

Angaaende naadigst Proposition til Norges Riges Storting betræffende Bevilgning til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863.

1. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 28de November 1857, angaaende Bevilgning til Veivæsenet for 1ste Halvdeel af Budgetterminen 1857—60.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget Følgende:

Ved Skrivelse af 11te August d. A. har Stortingets Præsidentklub meddeelt Regjeringen følgende af Stortinget under 5te, 6te, 7de, 8de, 10de og 11te s. M. fattede Beslutninger, nemlig:

A. I Genhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851 § 4, 3die Passus, samt §§ 5 og 76 bevilges udredet af Statskassen til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860 ialt 634,000 Spd. eller 211,333 Spd. 40 ø aarlig, saaledes at deraf 51,333 Spd. 40 ø aarlig føres til endelig Udgift for Statskassen, og at de øvrige 160,000 Spd. hvert af Aarene 1858, 1859 og 1860 refunderes ved Udligning for $\frac{4}{5}$ eller 128,000 Spd. aarlig paa Aigets Matrifulsfyld med Undtagelse af det egentlige Finmarken med 64 Skilling pr. Skylldaler og for $\frac{1}{5}$ eller 32,000 Spd. aarlig paa Kjøb og Ladestederne.

B. I Henseende til det indbyrdes Forhold mellem Kjøb og Ladestederne, hvorefter Udredelsen af deres Bidrag til det almindelige Veivæsen for Aarene 1857 til 1860 bør foregaae, bifaltes den i den Kongelige Proposition indeholdte Fordelingsregel, dog saaledes, at der, overensstemmende med forrige Stortingets Beslutning, i det for Kongsberg opførte Forholdstal 1,91 fradrages 0,75, hvilket med et lige Forholdstal 0,15 foredeles paa Kjøbstæderne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen.

C. Af bemeldte Beløb 634,000 Spd. afholdes Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de Veistrækninger, som det efter gjældende Bestemmelser paa ligger det almindelige Veifond at bekoste vedligeholdte, og ved Undersøgelse angaaende og Udarbejdelse af Forslag til nye Veiforetagender, samt andre tilfældige Udgifter (herunder Intet indbefattet til Lønning af Veivogtere), hvorhos Beløbet iøvrigt med Tillæg af de i Budgetterminen indkomne Bidrag fra vedkommende Distrikter bliver at anvende foruden til Guldsørelse af de i indværende Budgettermin paabegyndte Arbejder, hvortil af forrige Storting bevilgedes Midler, endvidere, saavidt tilstrække kan, til Iværksættelse af følgende Arbejder, overensstemmende med de fremlagte Planer og Overslag:

1. Anlæg af ny Hovedvei fra Frederikshald til Femsøen.
2. Anlæg af Vei fra Mjosen til den throndehjemfse Hovedvei gennem Lillehammer i Christians Amt.
3. Dmlægning af Hovedveien i Lesje fra Borge Bro til Kjeldshuus i samme Amt.
4. Dmlægning af Hovedveien fra den søndre Ende af Jahren til Gruedegaardstuen i samme Amt.
5. Dmlægning af Hovedveien over Garltbakkene i samme Amt.
6. Dmlægning af Dvamsklevan i Valdres i samme Amt.

7. Omlægning af Rosten i Gudbrandsdalen i samme Amt.
  8. Omlægning af Hovedveien mellem Tveten og Frydenlund i Buskeruds Amt.
  9. Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund.
  10. Omlægning af Hovedveien mellem Østerholt og Homme i Nedens og Robygdelagets Amt.
  11. Omlægning af Hovedveien fra Rødshammeren til Riisør.
  12. Omlægning af den Sæterdalske Hovedvei fra Salttdalskleven til noget forbi Skydslistet Mosby i Lister og Mandals Amt.
  13. Omlægning af Hovedveien mellem Aabel i Nedens og Robygdelagets Amt og Aalefjer i Lister og Mandals Amt.
  14. Omlægning af Hovedveien fra Mandal til Bigelands Bro i samme Amt.
  15. Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Haugefund i Stavanger Amt til Vlen i søndre Bergenhuus Amt.
  16. Opførelse af Bro over Gulselven og Anlæg af tilstødende Bei fra Kletbro til Halsbrækken i søndre Thronhjems Amt.
  17. Opførelse af Bro over Orklaelv og Anlæg af Bei fra By til Fandrem i samme Amt.
  18. Omlægning af Hovedveien fra Skatvold til Steensvidjen i nordre Thronhjems Amt.
  - 19) Anlæg af Bro over Verdalselven ved Verdalsøren i samme Amt.
  - 20) Anlæg af en Hovedvei gennem Ransens Elvens Dalsøre i samme Amt.
  - 21) Omlægning af Hovedveien mellem Spjosod og Sundekilen i Ehelemarken, Bratsbergs Amt.
  - 22) Omlægning af Hovedveien fra Drammen gennem Skouger til Trøgstad Bro i Sande, Jarlsberg og Laurvigs Amt.
  - 23) Fortsættelse af Chausseen mellem Odnæs og Gjøvig fra sidstnævnte Sted til Njøsens Bred;
- forfaavidt enhver af de her under Nr. 1 til 23 inclusive anførte Arbejder angaaer, under Betingelse af, at der af vedkommende Distrikter bidrages $\frac{1}{3}$ Deel af de til Arbejdernes Udførelse anslaaede Omkostninger.
- 24) Omlægning af Hovedveien mellem Lysager Tjørn og Sandvigen under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager 3,234 Spd.
  - 25) Omlægning af den Balderse Hovedvei mellem Gaardene Qvamme og Skogstad, under Betingelse af, at Amtskommunen til dette Anlæg bidrager 2068 Spd.
  - 26) Anlæg af ny Hovedvei fra Sætersstranden om Gjersøen til Asper Bro i Agershuus Amt under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager 20,001 Spd. 96 f.
  - 27) Omlægning af Hovedveien mellem Baadstø og Gjetlund i Gudbrandsdalen (med Undertagelse af Strækningen fra Distu Bro til Fodvangs Kirke), paa Betingelse af at Amtskommunen dertil bidrager 14,038 Spd.
  - 28) Omlægning af den Balderse Hovedvei over Tonsaaften mellem Høljeraften og Tonsbakkens i Christians Amt, under Betingelse af at Amtskommunen udreder et Bidrag dertil af 9,286 Spd.
  - 29) Anlæg af ny Hovedvei fra Møglestu Bro til Røfselven i Nummedal i Buskeruds Amt, paa Betingelse, at vedkommende Distrikter dertil udrede et Bidrag af 20,000 Spd.
  - 30) Omlægning af Veistykket mellem Sundvolden og Steensevjen i Buskeruds Amt, en Strækning af 4304 Alen, hvortil er anslaaet 8,400 Spd., under Betingelse af at Amtskommunen dertil bidrager $\frac{1}{3}$ Part af det til dette Veistykke oprindelig anslaaede Beløb.
  - 31) Anlæg af ny Hovedvei mellem Porsgrund og Skien i Bratsbergs Amt, under Betingelse af at vedkommende Distrikter dertil udrede tilsammen 13,200 Spd.
  - 32) Omlægning af de saakaldte Vandaksløer i Bratsbergs Amt, under Betingelse af, at Amtskommunen dertil udreder et Bidrag af 1946 Spd. 24 f.
  - 33) Til Opførelse af en Bro over Damfosløb i Skien, under Betingelse af, at Skiens Kommune dertil bidrager 836 Spd.
  - 34) Opførelse af en Bro over Storstrømmen i Sætersdalen i Nedens og Robygdelagets Amt, under Betingelse af at vedkommende Kommuner dertil bidrage tilsammen 1114 Spd. 79 f.
  - 35) Bro over Sundelven i Glefsefjord, under Betingelse af at Kommunen dertil bidrager 750 Spd., derunder indbefattet 60 Spd. for det af samme bekostede Kart over Broen, hvorhos Renter af det Glefsefjords Kommune til Broens Opførelse bevilgede Laan af Statskassen estergives.
  - 36) Omlægning af Hovedveien fra Bergens By til Midthun i Fane Præstegjeld, under Betingelse, at af de til dette Arbejde anslaaede

Omfostringer (55,500 Spd.) en Trediedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Bergen til Solheimsvigen, og en Femtedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Solheimsvigen til Midthun, udredes af vedkommende Kommuner, samt at Udgifterne ved Aabningen af Broen for gjennemseilende Fartøier bliver Staten uvedkommende.

Men for det Tilfælde at dette Veiarbejde ikke maatte komme til Udførelse:

Omlægning af Hovedveien mellem Pladsen Bullen og Sagmoen i søndre Bergenhuus Amt.

37) Dvarbejdelse af det Stykke af Veien mellem Røldal og Odde i Hardanger, som ligger mellem Gaardene Skare og Gildal, hvortil ifølge Veiasistentens Førefilling og Overflag af 31te Juli 1854 skulde anvendes et Beløb af 20,300 Spd.

38) Omlægning af Hovedveien gennem Lærdal fra Maristuen til Berlaug Bro i nordre Bergenhuus Amt.

39) Omlægning af Lysnebakkerne og Lundsfløven i samme Hovedvei og Amt under Betingelse af, at dertil af Amtskommunen bidrages 774 Spd. 106 f.

40) Omlægning af de saakaldte Drivstueleve i søndre Trondhjems Amt.

41) Anlæg af ny Hovedvei fra Jgla Bro i søndre Trondhjems Amt til et nærmere bestemmende Sted i Dydals Præstegjeld, under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager 10,500 Spd.

42) Omlægning af Hovedveien over den saakaldte Gøvingsaaes paa Grændsen mellem søndre og nordre Trondhjems Amter, under Betingelse af, at disse Amtskommuner dertil bidrage respektive 2610 Spd. 96 f. og 3309 Spd. 24 f.

43) Omlægning af Veien gennem Langstenen, nordre Trondhjems Amt, under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager 2600 Spd.

44) Forbedring af forskjellige Veie i Finmarkens Amt.

45) Anlæg af ny Hovedvei fra Soggendal i Stavanger Amt til et nærmere bestemmendes Sted i den nuværende Hovedvei mellem Flekkefjord og Egersund, dog saaledes, at dertil af det almindelige Veifond alene bidrages 8000 Spd., og at vedkommende Kommuner mod dette Bidrag overtage for deres Regning at istandbringe Veien paa den Maade og under saadan Kontrol, som Regjeringen bestemmer.

D. Regjeringen anmodes om:

1) at indrette sit Forslag til næste Storting om Bevillinger til Veivæsenets Fremme saaledes, at deri kun opføres de Summer, som antages at ville udkræves i den paafølgende Budgettermin;

2) for Fremtiden at iagttage, at Beslutninger om Bidrag af en vis Andeel af Omfostringerne til Veiarbejder tillige indeholde Forpligtelse for Kommunerne til at udrede saadan Andeel af de mulige Overstridelser;

3) ved Bestemmelsen af den Orden, hvori de ovenfor nævnte Veiarbejder skulde komme til Udførelse, at have for Øie, at de af nærværende Storting bevilgede Midler, saavidt det kan bestaae med en hensigtsmæssig Arbejdsplan i det Hele, fortrinnsviis blive anvendte til saadanne Arbejder i de forskjellige Egne af Landet, som ved Hjælp deraf kunne udføres uden at kræve ny Bevilgning af Statskassen for en følgende Budgettermin;

4) saavidt muligt at tage Hensyn til, at ikke Arbejdernes Udførelse kommer til at udøve forstyrrende Indflydelse paa den private Virksomhed;

5) at have for Øie, at ikke Veianlæg udføres i Strøg, hvor muligens Jernbaneanlæg i nærmere Fremtid maatte komme til at gjøre saadanne Veie mindre nødvendige.

E. Børsens Kommunalbestyrelses Andragende med Bilage om yderligere Veianlæg fra Buvigen til Orsdalsøren samt Andragendet fra Brugseierne ved Afers Ely om Bevilgning af Bidrag til Veianlæg fra Christiania til Maridalen oversendes Regjeringen."

I Forbindelse hermed har Præsidentfabet meddeelt, at i Genhold til ovenstaaende Beslutnings Littr. B ville de Bidrag, Kjøb- og Ladestederne have at udrede til det almindelige Veivæsen for Aarene 1857 til 1860, beløbe til:

	Spd.	f.
Frederikshald	1200.	"
Sarpsborg	240.	"
Frederikstad	422.	48.
Moss	608.	"
Soon	57.	72.
Hølen	44.	96.
Drøbak	179.	24.
Christiania	7916.	96.
Rongsvinger	89.	72.
Samar	192.	"
Lillehammer	240.	"
Gjønes	105.	72.

Drammen	1686.	48.
Spelvig	188.	96.
Kongsberg	371.	24.
Holmestrand	275.	24.
Hasgaardstrand	67.	24.
Lønsberg	486.	48.
Sandefjord	156.	96.
Laurvig	800.	48.
Borsgrund	336.	48.
Brevig	195.	24.
Stathelle	48.	48.
Langesund	80.	48.
Stien	675.	24.
Tragerø	326.	48.
Østerrisør	288.	48.
Lvedstrand	112.	48.
Arendal	742.	48.
Grimstad	166.	48.
Lillesand	115.	24.
Christianssand	1302.	48.
Mandal	339.	24.
Farsund	198.	48.
Klekkfjord	211.	24.
Egersund	185.	72.
Stavanger	1718.	48.
Haugesund	96.	48.
Bergen	4710.	48.
Næsfund	284.	96.
Molde	204.	96.
Christiansfund	662.	48.
Thronhjelm	2924.	96.
Levanger	131.	24.
Ramsø	67.	24.
Bodø	28.	96.
Tromsø	521.	72.

Idet Departementet underdanigst vil andrage om, at disse Beslutninger, der ere foranledigede ved den Kongelige Proposition af 11te April d. A., naadigst maa befales tagne tilfølg, skal man med Hensyn til de Punkter, hvori Beslutningerne afvige fra Propositionen oplyse følgende:

Den i Beslutningen Litr. A nævnte Hovedsum, der i det Hele bevilges for Budgetterminen, er noget mindre end den i den naadigste Proposition foreslaaede, idet denne er nedsat fra 675,000 Spd. til 634,000 Spd., altsaa med 41,000 Spd. Ifølge Beslutningen skal derhos af den aarlige Bevilgning 211,333 Spd. 40 s et Beløb af 51,333 Spd. 40 s føres til endelig Udgift for Statskassen, medens den Kongelige Proposition gifud paa, at det hele forskudte Beløb skulde refunderes Statskassen ved Udligning paa Matrifulskylden og paa Kjøb- og Ladestederne.

Skjønt Departementet ikke kan være enigt i Hensigtsmæssigheden af denne Forandring, finder man dog ikke, at den kan vække overveiende Betænkelse.

Med Hensyn til Forholdet mellem Matrifulskyldens Bidrag paa den ene Side og paa den anden Kjøb- og Ladestederne Bidrag til Veifondet er Beslutningen stemmende med den Kongelige Proposition. Derimod er nu, ligesom forrige Gang ved Beslutningens Litr. B, foretaget den mindre væsentlige Forandring i den i Propositionen indeholdte Regel, hvorefter Bidragene fra de forffjellige Kjøb- og Ladesteder blive at beregne, at Forholdstallet for Kongsberg By er nedsat fra 1,91 til 1,16, og at derimod hver af Kjøbstæderne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen har faaet sit Forholdstallet forøget med 0,15. Denne Forandring kan paa Grund af de omspurgte Beløbs Ubetydelighed ikke være forbunden med nogen Betænkelse. Den Deel af Beslutningen Litr. C, der indeholder Bestemmelse om Anvendelsen af en Deel af den bevilgede Sum til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet m. m. er forsaavidt afvigende fra den naadigste Proposition, som det i Beslutningen er tilføjet, at den i Propositionen omhandlede Understøttelse til Kommunernes Veivæsen for at søge fremmet en stadigere og hensigtsmæssigere Vedligeholdelse, navnlig af nye Veianlæg, ved Ansættelse af faste Veivogtere, ikke der- ved er bisaldt.

Departementet maa fremdeles være af den For- mening, at det vilde have været særdeles ønskeligt til et Forsøg paa den foreslaaede Maade, at kunne fremme og understøtte Bestræbelser fra Kommunernes Side efterat sikre navnlig de nye Veie en saadan Ved- ligeholdelse, at deres Transportevne ikke formindres. Man faaer imidlertid haabe, at Kommunerne ogsaa uden saadan Understøttelse ville være villige til at gjøre de Opførelser, der udtræves for Opnaaelse af en bedre Veivedligeholdelse end den nu i Almindelighed stedfindende.

I denne Beslutnings Opregning af de Fore- tagender, til hvis Udførelse Bevilgning er ydet, er foretaget følgende Forandringer:

Af de i den Kongelige Proposition opførte Ar- bejder ere følgende udeladte:

- a. Broanlægget over Glommen ved Funderfos, der i Propositionen var opført i Stedet for den tidligere foreslaaede Bro over Bormen ved Bormsund, som, naar Projektet til en Jernbane fra Lillestrømmen til Kongsvinger kommer til Udførelse, antages at ville tabe den største Deel af dens Bigtighed, medens en Bro over Glommen under samme Forudsætning vilde blive

uundværlig for at sætte de paa Vestfiden af Glommen liggende Egne i Forbindelse med Jernbanen paa denne Elvs Østside.

b. Af det i Propositionen opførte Anlæg af en Landgangsbrugge ved Gjøvig med tilhørende Bei er alene den sidstnævnte opført i Stortingets Beslutning, hvorimod Intet er bevilget til Opsørelsen af Bryggen.

c. Af det i Propositionen opførte Veianlæg fra Røgenvigen til Gruesødegaardstuen paa Hadeland er alene opført Stykket fra den søndre Ende af Indsøen Jahren til Gruesødegaardstuen med Udeladelse altsaa af den nordligste Deel mellem Røgenvigen og den søndre Ende af Jahren.

d. Broanlægget over In-Elven ved Steene Færgested, Nordre Thronhjems Amt, er udeladt som Følge af, at dette Anlæg tidligere er besluttet udført udelukkende for Statskassens Regning.

e. Af de i Veibudgetpropositionen foreslaaede nye Veianlæg fra Hønesfossen til Mo-Bro og Kofferstuen, samt Omlægninger paa og Udbedringer af Hovedveien mellem Hønesfossen og Sundvolden i Busseruds Amt, er i Stortingets Beslutning alene opført Omlægningen af Veistykket mellem Sundvolden og Steensevjen (skal være Vigseidet) i Busseruds Amt, en Strækning af 4304 Alen, hvortil efter nuværende Priser er anslaaet 8400 Spd. under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager $\frac{1}{5}$ Deel af det til dette Veistykke oprindelig anslaaede Beløb. Udeladelsen af de øvrige Veistrækninger har sin Grund i, at der for Tiden anstilles Undersøggelser for et Jernbaneanlæg mellem Randsfjorden, Hønesfossen og Drammen, som i Tilfælde vilde gjøre de øvrige foreslaaede Arbejder mindre fornødne.

f. Den i den kongelige Proposition opførte Omlægning paa den thronhjemske Hovedvei over Dovre, nemlig af Veien over den saakaldte Hjerkindhøide, hvilken, skjønt efter en noget indskrænket Plan, allerede bifaldtes af Stortinget i 1854, er udeladt i Stortingets Beslutningen.

g. Endelig er af den i den naadigste Proposition opførte Omlægning af den thronhjemske Hovedvei fra Gissanger Bæk til Igla Bro i Søndre Thronhjems Amt, til hvilken var betinget et Bidrag af Søndre Thronhjems Amtskommune af 14000 Spd., i Stortingets Beslutningen alene opført Stykket fra Igla Bro til et nærmere bestemmende Sted i Dpdals Præstegjeld, under Betingelse af, at Amtskommunen dertil

bidrager 10,500 Spd. Efter hvad der fremgaaer af vedkommende Stortingetskomitees Indstilling har man til dette Arbejde tænkt sig anvendt omtrent $\frac{3}{4}$ Dele af det i Propositionen til dette Veianlæg i det Hele anslaaede Beløb 101,000 Spd. eller 75,750 Spd., for hvilken Sum man har antaget, at der vilde kunne oparbejdes omtrent $\frac{3}{4}$ Dele af den hele Veistrækningens Længde eller fra Igla Bro sydover frem til Hovedveien ved Aune i Dpdal. Denne Forudsætning, der dog ikke er direkte udtalt i Beslutningen, idet Veiomlægningens sydlige Endepunkt i Dpdal efter denne først senere skal nærmere bestemmes, er imidlertid efter hvad Ingeniørkapitain Bergh har oplyst, urigtig, idet den udeladte sydligste Deel af den foreslaaede Omlægning er forholdsvis betydeligt billigere end den nordligste Deel af samme. Da imidlertid det anslaaede Beløb 75,750 Spd. er tilstrækkeligt til at tillade, at dette Arbejde drives med Kraft gennem hele Budgetterminen, og der saaledes vil være Anledning til uden Ophold at fortsætte Arbejdet i næste Budgettermin ved Hjælp af ny Bevilling af næste Storting, er den her omhandlede Indskrænkning af Arbejdets Omfang ikke forbunden med nogen Betænkelighed.

Endelig er den i Propositionen optagne Omlægning af Hovedveien over Vos mellem Pladsen Bullen og Sagmoen af Stortinget kun opført subsidiært, forsaavidt som en anden Veiomlægning fra Bergens By til Midthun ikke maatte komme til Udførelse. Det Fornødne i denne Henseende skal Departementet nedensfor anmærke.

Paa den anden Side har Stortingetsbeslutningen optaget følgende Veianlæg, der ikke vare foreslaaede i den naadigste Proposition, nemlig:

- 1) Omlægning af Hovedveien mellem Spjøsød og Sundefilen i Dvre Thelemarkens Fogderi, Bratsbergs Amt. Angaaende dette Veianlæg har Departementet allerede udtalt sig i dets anden Indstilling, der ligger til Grund for den Kongelige Proposition, og der angivet de Grunde, af Hensyn til hvilke man fandt ikke for Tiden at burde tiltraade denne Omlægning opført paa Bearbejdsplanen. Denne Formenting nærer Departementet fremdeles, uden at man dog lægger nogen særdeles Vægt paa, at Stortinget har gjort en modsat Anstuelse gjældende.
- 2) Omlægningen af den vestlandske Hovedvei fra Drammen gennem Slouger til Trogstad Bro i Sande Præstegjeld, Jarlsberg og Laurvigs Amt, til hvilken Departementet tidligere har

ladet udarbejde Forslag med Overslag, det sidste lydende paa 25,700 Spd., uden at man dog fandt for Tiden at burde foreslaae samme opført paa Veiarbejdsplanen. Da denne Omlægning efter den nuværende Veis Bestaffenhed maa ansees herrettiget, og alene er udsat for at aabne Udgang til Udførelsen af andre efter Departementets Formening mere paatrængende Arbejder, kan Departementet ikke finde nogen væsentlig Betænkelighed ved dens Udførelse.

3) Den allerede ovennævnte Omlægning fra Bergen til Midthun i Jæne Præstegjeld omfattende det Stykke af Hovedveien, der er sælles for Veiene til Christiania og til Stavanger, paa Betingelse af, at af de til dette Arbejde anslaaede Omkostninger, 55,500 Spd., en Trediedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Bergen til Solheimsvigen, og en Femtedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Solheimsvigen til Midthun, udredes af vedkommende Kommuner, samt at Udgifterne ved Nabningen af Broen for gennemsejlsende Fartøier blive Staten udedkommende. For det Tilfælde, at dette Veiarbejde ikke maatte komme til Udførelse, indholder Stortingsbeslutningen, som formeldt, Bevilgning til Omlægning af Hovedveien mellem Pladsen Bullen og Sagmoen i Søndre Bergenhuus Amt. I denne Anledning skal Departementet underdanigst oplyse, at det iaar afholdte Amtsformandskab for Søndre Bergenhuus Amt, efter at være forelagt Sagen angaaende det sidstnævnte Veianlæg mellem Bullen og Sagmoen til Bevilgning af en Femtedeel af de dertil anslaaede Omkostninger, vel fattede Beslutning om en saadan Bevilgning, men i Forbindelse hermed gennem Amtmanden stillede en Anmodning til Departementet om, at det til dette Veianlæg anslaaede Beløb 29,000 Spd. med fornøden Forhøielse i Summen maatte blive overført fra denne Omlægning til den paatænkte Omlægning mellem Bergen og Midthun, idet Amtsformandskabet udtalte den Formening, at hiin Omlægning da for det Første antoges at burde stilles i Bero. I Forbindelse hermed fattede Amtsformandskabet følgende Beslutning angaaende Bidrag af Amtet til Omlægningen mellem Bergen og Midthun:

„Under Forbehold af, at Amtskommunen ingensomhelst Andeel vil bære af de til en Broes Erhvervelse og Vedligeholdelse over Strømmen ved Nygaard og Veiens videre Fortsættelse derfra til Bergen forbundne Omkostninger, — hvad enten en saadan Erhvervelse

maatte blive anseet for nødvendig eller kun betragtes som ønskelig, — men at saadant baade nu og for Fremtiden skal være Amtskommunen udedkommende, erklærer Amtsformandskabet sig herved villig til for Amtskommunens Regning, at overtage $\frac{1}{3}$ — een Femtedeel — mod at Statskassen udreder de $\frac{4}{5}$ — fire Femtedele — af de ved den paatænkte Omlægning af Hovedveien mellem Midthun og Bergen — hvad enten denne bestemmes at skulle foregaae om Gaarden Solheim eller om Kalfaret — forbundne Omkostninger i Forventning af, at disse for Tilfældet ikke i nogen mærkelig Grad ved nærmere Overslag ville komme til at overstige den dertil kalkulerede Sum 25 à 30,000 Spd.“

Da denne Sag var Gjenstand for Amtsformandskabets Behandling, var, som det af Beslutningen vil sees, Sagens tekniske Forberedelse ikke tilendebragt, og navnlig intet Overslag udarbejdet. Senere har Departementet imidlertid modtaget Forslag med Overslag til denne Veiovlægning, udarbejdet af Premierlieutenant H. Krag, hvilket man tilligemed Underretning om de af Amtsformandskabet fattede Beslutninger lod tilstille Stortingets Veikommitte, hvor efter den af Stortinget fattede Beslutning er afgiven. I dette Forslag er ny Veiforælaet anlagt fra Midthun Bro om Midthun og Hjosanger Vand til den nuværende Nygaards Bro, og under Forudsætning af, at denne Bro, der eies af et privat Interessentskab, som hæver Bropenge for Passagen, ikke maatte kunne erholdes indkjøbt for en rimelig Priis, en ny saadan anlagt, og Veien videre fortsat til Bergen. Omkostningerne ved den Deel af Veien, til hvis Anlæg Søndre Bergenhuus Amtsformandskab har erklæret sig villigt til at bidrage, eller fra Midthun til Lungegaardsvandet ved Stommen, ere anslaaede til 33,700 Spd., af hvilke altsaa Amtskommunen vil have at udrede en Femtedeel eller 6740 Spd., og for den øvrige Deel, det er Broen over Strømmen og Veiens Fortsættelse til Bergen, til respektive 11400 Spd. og 10400 Spd., tilfammen 21800 Spd., af hvilket Beløb altsaa efter Stortingsbeslutningen Bergens Kommune vil have at udrede en Trediepart eller 7266 Spd. 80 ø. Den Deel af dette Veianlæg, deri indbefattet Broen over Strømmen, hvor til dette Bidrag af Bergens By er fordret, ligger vistnok paa Landets Grund, men da denne Strækning ikke usandsynligen, saaledes som Forholdene synes at udvikle sig, om ikke

lang Tid vil blive henlagt til Byen, og da denne derhos i ethvert Fald maa ansees høist interesseret i Omlægningen samt i Anlægget af en ny Bro eller Jernløbet af den gamle, hvorved Erlæggelse af Bropenge for Passagen over Strømmen vil bortfalde, maa det erkjendes at være i sin Orden, at Bergens By hertil yder et Bidrag, hvis Størrelse ogsaa antages passende ansat i Beslutningen til en Trediedeel af Overslagssummen. Den Forandring, som er steet i den Kongelige Proposition, ved Udførelsen af det heromhandlede Veianlæg, maa Departementet erkjende at være hensigtsmæssig.

- 4) Af det i det Stortinget i 1854 forelagte Veibudgetforslag opførte Veianlæg fra Thelemarken over Røldal til Odde og Fjære i Søndre Bergenhus Amt er i Stortingetsbeslutningen optaget det Stykke af Veien fra Odde til Røldal, som ligger mellem Gaardene Skare og Hildal, hvortil efter et af Ingeniørkapitain Bergh i 1854 opgjort Overslag antages at ville udfordres et Beløb af 20300 Spd. Dette Veistykkets Anlæg har selvstændig Interesse som en Lettelse for Røldals Præstegjeld, selv om det større Veianlæg, hvoraf det danner en Deel, ikke senere maatte blive besluttet bragt til Udførelse. Departementet finder ingen Betænkelse ved denne Deel af Beslutningen.
- 5) Endvidere er af Stortinget bevilget 8000 Spd. som Bidrag til Anlæg af ny Hovedvei fra Sogndal i Stavangers Amt til et nærmere bestemmende Sted i den nuværende Hovedvei mellem Flekkefjord og Egersund, paa Betingelse at vedkommende Kommune mod dette Bidrag overtager for dens Regning at istandbringe Veien paa den Naade og under saadan Kontrol, som Regjeringen bestemmer. Om Nødsnedsættelsen af det Veianlæg, om hvis Udførelse for det almindelige Veifonds Regning Departementet i 1854 havde modtaget et til Stortinget filet Andragende, har Departementet allerede udtalt sig i Indstillingen til den Stortinget i bemeldte Aar forelagte Veibudgetproposition, af hvilken det vil sees, at Departementet tidligere havde tilbudt at andrage om et Bidrag til dette Anlæg af Veifondet, stort 6000 Spd., men at Sagen da ikke nød Fremme, væsentlig paa Grund af at Stavangers Amtsformandskab, hvem Sagen forstjellige Gange havde været forelagt, ikke havde villet bevilge Noget til Veianlægget. Mod den nu fattede Beslutning, der begrænder

Veifondets Bidrag til en bestemt Sum, — hvis Størrelse man finder passende, — og hvorved al Risiko med Hensyn til Anlæggets Kostende bliver overtaget af vedkommende Kommuner, ved Departementet Intet at erindre.

Endelig afviger Stortingetsbeslutningen fra den Kongelige Proposition i 2 Tilfælde med Hensyn til de vedkommende Distrikter affordrede Bidrag til opførte Veie eller Broanlæg. Bidraget til det foreslaaede Veianlæg fra Møglestu Bro til Rolfs-Elven i Nummedal er saaledes forhøiet fra 16000 Spd. til 20000 Spd., som Følge af at dette sidste Beløb, der ogsaa ved Sagens Behandling i Buseruds Amtsformandskab i Aaret 1856 var forudsat som det, der maatte blive at yde, i Virkeligheden allerede var tilveiebragt ved Bevilgning deels af Amtsformandskabet, deels af Kollagskommunebestyrelse, hvilken sidste Bevilgning imidlertid ved Veibudgetindstillingens Afgivelse endnu ikke var kommen til Departementets Kundskab. Af Flekkefjords Kommune er ved Stortingetsbeslutningen betinget et Bidrag af 750 Spd. til Omførelserne ved Udførelsen af Broen over Sund-Elven i denne Kjøbstad samt ved Udarbejdelsen af et af Kommunen foranstaltet Forslag til denne Bro, medens Renter af det Kommunen ved Kongelig Resoluition af 25de August f. A. til Broens Udførelse bevilgede Laan af Statskassen, stort 4500 Spd., ere eftergivne. Det betingede Bidrag er kun lidet forskjelligt fra det i Propositionen forudsatte, nemlig 760 Spd., men efter Propositionen skulde Flekkefjords Kommune tillige erlægge Renter af ovennævnte Laan. Skjønt Departementet ikke finder tilstrækkelig Grund til Eftergivelsen af disse Renter, er sammes Beløb dog for ubetydeligt til, at Eftergivelsen af Hensyn dertil kan være forbundet med nogen Betænkelse.

Departementet skal nu gaae over til at fremsætte Forslag om, hvilke Arbejder der bør søges udførte i indværende Budgettermin, hvorhos man vil andrage om naadigst Bestemmelse for, hvilke Arbejder der i første Halvdeel af indværende Budgettermin eller i Tidsrummet indtil 31te December 1858 blive at iværksætte og om Størrelsen af de i bemeldte Tidsrum dertil anvendendes Midler.

Foruden Udførelsen af de allerede i forrige Budgettermin paabegyndte, men endnu ikke tilendebragte Arbejder, vil Departementet, efter derom at have konfereret med dets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingeniørkapitain Bergh, underdanigst foreslaa, at følgende nye Arbejder iværksættes i indværende Budgettermin:

1. Betanlægget fra Sætersstrand til Asper Bro i Agershuus Amt.
2. Omlægningen af Hovedveien mellem Lysager-Ærø og Sandvigen i samme Amt.
3. Omlægningen mellem Baadstø og Gjetlund i Christians Amt.
4. Omlægningen mellem Højerasten og Tønsbækken i samme Amt.
5. Omlægningen af Gørlidbækkerne i samme Amt.
6. Omlægningen mellem Kvame og Stogstad i samme Amt.
7. Omlægningen af Lysnebækkerne og Lundsfløven i Nordre Bergenhuus Amt.
8. Omlægningen mellem Sundvolden og Vigseidet i Buseruds Amt.
9. Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Borsgrund.
10. Omlægning af Vandagslierne i Bratsbergs Amt.
11. Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Salsdals Klev til nordenfor Skydsstiftet Mosby i Lister og Mandals Amt.
12. Opførelse af en Bro over Stor-Strømmen i Nedens og Røbygdelagets Amt.
13. Omlægning af Hovedveien over Gøvingsaaften paa Grændsen af Søndre og Nordre Thronhjems Amter.
14. Anlæg af Bei fra Fredrikshald til Femsøen i Smaalønes Amt.
15. Anlæg af ny Bei fra Mjøsen til den thronhjemske Hovedvei gennem Lillehammer i Christians Amt.
16. Anlæg af ny Bei fra Møglestu-Bro til Rolfs-Elven i Buseruds Amt.
17. Anlæg af ny Bei fra Ladestedet Haugesund til Vlen i Søndre Bergenhuus Amt.
18. Anlæg af ny Bei fra Gaarden Hildal til Skare i Søndre Bergenhuus Amt.
19. Omlægning af Hovedveien fra Igla Bro til et Sted i Dydals Præstegjeld, Søndre Thronhjems Amt.
20. Opførelse af Bro over Gulelven med tilstødende Bei mellem Klet Bro og Halsbrækken, Søndre Thronhjems Amt.

21. Anlæg af Hovedvei gennem Namsens Dalsøre.

22. Forbedring af de Finmarkske Veie.

Til samtlige her anførte Arbejder ere de som Betingelse for Stortingets Bevilgning opførte Bidrag fra vedkommende Distrikter nu bevilgede. Endvidere vil man foreslaa bevilget udredet i indværende Budgettermin de fornødne Midler til Dækkelse af Udgifterne ved de for vedkommende Kommuner Regning i Forventning af Refusion af Veifondet for $\frac{1}{2}$ Dele af Udgifterne allerede opførte Broanlæg over Damsøsløbet i Skien og over Sund-Elven i Flekkefjord, samt en Deel af det Beløb, 8000 Spd., som i Stortingets Beslutning er opført som Bidrag af Veifondet til Anlæg for vedkommende Kommuner Regning af en Hovedvei fra Soggedal til et Punkt i den nuværende Hovedvei mellem Flekkefjord og Eggersund, om hvilken Veis Anlæg mod et saadant Bidrag af Veifondet der forøvrigt endnu ikke har været Anledning for vedkommende Kommuner til at fatte Beslutning, men hvilket antages at ville ske i Løbet af næste Aar.

Forinden Departementet gaar over til at udtale sig om det Beløb, som man antager at burde anvendes til hvert af de omhandlede Arbejder i enhver af Budgetterminens 2de Halvdele, skal man til Oplysning om, hvor stort Beløb der i det Hele vil kunne anvendes til Veivæsenet i denne Budgettermin, tillade sig at hidsætte Følgende:

Af Stortinget er for indværende Budgettermin bevilget et Beløb af 634,000 Spd., hvor til kommer et Bidrag af Kommuner og Private til Udførelse af vedkommende Veiforetagender, der kunne paaregnes at indkomme i Løbet af Budgetterminen, og som, under Forudsætning af at foranstaaende Forslag angaaende de Arbejder, der antages at burde søges iværksatte i denne Budgettermin, vinder naadigst Bifald, ville udgjøre følgende Beløb, i hvilken Henseende iøvrigt henvises til den Norste Regjerings underdanigste Indstilling af 25de Marts sidstleden, der ligger til Grund for den Stortinget forelagte naadigste Proposition i Sagen.

Af Agershuus Amtskommunes Bidrag, 4000 Spd. aarlig i 3 Aar, i Alt.	12,000 Spd.	„	§.
Christians Amtskommunes Bidrag, 7500 Spd. aarlig i 3 Aar.	22,500	—	„
Hertil maa legges 2500 Spd., der allerede ere indbetalte, men ikke paaregnedes ved de angaaende Veivæsenets Virksomhed i forrige Budgettermin afgivne naadigste Bestemmelser	2,500	—	„
Lillehammer Byes Bidrag til Omlægningen fra Mjøsen	1060	—	„
Til de i den forrige Storting forelagte Veiarbejdsplan opførte Arbejder i Buseruds Amt bevilgede Buseruds Amtsforsamling i 1853 en Femtedeel af			
Lateris	38,060	Spd.	„ §.

	Transport	38,060 Spd.	„	β.
<p>de anslaaede Omkostninger 162,894 Spd. indtil 32,578 Spd. 96 β. at erlægges med 3200 Spd. aarlig fra den Tid, Arbeidernes Jværfættelse paabegyndtes. Efterat ved det nu forsamlede Stortings Beslutning Veianlægget fra Randsfjorden til Hønesfos, forsaavidt det falder inden Bufferuds Amt, anslaaet til 28,491 Spd., er udeladt, og Bevilgningen til Forbedringer paa Veien mellem Hønesfos og Sundvolden er bleven nedsat fra 19,823 Spd. til 8,400 Spd., hvoraf Amtskommunen alene vil have at bidrage 1/3 Part af det til vedkommende Veitrykke oprindelig anslaaede Beløb, nemlig om trent 6,660 Spd., vil Amtets Bidrag til de omhandlede Veianlæg for mindstes med 1/3 Deel af Overslagssummen for det udeladte Veianlæg 28,491 Spd., og af Forskjellen mellem 19,823 Spd. og 6,660 Spd. eller 13,163 Spd., tilsammen 41,654 Spd., eller 8,330 Spd. 96 β, og maa altsaa nu nedfattes fra de fornævnte 32,578 Spd. 96 β til 24,248 Spd. Af dette Beløb er i forrige Budgettermin paaregnet at indkomme 3 Bidrag á 3,200 Spd. eller 9,600 Spd., saaledes at der staaer tilbage 14,648 Spd. Naar dette Beløb afbetales, i Dverrensstemmelse med hvad der tidligere var bestemt, i 7 Aar, eller med 2,092 Spd. 69 β aarlig, kan der altsaa paaregnes i Budgetterminen at ville indkomme 3 Terminer eller . . . . . 6,277 Spd. 87 β.</p>				
Til	Veianlægget mellem Møglestu-Bro og Røfs-Elven paaregnes af Amtets Bidrag at indkomme i Treaaert en Halvdeel eller	6,000	—	„
Til	samme Veianlæg paaregnes ligeledes at indkomme Halvdelen af Røllags Præstegjælds Bidrag eller	4,000	—	„
	Tilsammen for Bufferuds Amt	16,277	Spd.	87 β.
Af	Smaaleneens Amts Bidrag til Veianlægget mellem Knapstad og Brændemoen samt Broanlægget over Fossum Fos vil indkomme 3 Terminer á 2,219 Spd. 40 β eller	6,658	Spd.	„ β.
Til	Veianlægget mellem Frederikshald og Femsøen vil indkomme i Treaaert Halvdelen af Amtets Bidrag eller	1,950	—	„
og	ligeledes Halvdelen af Frederikshalds Byes Bidrag	676	—	24 β
		9,284	—	24 β
Til	Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund vil Jarlsberg og Laurvigs Amts Bidrag udgjøre 6,676 Spd., betalbart i 6 Aar, hvoraf altsaa i Treaaert kan paaregnes at ville indkomme Halvdelen eller	3,338	—	„
Af	Bratsbergs Amts Bidrag til det samme Veianlæg 5,672 Spd., paa hvilket Afbetalingen først vil begynde i 1858, maa antages at ville indkomme 2/6 Dele eller	1,890	Spd.	80 β.
Fremdeles	opføres det Resterende af Amtsbidraget til Omlægningen af Hovedveien over Hvideseidheien eller	716	—	96 β
samt	Bidraget til Omlægningen i Vandalskierne	1,946	—	24 β
Endelig	vil indkomme Skiens Kommunes Bidrag til det fuldførte Broanlæg over Damfosløbet i Skien	836	—	„
	Tilsammen for Bratsbergs Amt	5,389	—	80 β
Af	Distrikternes Bidrag til Omlægningen mellem Fiane og Arendal samt Toedestrand vil indkomme:			
	Af Amtskommunens Bidrag 4de til 6te Termin á	2,941	Spd.	107 1/2 β
	980 Spd. 75 9/10 β	2,941	Spd.	107 1/2 β
	Lateris	72,349	Spd.	71 β.

Transport	2,941 Spd.	107½ ø	72,349 Spd.	71 ø.
„ Arendals Bidrag til samme 3 Terminer.	3,000 —	„		
„ Tvedestrands do. do. do.	600 —	„		
„ Jernværkseier: Nalls do. do. de 2 sidste Terminer	400 —	„		
			6,941 —	107½ ø
Af Bidragene til det i forrige Budgettermin fuldførte Anlæg af Bei mellem Rørebånd og Grimstad vil indkomme af Amtets Bidrag de 2 sidste Terminer.	220 Spd.	„ ø		
af Grimstads Bidrag 4de til 6te Termin à 175 Spd.	525 —	„ ø		
			745 —	„ ø
Af Bidragene til Storstrømmens Bro i Nedens og Rosbydelagets Amt vil indkomme:				
Af Amtets Bidrag 900 Spd. betalbart i 4 Aar med 225 Spd. aarlig, 3 Terminer	675 Spd.	„ ø		
Bidraget for Balle og Byglands Kommuner.	214 —	79 ø		
			889 —	79 ø
Lister og Mandals Amts Bidrag til Omlægningen af den Sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskleven til Mosby	1,850 —	„ ø		
Stavanger Amts Bidrag til Beianlægget fra Hougesund til Dlen udgjør 10,420 Spd., hvoraf Halvdelen 5,210 Spd. skulde blive at indbetale i Treaaaret. I dette Beløb vil imidlertid afgaae omtrent 2,500 Spd., der allerede er udbetalt til udført Arbeide af Stavanger Amts Veikasse. Resten 2,710 Spd. opføres her.	2,710 —	„ ø		
Som Bidrag til samme Beianlæg inden Søndre Bergenhuus Amt kan paaregnes i Treaaaret at indkomme Halvdelen af det af Søndre Bergenhuus Amtsformandskab bevilgede Beløb 1,780 Spd. eller	890 —	„ ø		
Til Omlægningen af Lysnebakkerne og Lundslevan i Nordre Bergenhuus Amt opføres her heelt Amtets Bidrag	774 —	105 ø		
Af Søndre Thronhjems Amts Bidrag til den allerede under Arbeide værende Omlægning mellem Thronhjem og Leinstranden samt til de øvrige paa Beiarbeidsplanen opførte Arbeider kan paaregnes i Treaaaret at ville indkomme i 3 Terminer à 3000 Spd. aarlig eller	9,000 —	„ ø		
Af de Bidrag, der tilkomme Veifundet for Arbeider inden Nordre Thronhjems Amt ville i Treaaaret indkomme:				
af Amtets Bidrag til Omlægningen over Gevingsaaften ½ Deel af 16,546 Spd. eller 3,309 Spd. 24 ø at indbetale i 6 Aar en Halvdeel eller	1,654 Spd.	72 ø		
ligeledes af Amtets Bidrag til Anlæg af Bei gennem Ransens-Evens Dalsøre 2,000 Spd., betalbart i 6 Aar med 333 Spd. 40 ø aarlig, 3 Aars Bidrag eller	1,000 —	„ ø		
			2,654 —	72 ø
Samtlige Amts- og andre Bidrag	98,805 Spd.	74½ ø.		
Lægges hertil et Beløb af	3,290 —	11 ø		
som er bleven tilovers af det ved Kongelig Resolution af 23de Mai 1853 til Beianlægget mellem Hiane i Holts Sogn og Eidstuen i Braadals Sogn, hvilket Beianlæg i indeværende Sommer er bleven færdigt, bevilgede Midler, udkommer	102,095 Spd.	85½ ø.		
Med Tillæg af Stortingets Bevilgning for indeværende Budgettermin.	634,000 —	„ ø		
udkommer altsaa ialt som det Beløb, der haves til Disposition i Terminen eller med en rund Sum	736,095 Spd.	85½ ø.		

Angaaende Planen for Jværfættelsen af de Arbeider, der efter Ovenstaaende antages at burde udføres i indeværende Budgettermin, har Ingeniør-Kapitain Bergh, efter med Departementet at have konfereret om Sagen, afgivet et Forslag, hvoraf man skal tillade sig at anføre følgende:

Til Veianlægget mellem Søterstranden og Asperbro antages det at ville storte paa Arbeidsfolk, naar Arbeidet paa Jernbaneanlægget til Kongsvinger begynder at drives med Kraft, hvilket, saafremt Statslaan paa de af Stortinget bestemte Vilkaar om ikke altfor lang Tid erholdes, forudsættes at ville skee i Sommeren 1859, og dette Veianlæg formenes derfor ikke hensigtsmæssigen at kunne udføres i Budgetterminen. Derimod antages inden den angivne Tid det vigtigste Stykke fra Ljans Bro til Wasslou Bro at kunne blive oparbejdet. Til dette Diemed bør Arbeidet paa bemeldte Stykke paabegyndes strax og drives med al mulig Kraft.

Anlægget mellem Lysager-Tjærn og Sandvigen bør om muligt paabegyndes i Høst, saafremt Bestyrer da kan staffles; i modsat Fald maa det udsaae til næste Aar og antages at ville kunne tilendebringes respektive i Aarene 1858 eller 1859.

Omlægningen af Veien fra Baadstø til Gjøllund fortsættes indtil Gistad, hvilket Stykke gjøres færdigt i Løbet af 1859.

Efterat Omlægningen mellem Gjøvig og Ddnæs er tilendebragt, hvilket antages at ville skee i Sommeren 1858, paabegyndes Arbeidet paa Veien over Tonaasen, og fortsættes gennem den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen.

Arbeidet i Garlidbakterne paabegyndes i Høst og fuldføres næste Aar.

Ligeledes udføres Omlægningen i Lysnebakkerne og i Lundsleven i Nordre Bergenhuus Amt i indeværende og næste Aar.

Efter Tilendebringelsen af disse Arbeider eller om muligt tidligere paabegyndes Veiomlægningen mellem Skogstad og Kvame i Christians Amt.

Omlægningen af Hovedveien mellem Sundvolden og Bigevjen paabegyndes strax og antages at kunne blive færdig næste Sommer.

Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund paabegyndes strax og fortsættes i 1858 og 1859 saa langt som de Midler, der til samme nedenfor foreslaaes anvendte i indeværende Budgettermin, række.

Omlægningen af Bandagsliden paabegyndes i 1858 og antages færdig i 1859.

Omlægningen af den fætersdalske Hovedvei mellem Saltbalsleven og Mosby paabegyndes i 1859, efter Tilendebringelsen af Veianlægget mellem Fiane og Arendal.

Arbeidet paa Broanlægget over Storstrømmen forberedes i Høst samt paabegyndes og fuldføres næste Aar.

Omlægningen af Gevingssaasen paabegyndes strax og vil maaffee kunne ventes fuldført i Løbet af Aaret 1859.

Anlægget mellem Frederikshald og Jemsøen paabegyndes snarest muligt og antages at ville blive færdigt i Løbet af 1859.

Omlægningen af Lillehammerbakken paabegyndes og fuldføres næste Aar.

Arbeidet paa Veianlægget mellem Møglestu-Bro og Kols-Elven i Numedal paabegyndes iaar og fortsættes gennem hele Budgetterminen.

Veianlægget mellem Haugesund og Dlen paabegyndes næste Aar og fortsættes gennem hele Budgetterminen.

Anlægget i Roldal mellem Gaardene Hildal og Skare paabegyndes næste Aar og fuldføres i sidste Halvdeel af Budgetterminen.

Arbeidet paa Omlægningen mellem Igla Bro og et nærmere bestemmende Sted i Dypdal i Søndre Thronhjems Amt paabegyndes i Høst og fortsættes med størst mulig Kraft gennem hele Budgetterminen.

Broanlægget over Gula-Elven forberedes i Vinter ved Anskaffelse af fornødne Materialier. Det paabegyndes næste Aar og vil med de tilstødende Veiomlægninger kunne ventes fuldført i sidste Halvdeel af Budgetterminen.

I Ramsens Dalsøre foreslaaes i Høst paabegyndt Omlægningen af Foslandsbakkerne, der antages i næste Aar at kunne fuldføres.

Til Arbeider til Forbedring af de Finmarfste Veie foreslaaes i indeværende Budgettermin anvendt Halvdelen af den bevilgede Sum eller 5000 Spd., men da Spørgsmaalet om den nærmere Anvendelse endnu er Gjenstand for Undersøgelse, kan for Tiden noget bestemt Forslag til Anvendelsen ikke afgives.

Med Siden af de her omhandlede nye Anlæg bliver Arbeidet tillige at fortsætte paa de endnu ikke fuldførte Arbeider fra forrige Budgettermin, i hvilken Henseende bemærkes følgende:

Arbejderne paa Veianlæggene mellem Sandvigen og Fjulsrud samt mellem Svangsstranden og Hægsbroen ville blive fuldførte til næste Foraar, men allerede i forestaaende Vinter ville disse Veie blive aabnede for Færdselen i deres hele Udstrækning.

Veianlægget mellem Gjøvig og Ddnæs kan ventes fuldført i næste Sommer.

Anlægget mellem Fiane og Arendal antages som oven anført at ville kunne blive færdigt i 1858.

Anlægget mellem Thronhjem og Reinstranden kan ventes fuldført i næste Sommer.

Af de øvrige i forrige Budgettermin paabegyndte Arbejder, der stode ufuldførte, da Veibudgetindstillingen afgaves, ere følgende nu færdige:

Beianlægget fra Knapstad til Brændemoen i Smaaløsnæs Amt.

Beianlægget mellem Kongsberg og Gistumvandet i Bufferuds Amt.

Beianlægget over Gvideseidheien i Bratsbergs Amt.

Beianlægget mellem Fiane og Tvedestrand, Nedens og Kobygdelagets Amt.

Beianlægget mellem Grimen og Lohne i Søndre Bergenhus Amt.

Til Fuldførelse af de i forrige Budgettermin paabegyndte Arbejder var i det Stortinget foreslagte Veibudgetforslag opført tilsammen 146,822 Spd., der af Stortinget er bevilget.

I Overensstemmelse med ovenstaaende Plan for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin har Kapitalet Bergh foreslaaet den for Budgetterminen i det Hele til Disposition havende Sum fordeelt paa Terminens 1ste og 2den Halvdeel, samt paa hvert enkelt af de ovenomhandlede Arbejder, saaledes som nedenstaaende Tabel udviser.

Til Fuldførelse af de i forrige Budgettermin paabegyndte Arbejder	Overslagssum	Anvendes i Terminen 1857-1860.		Deraf i Terminens	
		1ste Halvdeel.	2den Halvdeel.	1ste Halvdeel.	2den Halvdeel.
Sæterstrand—Åsper Bro	119,000 —	81,300 —	50,000 —	31,300 —	—
Lysager—Sandvigen	21,700 —	21,700 —	16,000 —	5,700 —	—
Baadst—Gjellund	80,740 —	60,750 —	45,000 —	15,750 —	—
Tonsaaen	60,300 —	40,000 —	10,000 —	30,000 —	—
Garlibakkerne	8,730 —	8,730 —	8,730 —	—	—
Stogstad—Krame	12,460 —	12,460 —	8,000 —	4,460 —	—
Sundvold—Vigseidet	8,400 —	8,400 —	8,400 —	—	—
Laurvig—Porsgrund	61,740 —	30,000 —	18,000 —	12,000 —	—
Bandagsliden	11,900 —	11,900 —	6,000 —	5,900 —	—
Storstrømmens Bro	4,000 —	4,000 —	4,000 —	—	—
Saltdalstlev—Mosby	9,250 —	9,250 —	—	9,250 —	—
Lysøbakkerne	3,000 —	3,000 —	3,000 —	—	—
Lundslev	2,700 —	2,700 —	2,700 —	—	—
Gevingsaaen	34,000 —	34,000 —	20,000 —	14,000 —	—
Fredrikshald—Femsø	26,262 —	26,262 —	20,000 —	6,262 —	—
Lillehammer	5,300 —	5,300 —	5,300 —	—	—
Møglestu-Bro—Røfs-Elven	48,200 —	16,556 —	8,000 —	8,556 —	—
Skjens Bro	2,480 —	2,480 —	2,480 —	—	—
Glekkfjords Bro	3,040 —	3,040 —	3,040 —	—	—
Gangesund—Men	61,000 —	24,000 —	8,000 —	16,000 —	—
Sogndal	8,000 —	4,000 —	2,000 —	2,000 —	—
Røldal	20,300 —	20,300 —	10,000 —	10,300 —	—
Igla Bro—Opdal	75,750 —	75,750 —	35,000 —	40,750 —	—
Bro over Gula Elv med Veie	25,900 —	25,900 —	10,000 —	15,900 —	—
Ramsen-Elvs Dalsføre	10,000 —	4,900 —	4,900 —	—	—
Finnmarkste Veie	10,000 —	5,000 —	5,000 —	—	—
Vedligeholdelse	7,500 —	7,500 —	3,750 —	3,750 —	—
og tilfældige Udgifter	40,000 —	40,000 —	20,000 —	20,000 —	—

736,000 Spd. 459,122 Spd. 276,878 Spd.,

for hvilke 2 sidstnævnte Poster de foreslaaede Summer ere de samme, som i den Kongelige Proposktion ere opførte og af Stortinget blevne bevilgede.

Departementet, der tiltræder dette Forslag, skal med Hensyn til, at som af denne Tabel vil sees, de til Anvendelse i Budgetterminen i det Hele havende Midler ere ulige fordeelte paa Budgetterminens to Halvdele, bemærke, at dette ikke kan und-

gaaes, uden at man til Skade for Sagen maatte udsætte Paabegyndelsen og Fremadfridningen af enkelte Arbejder, og den Ulempe, hvortil denne ulige Fordeling leder, nemlig at Statskassen først i den sidste Halvdeel af Budgetterminen vil erholde Refus-

tion for en Deel af dens Udlæg i den første Halvdeel, er formeentlig ikke af den Betydning, at derpaa bør lægges afgjørende Vægt.

Af det Beløb 459,122 Spd., om hvis Anvendelse i Tidrummet fra 1ste Juli 1857 til 31te December 1858 man vil tillade sig underdanigst at andrage, og som i Tilfælde altsaa forstudsvis vil blive at udbetale af Statskassen, vil overensstemmende med Storthingsbeslutningens Post 1 blive at føre til endelig Udgift for Statskassen et Beløb, beregnet efter 51,333 Spd. 40 ø aarlig, eller for 1½ Aar 77000 Spd. Af Resten 382,122 Spd. vil blive refunderet ved Udligning paa Rigets Matrifulsfyld for det samme Tidrum omtrent 192,000 Spd. og ved Udligning paa Kjøb- og Ladestederne 48,000 Spd., hvorefter altsaa vil staae tilbage 142,000 Spd., der først kunne blive at refundere eller føre til endelig Udgift i sidste Halvdeel af Budgetterminen.

Ved ovenstaaende Forslag er taget Hensyn til de i Storthingsbeslutningen Littr. D. Nr. 3, 4 og 5 til Regjeringen stillede Anmodninger, hvorhos man har bestræbt sig for saavidt muligt at faae udført i indeværende Budgettermin samtlige de endnu ikke paabegyndte Arbejder, der allerede vare opførte paa den af Storthinget i 1854 antagne Arbejdsplan, og som atter ere opførte af sidste Storthing. 2de af disse Arbejder har Departementet dog ikke været istand til at medtage, nemlig Omlægningen af Veien i Langstenen i nordre Thronbjems Amt samt mellem Halefjær i Lister og Mandals Amt og Nabel i Nedenaes og Kobygdelagete Amt, hovedsagelig af Hensyn til ikke at fremkalde for stærk Konkurrence om Arbejdsfolk mellem større nærliggende Arbejder.

Af de nye Arbejder, som man vil foreslaae udførte i Budgetterminen, ville efter ovenstaaende Forslag følgende ikke kunne vorde fuldendte i samme:

Veianlægget fra Sæterstranden til Asperbro, til hvis Fuldendelse i Budgetterminen der nemlig, saafremt Arbejdet paa Jernbaneanlægget til Kongsvinger maatte kunne paabegyndes med Kraft i 1859, — og herpaa har Departementet troet, at man burde indrette sig, skjønt Udfigterne til at erholde Statslaan paa de af Storthinget opstillede Bilkaar vistnok for Tiden ere lidet lovende, — ikke vil kunne paaregnes fornøden Arbejdsstyrke. Som ovenanført antages dog Stykket mellem Ejan og Basslou Broer at kunne gøres færdigt inden denne Tid, hvilket Stykke er den vigtigste Deel af Anlægget og særskilt vil kunne benyttes for Færdselen.

Veianlægget mellem Baadstø og Gjetlund, hvoraf alene den sydligste Deel indtil Elstad vil blive færdig i Budgetterminen. Da den nye og den gamle

Bei overkjære hinanden ved Elstad, saa at altsaa Omlægningen til Elstad kan betragtes som et selvstændigt Arbejde, faaer forøvrigt et Hensyn, der maa antages at have bevirket den i Storthingsbeslutningen Littr. D. Nr. 3 fremsatte Anmærkning, her ingen Anvendelse.

Omlægningen af Veien over Tynaasen, der nemlig, for at man kan være sikker paa at erholde fornødne Arbejdsfolk, ikke antages at burde paabegyndes, førend Chausseen mellem Gjovig og Denaes samt Omlægningen af Garlidbakterne er færdig, medens dette omfattende Arbejde ikke vil antages at kunne gøres færdigt paa mindre end 3 Aar.

Omlægningen af Veien mellem Laurvig og Porsgrund, som man ikke har antaget i dens Heelhed at ville kunne tilendebringes i Budgetterminen, om der ikke skulde fremkaldes for stærk Konkurrence om Arbejdsfolk med det nærliggende Kanal anlæg mellem Skien og Nordsjø, medens ved Hjælp af det til dette Veiarbejde i Budgetterminen foreslaaede Beløb de for Færdselen meest hinderlige Bakker ville kunne omlægges.

Veianlæggene mellem Møgelstu Bro og Kollsølv i Nummedal samt fra Haugefund til Mlen i søndre Bergenhuus Amt, til hvis Fuldførelse i Budgetterminen den nødvendige Arbejdsstyrke ikke antages at ville kunne erholdes, for det sidstnævnte Bærf saa meget mindre, som det af Mangel paa Ingeniører ikke vil kunne paabegyndes før til næste Aar.

Forøvrigt bemærkes, at da Storthinget, som oplyst i et andet underdanigst Foredrag af D. D., har ved Beslutning af 14de Oktober sidstleden bemyndiget Regjeringen til af Statskassens Beholdning at tilstaae det almindelige Veifond et Forskud paa 100,000 Spd. for det Tilfælde, at Omstændighederne maatte gjøre det hensigtsmæssigt at drive Arbejdet paa de i foranførte Storthingsbeslutnings Littr. C. optagne Veie videre, end de ved Beslutningen Littr. A. bevilgede Midler tillade, vil der, saafremt Hensynet til at erholde fornøden Arbejdsstyrke paa rimelige Bilkaar maatte vise sig ikke at være til Hinder for at drive de ovenfor nævnte Arbejder med større Kraft end nu foreslaaet, og dette forøvrigt maatte findes hensigtsmæssigt, være Udgang til at anvende i det Hele eller for en Deel det ovennævnte Beløb 100,000 Spd. til Paaskyldelse af Driften paa et eller flere af disse Arbejder for derved i Budgetterminen at tilendebringe samme.

I Genhold til Foranstaaende vil Departementet underdanigst andrage om, at de Veiforetager, der formenes at burde paabegyndes i Budgettermi-

nens første Halvdeel, med Undtagelse af Forbedringen af de finmarkste Veie samt Veianlægget fra Ladestedet Soggedal til et Punkt i Hovedveien mellem Bleggefjord og Egersfund, maa i Genhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851 dens § 2 naadigst befales udførte overensstemmende med de for samme forfattede, af Kapt. Bergh vedtagne Planer, dog saaledes, at der, som tidligere skeet, levnes Udgang for vedkommende Arbeidsbestyrelse til med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra Planerne, som maatte findes hensigtsmæssige, samt at Departementet maa naadigst werde bemyndiget til at træffe de til Sværkfattelsen af disse Veiforetagender fornødne Foranstaltninger og i Budgetterminens første Halvdeel til hvert af samme anvende det i ovenstaaende Tabel opførte Beløb.

Da der efter det foran oplyste ikke for Tiden kan træffes nogen Bestemmelse om den specielle Anvendelse af de til de finmarkste Veies Forbedring for Budgetterminens første Halvdeel opførte 5000 Spd. og heller ikke om Udførelsen af Veianlægget fra Ladestedet Soggedal til den vestlandske Hovedvei, hvortil for bemeldte Tidsrum er foreslaaet anvendt 2000 Spd., idet vedkommende Kommuner endnu ikke have vedtaget at istandbringe samme med det af Stortinget bevilgede Bidrag, vil man underdanigst foreslaae, at det naadigst maa blive Departementet paalagt senere i Løbet af Budgetterminen at erhverve naadigst Bestemmelse angaaende Anvendelsen af bemeldte Beløb, tilsammen 7000 Spd.

Sluttelig skal Departementet tillade sig at andrage om, at der i Genhold til Formandskabsloven maa blive meddeelt naadigst Approbation paa de Kommunebeslutninger, hvorved der er bevilget Bidrag til de Arbejder, der foreslaaes udførte i Budgetterminen, forsaavidt der ved disse Beslutninger paaføres Kommunerne Udgifter for et længere Tidsrum end 5 Aar, og naadigst Approbationen ikke allerede tidligere maatte være meddeelt paa samme.

I Genhold til det Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

A. At de af indeværende Aars Storting under 5te, 6te, 7de, 8de, 10de og 11te August d. A. fattede Beslutninger angaaende Bevilling af et Beløb af 634,000 Spd. for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860 til Udførelse af forskellige Veiforetagender samt angaaende Tilveiebringelsen af det nævnte Beløb, naadigst befales tagne til Følge.

B. I. At der i Genhold til Lov angaaende Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2, naadigst befales udført følgende Veiforetagender, nemlig:

1. Anlæg af ny Hovedvei fra Frederikshald til Jemsøen,
2. Anlæg af ny Hovedvei fra Søterstrand til Asper Bro i Agerhuus Amt,
3. Dmlægning af Hovedveien mellem Ryager Tjærn og Sandvigen i samme Amt,
4. Dmlægning af den gudbrandsdalste Hovedvei fra Baadstø til Jodvangs Kirke og fra Dlstue Bro til Gjetlund,
5. Dmlægning af Hovedveien gennem Balders over Tonsaaen mellem Føljerasten og Tonsbakkens i Christians Amt,
6. Dmlægning af Garlidsbækkerne i samme Bei og Amt,
7. Dmlægning af samme Bei mellem Kvame og Skogstad i samme Amt,
8. Dmlægning af Hovedveien mellem Sundvolden og Vigseidet i Busseruds Amt,
9. Anlæg af ny og Udbedring af den ældre Hovedvei mellem Møglestu Bro og Rolfs Elven i Busseruds Amt,
10. Dmlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund,
11. Dmlægning af Hovedveien i Bandagsliden i Bratsbergs Amt,
12. Udførelse af en Bro over Storstrømmen med Anlæg af nye Veie paa begge Sider af Brostedet i Nedens og Kobygdelagets Amt,
13. Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Haugefund til Vlen i Søndre Bergenhuus Amt,
14. Anlæg af ny Hovedvei fra Gaarden Hildal til Skare i Søndre Bergenhuus Amt,
15. Dmlægning af Lysnebækkerne og Lundsfløven i Nordre Bergenhuus Amt,
16. Dmlægning af Hovedveien over Gevingsaasen paa Grændsen af Søndre og Nordre Throndhjems Amter,
17. Anlæg af ny Bei fra Mjøsen op til den Throndhjemske Hovedvei gennem Lillehammer,
18. Dmlægning af Hovedveien fra Isla Bro sydover gennem Dydals Præstegjeld i Søndre Throndhjems Amt,
19. Udførelse af Bro over Gula-Elven ved Uddevold samt Anlæg af tilstødende Bei

fra Kletbro til Halsbrækken i Søndre Thronhjems Amt,

20. Anlæg af ny Hovedvei til Omlægning af Foslandsbakkerne i Grongs Præstegjeld, Søndre Thronhjems Amt, som en Deel af et nyt Hovedveianlæg gjenneim Namsens Dalsøre, hvilke Arbeider samtlige blive at udføre overensstemmende med de for samme af Ingenieur-Kapitain Bergh vedtagne Planer, dog saaledes at det overlades Arbeidsbestyrerne med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afvigelser fra bemeldte Planer, som maatte findes hensigtsmæssige.

II. At Departementet for det Indre naadigt bemyndiges til at træffe alle til Udførelse af fornævnte Arbeider fornødne Foranstaltninger.

III. At naadigt Approbation i Genhold til Lovene om Formandskaber paa Landet og i Kjøbstæderne af 14de Januar 1837 respektive § 50 og § 40 meddeles paa de af Smaalenenes, Agershuus, Christians, Busseruds, Jarlsberg og Laurvigs, Bratsbergs, Nedenæs og Robygdelagets, Lister og Mandals, Stavangers, Søndre Bergenhuus, Søndre og Nordre Thronhjems Amtsformandskaber samt Fredrikshalds og Lillehammers Kommunebestyrelser respektive under 20de Juni 1856 og 19de Juni 1857, 18de Juni 1855, 19de Juni 1856, 16de og 17de Juni 1857, 25de Juni 1856, 1ste Juli 1856, 10de Juli 1856, 11te Juli 1857, 19de Juni 1857, 23de Juni 1856 og 24de Juni 1857, 10de Juli 1854 og 25de Juni 1855, 18de December 1856 samt 28de Oktober 1856 fattede Beslutninger angaaende Bedilgning af Bidrag af vedkommende Kommuner til Jværksættelse af de i Stortingets ovennævnte Beslutninger opførte Velforetagender.

C. I. At Departementet for det Indre til Udgifters Bestridelse ved de i Tidrummet fra 1ste Juli 1857 til 31te December 1858 for det almindelige Veifonds Regning udførendes Velforetagender, i Genhold til Stortingets ovennævnte Beslutninger, naadigt bemyndiges til at disponere over et Beløb af indtil 459,122 Spd., der blive at udbetale af Statskassen, og hvoraf 77,000 Spd. føres til endelig Udgift for samme, medens Beløbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgøres ved de af vedkommende Kommuner

og Private vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Statskassen efter nærmere naadigt Bestemmelse at udligne paa Rigets Matrifulskyld og Kjøbs- og Ladestederne overensstemmende med Stortingets Beslutning.

II. At der af ovennævnte Beløb lige naadigt tillades i bemeldte Tidrum anvendt:

1. Til fortsat Drift af de i forrige Budgettermin paa begyndte, men endnu ikke fuldendte Arbeider . . . . . 121,822 Sp.
2. Til Anlæg af Hovedvei fra Fredrikshald til Jemsøen i Smaalenenes Amt . . . . . 20,000 —
3. Til Anlæg af Hovedvei fra Sæterstrand til Asper Bro i Agershuus Amt . . . . . 50,000 —
4. Til Omlægningen af Hovedveien mellem Lysager, Tjern og Sandvigen i samme Amt . . . . . 16,000 —
5. Til Omlægningen af do. mellem Baadstø og Gjetlund i Christians Amt . . . . . 45,000 —
6. Til Omlægningen af do. over Tonsaaften i samme Amt . . . . . 10,000 —
7. Til Omlægning af Garlidbakkerne i samme Amt . . . . . 8,730 —
8. Til Omlægningen af Hovedveien mellem Kvame og Skogstad i samme Amt . . . . . 8,000 —
9. Til Omlægningen af Hovedveien mellem Sundvolden og Vigseidet i Busseruds Amt . . . . . 8,400 —
10. Til Anlæg af ny og Udbedring af de ældre Hovedveie fra Møglestu Bro til Rolfs-Elven i samme Amt . . . . . 8,000 —
11. Til Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund i Jarlsberg og Laurvigs samt Bratsbergs Amt . . . . . 18,000 —
12. Til Omlægning af Bandedagsliden i Bratsbergs Amt . . . . . 6,000 —
13. Til Opførelsen af Damfossbroen i Stien . . . . . 2,480 —
14. Til Opførelse af Bro over Storstrømmen i Nedenæs og Robygdelagets Amt . . . . . 4,000 —

Løberis . . . . . 326,432 Sp.

Transport . . .	326,432 Sp.
15. Til Opsyrelse af Bro over Sund-Elven i Flekkefjord	3,040 —
16. Til Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Haugefund i Stavanger Amt til Vlen i Søndre Bergenhuus Amt	8,000 —
17. Til Anlæg af ny Hovedvei fra Gaarden Hildal til Skare i Søndre Bergenhuus Amt	10,000 —
18. Til Omlægning af Lysnebakkerne og Lundsfløden i Nordre Bergenhuus Amt	5,700 —
19. Til Omlægning af Hovedveien over Gevingsaaen i Søndre og Nordre Throndhjems Amter	20,000 —
20. Til Anlæg af ny Bei fra Mjøsen og til den Throndhjemste Hovedvei gennem Lillehammer	5,300 —
21. Til Omlægning af Hovedveien fra Igla Bro syd over gennem Opdal i Søndre Throndhjems Amt . .	35,000 —
Lateris . . .	413,472 Sp.

Transport . . .	413,472 Sp.
22. Til Opsyrelse af Bro over Gula-Elven ved Uddevold og Anlæg af tilstødende Bei fra Kletbro til Halsbrækken i Søndre Throndhjems Amt	10,000 —
23. Til Omlægning af Foslandsbakkerne i Nordre Throndhjems Amt . . .	4,900 —
24. Til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger	3,750 —
25. Til tilfældige og uforudseede Udgifter ved fornævnte Veiarbejder samt til forskjellige Udgifter ved Veivæsenet forøvrigt	20,000 —
Tilsammen	452,122 Sp.

III. At det naadigst paalægges Departementet for det Indre angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af det under C Nr. I nævnte Beløb senere hen i Løbet af det sammesteds nævnte Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse.

2. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 23de Januar 1858, angaaende Omlægning af den Sætersdalske Hovedvei mellem Saltbalskfløden og Mosby.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget Følgende:

Fra Amtmanden i Lister og Mandals Amt har Departementet modtaget en Forestilling, hvori han henleder Departementets Opmærksomhed paa det Hensigtsmæssige i, under den Arbejdsløshed, der tildeels er indtraadt, og som maasse vil indtræde i end højere Grad, at paabegynde saasnart som muligt Omlægningen af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskfløden nordøst for til noget forbi Skydsstiftet Mosby, og af den vestlandske Hovedvei fra Alefjær i Lister og Mandals Amt til Nabel i Nedens og Kobylgelagets Amt. I Forbindelse hermed har Amtmanden senere med sin Anbefaling hertil indsendt en Forestilling fra Formandskabet i Ladestedet Mandal om, at ligeledes det Veianlæg mellem Mandal og Vigeland, hvortil af sidst-

afholdte Storting er bevilget Midler, maa naadigst befales udført og paabegyndt allerede i denne Vinter. Især paa det førstnævnte Veistykke, fra Saltbalskfløden til Mosby, vil efter Amtmandens Formening ikke lidet Arbejde kunne udføres i Vinterens Løb, og herved vil da opnaaes, baade at Arbejdet erholdes udført billigere, end ellers vil blive Tilfælde, og at arbejdsløse Hænder staves Fortjeneste.

Efter den Plan, som Departementet underdanigst har foreslaaet befulgt med Hensyn til Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin, og som findes indtagen i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for Kongelig Resolution af 28de November sidstleden angaaende de Veiarbejder, der blive at iværksætte i indeværende Budgettermins første Halvdeel, skulde Omlægningen af den sætersdalske Hovedvei fra Saltbalskfløden til Mosby først

paabegyndes i sidste Halvdeel af indeværende Budgettermin, medens man antog, at Omlægningen af den vestlandste Hovedvei mellem Nalefjær og Nabel og mellem Mandal og Vigelands Bro ikke burde komme til Udførelse i denne Budgettermin. Departementet antager ikke, at der i de senere indtraadte Forholde indeholdes tilstrækkelig Grund til allerede nu at paabegynde de 2 sidstnævnte Omlægninger, hvoraf den førstnævnte er kalkuleret at ville koste 54,500 Spd. og den sidstnævnte 38,000 Spd.

Derimod antager man, at der i Tidsonstændighederne er Grund til strax at paabegynde den mindre betydelige Omlægning af Hovedveien fra Saltvikskleven til Mosby, der er anslaaet til 9250 Spd., hvilket Beløb man underdanigst vil foreslaae udredet af det Forskud af Statskassen til det almindelige Veifond paa 100,000 Spd., som ved Stortingets Beslutning af 14de Oktober f. A., ved Kongelig Resolution af 28de November næstefter naadigst befalet tagen tilfølg, er bevilget til Veivæsenet til udvidet Drift af de Veiforetager, hvortil tidligere af Stortinget var bevilget Midler. Efter den nævnte Stortingsbeslutning er Anvendelsen af dette Beløb betinget af, at rimelige Arbejdspriser, tilstrækkelig Arbejdskraft eller andre Omstændigheder maatte gjøre en saadan udvidet Drift hensigtsmæssig, og Departementet kan saaledes, efter hvad der af Amtmanden i Lister og Mandals Amt ved denne Leilighed er anført, ikke være i Tvivl om, at der er Udgang til at bestride Udgifterne ved det heromhandlede Veianlæg paa den foreslaaede Maade.

Forøvrigt skal man med Hensyn til denne Omlægning oplyse, at der allerede ved Kongelig Resolution af 3die Marts 1856 blev afgivet naadigst Bestemmelse om sammes Udførelse, overensstemmende med en af Ingeniør-Kapitain Bergh vedtagen Plan, hvorefter Omlægningerne ved dens Iværksættelse seære anslaaede til 5000 Spd., af hvilket Beløb Lister og Mandals Amtsformandskab havde bevilget $\frac{1}{2}$ eller 1000 Spd. Omlægningen kom imidlertid ikke til Udførelse i den forløbne Budgettermin, hvorimod der angaaende Valget af den hensigtsmæssigste Linie for den nye Vei blev anstillet nye Undersøgelser og derefter udarbejdet ny og væsentlig forandret Plan for samme, efter hvilken Omlægningerne vilde gaae op til det ovenanførte Beløb 9250 Spd. Af den Sum 4250 Spd.,

hvormed dette Beløb overstiger de i det tidligere Øverslag kalkulerede Omlægninger, har det i 1856 afholdte Amtsformandskab under 10de Juli bevilget $\frac{1}{2}$ eller 850 Spd., der bliver at indbetale i 6 Aar, fra 1ste Juli 1857 at regne. Da denne Beslutning efter Lov om Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837 s 50 tiltrænger Kongelig Approbation, forsaavidt Amtskommunen derved paabyrdes Udgifter for et længere Tidsrum end 5 Aar, vil man underdanigst andrage om, at saadan Approbation ved nærværende Leilighed naadigst bliver meddeelt. Sluttelig troer Departementet at burde tilføje, at man, for at ikke Statskassens Tilskud for Veivæsenet under de nu bestaaende vanskelige Pengeforholde skal blive større end høist nødvendigt, vil have for Øie, at Driften af de offentlige Veiarbejder i det Hele ikke udvides mere, end Hensynet til indtrædende Næringsløshed med Bestemthed maatte paabyde.

I Henshold til det Foransførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

- I. At der til Omlægning af den søtersdalske Hovedvei fra Saltvikskleven til noget forbi Skydeskiftet Mosby i Lister og Mandals Amt overensstemmende med en af Artillerilieutenant G. Krag udarbejdet og af Ingeniør-Kapitain C. W. Bergh tiltraadt Plan naadigst tillades anvendt et Beløb af 9250 Spd., der bliver at udrede af det Forskud, stort 100,000 Spd., som ved Beslutning af sidstafholdte Storting af 14de Oktober 1857 — ved Kongelig Resolution af 28de November f. A. naadigst befalet tagen tilfølg — er af Statskassen bevilget det almindelige Veifond til udvidet Drift i indeværende Budgettermin af de Veiforetager, til hvis Udførelse tidligere af samme Storting er bevilget Midler.
- II. At den af Lister og Mandals Amtsformandskab under 10de Juli 1856 fattede Beslutning om Bevilling af Bidrag af Amtskommunen til fornævnte Veianlæg i Medhold af Lov angaaende Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837 dens s 50 naadigst approberes.

3. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 24de April 1858, angaaende forøget Bevilgning for første Halvdeel af Budgetterminen 1857—60 til Veianlægget mellem Laurvig og Porsgrund samt fra Møglestu Bro til Røfselven i Numedal.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Brettevillie, har underdanigst foredraget Følgende:

Med kongelig Resolution af 28de November f. A. blev der for indeværende Budgettermins første Halvdeel naadigst bevilget et Beløb af 18,000 Spd. til Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund og 8,000 Spd. til Anlæg af ny og Udbedring af den ældre Hovedvei fra Møglestu Bro til Røfselven i Numedals Fogderi, Buskeruds Amt. Ved Hjælp af disse Midler havde Departementet tænkt at skulle holde Arbeidet paa begge disse Veianlæg i jævn Drift indtil indeværende Aars Udgang, men i denne Plan have Tidsomstændighederne foranlediget nogen Forandring. Saavel ved Laurvig som i Numedal har nemlig den i forrige Høst indtrufne Forstyrrelse i Handelsforholdene og deraf flydende Pengemangel og Arbejdsløshed forarsaget en usædvanlig Tilstrømning af Arbeidere til Veianlæggene, og Dvsket om at kunne skaffe saa mange af disse som muligt Sysselsættelse, — hvorved ogsaa nogen Besparelse vilde vindes, da Arbejdspriserne i den nærmest forløbne Tid have staaet lavere end senere med Rimelighed kan antages at ville blive Tilfældet — har bevirket, at der ved begge Veianlæg efterhaanden er blevet antaget flere Arbeidere end ellers vilde være skeet. Man forudsaa vistnok, at Følgen heraf vilde blive, at de til Veianlæggene bevilgede Midler bleve opbrugte inden Udløbet af det Tidsrum, for hvilket Bevilgningerne vare bestemte, men man antog, at Forholdene til den Tid vilde have forandret sig saaledes, at man uden Betænkelighed kunde affledige Arbejderne og standse Arbeidet indtil Begyndelsen af det kommende Aar, fra hvilken Tid ifølge den ved ovennævnte naadigste Resolution af 28de November f. A. bifaldte Plan for Veivæsenets Virksomhed nye Bevilgning vil kunne paaregnes til Disposition for begge Anlæg. Ingenieurlieutenant P. Krag, hvem Bestyrelsen af begge disse Veiarbejder er overdragen, har imidlertid nu, da de bevilgede Beløb inden kort Tid vilde være forbrugte, til Departementet indgivet en Forestilling, hvori han anfører, at Arbejdsløsheden omkring Laurvig og i Numedal vel er noget aftagen, men at den dog vil blive i høieste Grad tryk-

fende for Mange, dersom Veiarbejderne ganske standse, og at herved de faste Veiarbejdere, som gjennem Varrækker ikke have havt anden Syssel, ville tvinges til at søge andet Erhverv og derved maaftætabes for Veiarbeidet. Kunde der derfor, anfører han, ved begge Anlæg indtil Aarets Udgang anvendes en indskrænket Arbejdsstyrke, vilde dette i høi Grad være i Arbejds og Arbejdernes Interesse. Lieutenant Krag foreslaaer derfor, at der yderligere maa stilles til hans Disposition i indeværende Aar til Fortsættelse af Veianlægget mellem Laurvig og Porsgrund 6,000 Spd. og til Fortsættelse af Veiomlægningen gennem Numedal 5,000 Spd. Forsaavidt angaaer førstnævnte Veianlæg, tilføier han, vilde man med den foreslaaede Sum kunne gjøre de nu tilnærmelsesviis færdige Veistykker ved Laurvig, Vassbotten og Røfsersvold færdige, hvorved de værste Bakker paa den gamle Veil vilde undgaaes, samt faae udført en Deel for Omlægningens Fortsættelse gennem den kommende Vinter nødvendige Jordarbejder.

Efter det af Lieutenant Krag Anførte maa Departementet ansee det hensigtsmæssigt, at Arbeidet paa Omlægningen af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund samt gennem Numedal fortsættes i indeværende Aars Sommer og Høst med en indskrænket Arbejdsstyrke, og man vil derfor underdanigst andrage om, at de af Lieutenant Krag her til foreslaaede Beløb naadigst tillades udredede af det Forstud paa 100,000 Spd., som Regjeringen af sidstafholdte Storting blev bemyndiget til af Statskassens Beholdning at tilstaae Veifondet, forsaavidt Omstændighederne maatte gjøre det hensigtsmæssigt at drive de offentlige Veiarbejder videre end de af Stortinget tidligere bevilgede Midler tillade.

I Henhold til det Anførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,

indstilles underdanigst:

At der af det af sidstafholdte Storting bevilgede Beløb af 100,000 Spd. til udvidet Drift af de for offentlig Regning udførendes Veiarbejder naadigst tillades udredet til Fort-

fættelse i indeværende Budgettermins 1ste Halvdeel af Arbeidet paa Veiomlægningen mellem Laurvig og Porsgrund et Beløb af 6,000 Spd.

og af Arbeidet paa Veiomlægningen mellem Møglestu Bro og Nølfselven i Numedals Fogderi, Buskeruds Amt, et Beløb af 5000 Spd.

4. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 8de Juni 1858, angaaende Oparbejdelse af Veie mellem Gladnæs og Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld i Finnmarken.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Bretteville, har underdanigst foredraget følgende:

I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for Kongelig Resolution af 28de November forrige Aar angaaende Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermins 1ste Halvdeel, foreslog Departementet blandt de Summer, der efter den underdanigst fremsatte Plan for Veivæsenets Virksomhed i Budgetterminen skulde anvendes til Veiarbejder i Budgetterminens første Halvdeel, et Beløb af 5000 Spd. til Forbedring af Veiene i Finnmarkens Amt. Da imidlertid Spørgsmaalet om, til hvilke Arbejder dette Beløb henfigtsmæssigst burde anvendes, paa den Tid endnu var Gjenstand for Undersøgelser, kunde Departementet ikke dengang fremsætte noget underdanigst Forslag i saa Henseende, og det blev i Overensstemmelse hermed ved den ansførte naadigste Resolution, hvorved der i det Hele til Veiarbejder i Budgetterminens første Halvdeel blev tilladt anvendt et Beløb af 459,122 Spd., paalagt Departementet senere hen at erhverve naadigst Bestemmelse angaaende Anvendelse af en Deel af dette Beløb til Arbejder udenfor de i Resolutionen opregnede. Fra Premierlieutenant Gille, hvem Departementet i afvigte Sommer overdrog at anstille de nævnte Undersøgelser angaaende Veiforholdene i Finnmarken og afgive Forslag til Arbejder paa de Steder, hvor det maatte antages, at Trangen til Udbedring af de ældre eller Anlæg af de nye Veie var størst, har Departementet nu modtaget en Indberetning om Resultatet af disse Undersøgelser, hvori han fornemmelig henleder Opmærksomheden paa Veiene gennem Alten-Talvigs og Maalselvns Præstegjeld, der forsaavidt maa siges at have større Betydning end de andre Landeveie i Amtet, som disse Præstegjeld næsten udgjøre de eneste Distrikter i Finnmarken, der ere beboede i en større sammenhængende Strækning, uden at være saaledes gennemskaarne af Fjorde, at Søveien bliver

disse Distrikters vigtigste Kommunikationsmiddel. Der blev imidlertid ikke levet Lieutenant Gille Tid til at udarbejde noget Forslag til Standbringelse af en sammenhængende Kommunikation gennem hvert af disse Distrikter, hvorimod han har foreslaet, at der til en Begyndelse, forat vinde nogen Erfaring med Hensyn til Driften af Veiarbejder i disse fjerne Egne og forat vække Distrikternes Sands for en bedre og grundigere Arbeidsmaade ved Veiarbejder, der i Fremtiden maatte udføres for deres Regning, paabegyndes en mindre Omlægning paa hvert af de nævnte Steder. Departementet har senere modtaget en Forestilling fra Amtmanden i Finnmarkens Amt om, at der naadigst maa tillades anvendt et Beløb af indtil 2000 Spd. til Anlæg af ny Veie fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld, en Strækning af noget over 1/2 Mills Længde, paa hvilken vil tiltrænges en større Bro. Amtmanden oplyser, at Maalselvns Kommunalbestyrelse under 7de Januar 1856 besluttede at forlænge den gennem Maalselvudalen til Hollandernæs ved Malangen Fjord førende Veie indtil Maalsnæs, naar dette Sted blev Anløbssted for Dampskibene, men at der endnu Intet er foretaget til Iverksættelse af denne Beslutning, da Kommunen mangler Kræfter til at bekoste Veistykket oparbejdet i tilfredsstillende Stand, og ønsker Veiledning af en Ingenieur ved Arbejdets Udførelse. Saa vel Vigtigheden af dette Veistykkets Oparbejdelse som Hensynet til de trykkende Tidsforholde, der paa samme Tid, som de vanskeliggjøre, nogen større Opførelse fra Kommunens Side, indeholde en forstærket Opfordring til at komme den til Hjælp med Bidrag til Udførelsen af et for den gavnligt Arbejde, hvorefter ogsaa vilde forskaffes den for nærværende Tid saa særdeles vigtige Udgang til Arbejdsfortjeneste, tale efter Amtmandens Formening for, at det fornødne Bidrag til det her omhandlede Veistykkets Oparbejdelse naadigst tilstaaes. Mellem Gladnæs, der ligger ved Maalselvns Udløb i Malangen Fjord,

og Hollændernes, en Strækning af $\frac{1}{8}$ Meils Længde, haves der vel for Tiden oparbejdet Bei, men denne er i en saa daarlig Forsatning, at efter Amtmandens Formening ogsaa denne Strækning bør oparbejdes fra nyt.

Efter det Dølyste vil Departementet underdanigst andrage om naadigst at vordre bemyndiget til at anvende en Sum af indtil 2000 Spd. til Anlæg af Bei mellem Gladnæs og Maalsnæs, hvilken Sum maa blive at udrede af de ved Kgl. Resolution af 28de November s. A. til Jærksfættelse af Beiarbejder i Budgetterminens 1ste Halvdeel naadigst bevilgede Midler, angaaende hvis specielle Anvendelse der ved denne Resolution ikke blev afgivet naadigst Bestemmelse.

I Genhold til det Foransførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

At Departementet for det Indre naadigst bemyndiges til at anvende af de ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 Litra C. Nr. I til Beiarbejder i indeværende Budgettermins første Halvdeel bevilgede Midler, om hvis specielle Anvendelse der ikke ved samme Resolutions Litra C. Nr. II er truffet naadigst Bestemmelse, et Beløb af indtil 2000 Spd. til Dparbejdelse af ny Bei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld, Senjens og Tromsø Fogderi, Finmarkens Amt.

5. Den Norske Regjering underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 10de November 1858 angaaende forsøget Bevilgning for første Halvdeel af Budgetterminen 1857—60 til Anlæg af Bei mellem Gladnæs og Maalsnæs.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Ranthey, har underdanigst foredraget Følgende:

Ved kongelig Resolution af 8de Juni sidstleden blev dette Departement naadigst bemyndiget til at anvende af de ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 Litr. C No. I til Beiarbejder i indeværende Budgettermins første Halvdeel bevilgede Midler, om hvis specielle Anvendelse der ikke ved samme Resolutions Litr. C No. II var truffet naadigst Bestemmelse, et Beløb af indtil 2000 Spd. til Dparbejdelse af ny Bei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld, Senjens og Tromsø Fogderi, Finmarkens Amt.

Da det til dette Arbejde, der paabegyndtes i Juli Maaned d. A. og siden uafbrudt har været fortsat under Ledning af en herfra affendt Bestyrer, naadigst bevilgede Beløb nu paa det Nærmeste er opbrugt, uden at Anlægget er fuldført, har Amtmanden i Finmarkens Amt, overensstemmende med en Forestilling fra Arbejdsbestyreren, anholdt om, at der naadigst maa blive bevilget det Fornødne til, at Beiarbejdet under Tilsyn af en af Arbejdsbestyreren antagen Opsynsmand kan, forsaavidt Aarstiden tillader det, holdes i Gang udover Vinteren med en mindre Arbejdsstyrke, idet han bemærker, at hvad der nu er gjort, muligens kunde forsviges og blive til liden Nytte, dersom Veien i den Stand, hvori

den nu er, skulde overlades til vedkommende Kommunebestyrelse, uden at Arbejds Fortsættelse blev undergivet Ledelse af en Mand, der besidder den fornødne Indsigt deri. Til Veianlæggets Fortsættelse i den ovenantvandede Udstrækning er der af Arbejdsbestyreren antaget at ville udtræves et Beløb af omtrent 1000 Spd. Departementet, der maa være enigt i det af Amtmanden i Finmarkens Amt Ansøgte, vil underdanigst andrage om, at dette Beløb naadigst maa tillades udredet af de samme Midler som det til Veianlægget oprindeligt bevilgede Beløb.

I Genhold til det Foransførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

At Departementet for det Indre til Dparbejdelse af ny Bei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld, Senjens og Tromsø Fogderi, Finmarkens Amt, naadigst bemyndiges til af de ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 Litr. C No. I til Beiarbejder i indeværende Budgettermins første Halvdeel bevilgede Midler, om hvis specielle Anvendelse der ikke ved samme Resolutions Litr. C No. II er truffet naadigst Bestemmelse, at anvende foruden det ved Kongelig Resolution af 8de Juni sidstleden allerede bevilgede Beløb af indtil 2000 Spd., endvidere et Beløb af indtil 1000 Spd.

6. Departementet for det Indres underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for høieste Resolution af 30te Juli 1858 angaaende Oparbejdelse af Veien fra Skydsstationen Cie til Ladestedet Soggendal.

I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for Kongelig Resolution af 28de November forrige Aar angaaende Veivæsenets Virksomhed i indværende Budgettermens første Halvdeel, opførte Departementet blandt de Summer, der efter den underdanigst fremsatte Plan for Veivæsenets Virksomhed i Budgetterminen antoges at burde anvendes til Veiarbejder i sammes første Halvdeel, et Beløb af 2000 Spd. til Anlæg af ny Veien fra Ladestedet Soggendal i Jæderen og Dalernes Fogderi, Stavanger Amt, til den vestlandste Hovedvei. Som det naadigst vil erindres bevilgede nemlig sidstafholdte Storting 8000 Spd. som Bidrag til Anlæg af ny Hovedvei fra bemeldte Ladested til et nærmere bestemmende Sted i den nuværende Hovedvei mellem Flekkefjord og Egersund paa Betingelse, at vedkommende Kommuner mod dette Bidrag overtog for deres Regning at istandbringe Veien paa den Maade og under saadan Kontrol, som Regjeringen maatte bestemme. Paa den Tid, da Departementet indgik med ovennævnte underdanigste Foredrag, havde imidlertid vedkommende Kommuner endnu ikke vedtaget at istandbringe Veien med det af Stortinget bevilgede Bidrag, og som Følge heraf blev der ved den ovenanførte naadigste Resolution ikke afgivet nogen Bestemmelse om Anlæg af ny Hovedvei fra Soggendal til den vestlandste Hovedvei, hvorimod det blev paalagt dette Departement, der til Veiarbejder i Budgettermens første Halvdeel naadigst bemyndigedes til at disponere over et Beløb af indtil 459,122 Spd., senere i Løbet af dette Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse blandt Andet angaaende Anvendelse af det nævnte Beløb, 2000 Spd., der som ovennævnt var opført til det heromhandlede Veiforlægende.

Efterat Departementet havde tilskrevet Amtmanden i Stavanger Amt med Anmodning om at virke til at faae bragt Sagen i den Stilling, at Stortingets formeldte Bevilgning kunde benyttes, og i denne Hensigt at forelægge Sagen for vedkommende Kommuner, har man nu fra Amtmanden modtaget Meddelelse om, at Kommunebestyrelserne i de Formandskabsdistrikter, gjennem hvilke den paatænkte Veien vil komme til at gaae, nemlig Soggendals Ladested og Landsogn samt Hæstestads Sogn, have vedtaget til

Veiens Istandbringelse at bidrage en Fjerdedeel af det Beløb, som hertil maatte paatræves udenfor det af Stortinget bevilgede Bidrag, hvorhos begge Landsogn have vedtaget hver for sit Vedkommende at tilveiebringe fri Grund til Veianlægget, saaledes at Omkostningerne herved ikke indtages i Kalkulen over Veianlæggets Kostende. Efterat Amtmanden derpaa havde ladet Veinspektoren i Dalerne, Kaptein Torstrup, paany gjennemgaae den allerede af Distriktets daværende Veinspektør undersøgt og vedtagne Linie for et Veianlæg til Soggendal, nemlig fra Skydsstationen Cie i Hæstestads Sogn over Engesfeldet, og efterat Veilinen med enkelte Modifikationer, sigtende til at erholde bedre Stigningsforholde, var bifaldt, foranstaltede Amtmanden, forat komme til sikker Kundskab om Udgifterne ved Veianlægget, en Licitationsforretning afholdt over Arbejdets Udførelse. Licitationen fremmedes den 26de Mai dette Aar og følgende Dage efter de i Affrift underdanigst vedlagte Konditioner, og blev Veilinen, der fra en Korsvei i Soggendals Sogn gaaer i 2 Grene til Ladestedets 2 Dele, Sogndalsstrand og Kagesfjord, og som i det Hele har en Længde af 39,339 Alen eller henimod 2 $\frac{1}{4}$ Mil, bortliciteret for en Priis af 12,207 Spd. 24 $\frac{1}{2}$ s. Amtmanden forelagde derpaa Sagen for det nylig forsamlede Amtsformandskab, der under 11te Juni dette Aar fattede følgende Beslutning:

- a. Amtsformandskabet samtykker i, at der oparbejdes en Hovedvei fra Skydsstationen Cie i Hæstestads Sogn over Engesfeldet til Ladestedet Soggendal, væsentlig efter den ved Licitationsforretning af 26de Mai dette Aar og følgende Dage befulgte Linie og forøvrigt efter Veiestyrelsens nærmere Bestemmelse.
- b. Mod at der til dette Veianlæg af det almindelige Veifond udredes et Beløb af 8000 Spd., og at Soggendals og Hæstestads Kommuner hver for sit Vedkommende afholde Udgifterne ved Jordserhvervelse til Veianlægget samt i Forening med Ladestedet Soggendal udreder en Fjerdedeel af det Beløb, med hvilket Veiens Kostende maatte overstige 8000 Spd., vedtager Amtskommunen at overtage de øvrige tre

Fjerdedele af dette Overstigende, dog at Omkostningerne ved selve Veianlægget ikke kommer til at udgjøre mere end den ved Licitationen budne Sum cirka 12,200 Spd., og at Opsynet med Veiens Anlæg og Oparbejdelse bliver overdraget Amtets egen Veibestyrrelse.

c. Til Veianlægget opføres paa indeværende Aars Veibudget 1000 Spd.

Med Hensyn til, at Amtsformandskabet har opstillet som Betingelse for Bevilgningen, at Opsynet med Veiens Anlæg og Oparbejdelse bliver overdraget Amtets egen Veibestyrrelse, hvorom ogsaa Soggendals og Hællestads Kommunebestyrelser have udtalt Ansæ, anfører Amtmanden, at Anledningen hertil kun er den, at man har anseet Spørgsmaalet om, hvilken Retning Veilinen med de Midler, over hvilke man kunde vente at disponere, burde gives, saa udtømmende behandlet i den lange Række af Aar, i hvilke Sagen har været under Overveielse, at man har formeent, at nye Undersøgelser kun vilde bevirke Sagens Udsættelse i en ubestemt Fremtid. Hertil kommer, bemærker Amtmanden, at et fra Statsstyrelsen udgaaende Opsyn med Arbejds Udførelse ikke vel kunde finde Sted, naar Arbejdet skulde udføres efter Licitation, saaledes som paatænkt i Løbet af fulde 3 Aar. En af de væsentligste Grunde, tilføjer Amtmanden, hvorfra man i Dalerne erholder Veiarbejde forholdsvis billigt udført efter Licitation, er den, at Gaardsbrugerne, hvilke i Almindelighed ikke ere uvante med Veiarbejde, overtage eet eller flere Veistykker, paa hvilke de anvende deres egne eller deres Folks Arbejdskræfter i de Tider, da disse kunne undværes fra Gaardsbruget. Men herved bliver Arbejdet saa periodisk, at det neppe kan bære Udgifterne ved et nogenlunde aflønnet stadigt Tilsyn. Man har derfor ved lignende Anledninger maattet hjælpe sig foruden ved de Kanteler, Licitationskonditionerne indeholde, paa den Maade, at Amtmanden, Beiinspektoren og især Lensmanden paa de Tider af Aaret, hvor deslige Arbejder fremmes med Kraft, have med korte Mellemrum fremmødt paa Veilinen for at meddele de fornødne Forholdsordres, medens een eller efter Omstændighederne flere dygtige og paalidelige Veiarbejdere paa saadanne Tider have mod en Dagløn, almindelig fra 60 til 72 p , ført det specielle Tilsyn med Arbejdet. Af lade Arbejdet udføre nogenlunde uafbrudt efter Alford vil efter Amtmandens Erfaring falde meget kostbarere.

Med Hensyn til Bessaffenheden af den valgte Veilinie oplyser Amtmanden, at den Ladestedet nærmest liggende Deel af denne i en Strækning af 5100 Alen allerede er oparbejdet. Bjørevei, der

kun tiltrænger nogen Udvidelse, Forhøielse paa enkelte Steder, hvor den ved Vandflom er udsat for Oversvømmelse, og enkelte Retifikationer. Den hele øvrige Veilinie maa betragtes i det Væsentlige som et aldeles nyt Veianlæg, da den nuværende gamle Ridevei, forsaavidt den nye Veilinie følger denne, maa ansees som et saare ringe Bidrag til et Veianlæg. Veilinen maa nødvendigvis føres over et Fjeld og gaaer i det Hele taget gjennem et temmelig kuperet Terrain. Imidlertid troer Amtmanden, der i Forening med Beiinspektoren selv har undersøgt Veilinen, at der ikke vil findes nogen Stigning, som ikke er foranlediget enten af den absolute Nødvendighed eller af det Hensyn, som ved deslige Veianlæg nødvendigvis maa tages til Udgifterne. Til nærmere Oplysning har Amtmanden vedlagt en Opgave over Stigningsforholdene paa den nye Veilinie, hvoraf sees, at denne er horizontal paa en Længde af 22041 Alen, og at den har Stigninger af indtil $\frac{1}{20}$ paa en Strækning af 4077 Alen, mellem $\frac{1}{19}$ og $\frac{1}{15}$ paa 2733 Alen, mellem $\frac{1}{14}$ og $\frac{1}{10}$ paa 6918 Alen og mellem $\frac{1}{9}$ og $\frac{1}{7}$ paa 3681 Alen. Vel ere disse Stigningsforholde, tilføjer Amtmanden, ikke fordeelagtige eller stemmende med Nutidens Fordringer til fuldkomnere Veianlæg; men det maa bemærkes, at de ufordeelagtigste Stigninger (de, der ere større end 1 paa 10) ere fordeelte paa 29 Veistykker, samt at Veien til Soggendal, paa hvilken det ikke er sandsynligt, at der nogensinde vil komme til at foregaa Transporter af tunge Varer, i Gjennemsnit vil komme til at frembyde snarere bedre end flettere Stigningsforholde end den største Deel af Hovedveien mellem Christianssand og Stavanger, og endelig at Sagen af Hensyn til Omkostningerne formeentlig stiller sig saaledes, at Valget ikke er mellem denne Bei og en Bei med bedre Stigningsforholde, men mellem denne Bei eller ingen Bei. I Henshold til det saaledes Anførte andrager Amtmanden om, at der maa blive afgivet naadigt Bestemmelse om Oparbejdelsen af ny Hovedvei fra Skydsstationen Cie over Engesjeldet til Soggendal, væsentlig efter den ved Licitationsforretning af 26de Mai d. A. befulgte Linie og forøvrigt efter nærmere Bestemmelse af Stavanger Amts Veibestyrrelse, og om at der til dette Veiarbejde, der bliver at udføre for vedkommende Kommunes Regning under Kontrol af Stavanger Amts Veibestyrrelse, maa naadigt tillades anvendt de af forrige Storting dertil bevilgede 8000 Spd., saaledes at disse udbetales i Aarene 1859, 1860 og 1861, efterhaanden som Arbejdet skrider fremad.

Efter at have modtaget ovennævnte Førefilling fra Amtmanden i Stavanger Amt har Departementet til Bedømmelse af, om der ikke med de kalkulerede Midler maatte ved en forandret Udskifning kunne erholdes en Bei mellem Soggendal og Cie med gunstigere Stigningsforholde end den ovenomhandlede Plan viser, ladet denne Plan gjenneagaae i Marken ved Ingenieurlieutenant P. Krag. Efter Resultatet af disse Undersøgelser, hvorom man nu har modtaget Indberetning fra Ingenieurlieutenant Krag, antages Veilinen, saaledes som det underdanigst vedlagte Croquis nærmere betegner, paa tre forskjellige Strækninger at burde undergaae Rektifikation, hvorved deels Stigningsforholdene ville i betydeligt Mon forbedres og deels Veilinen forkortes til sammen over $\frac{1}{8}$ Mil. For at erholde Visshed om, hvorvidt Dparbejdelsen af disse Strækninger, der ved den under 26de Mai d. A. afholdte Licitationsforretning vare bortsatte for omtrent 5530 Spd., efter den forandrede Udskifning kan erholdes udført med de samme Midler, har Amtmanden under 27de d. M. foranstaltet afholdt en ny Licitationsforretning over disse Veistykker. De herunder gjorte Anbud opgaae til sammen til 6100 Spd., hvorved altfaa det tidligere beregnede Beløb er overfredet med omtrent 570 Spd. Amtmanden antager dog ikke, at denne mindre væsentlige Overfridelse er til Ginder for, at den forbedrede Veilinie vælges, idet man kan gjøre Afkald paa Dparbejdelsen af den ovenomhandlede nærmest Soggendal beliggende Strækning, hvor der allerede haves brugbar Bei, der kan udbedres ved de Veiarbejdspiligtige. Det Beløb, hvorfor denne 5100 Alen lange Strækning efter de ved den tidligere Licitation gjorte Bud skulde oparbejdes, udgjør omtrent 666 Spd. og vil saaledes være tilstrækkeligt til at dække hiin Overfridelse.

Dette Arrangement, mod hvilket der, efter hvad Amtmanden har bemærket, ikke kan antages at være noget til Ginder af Hensyn til Kommunernes Vedtagelse af at bekoste Jordafstaaelsen, finder ogsaa Departementet ubetinget at maatte foretrækkes fremfor at vælge den oprindelige Plan for Veiens Anlæg.

Man antager derhos, at Veien, naar den anlægges med de af Lieutenant Krag foreslaaede Modifikationer i den oprindelige Plan, i det Hele taget vil erholde nogenlunde fyldestgjørende Stigningsforholde for en Bei af saa underordnet Betydning.

Med Hensyn til Veiens Dparbejdelse anseer man de i Licitationskonditionerne fastsatte Bestemmelser efter Ovenstaaende betryggende, og hvad angaaer Kontrakten ved Arbejdets Udførelse, da finder man, efter hvad Amtmanden har oplyst om Maaden,

hvorpaa de enkelte Veistykkers Dparbejdelse agtes udført, og den Tid, der til Anlæggets Fuldførelse vil medgaae, — hvilket igjen staaer i Forbindelse med Arbejdets Priisbillighed, — at der ikke vel kan blive Tale om nogen Kontrol af anden Beskaffenhed, end den af Amtmanden antydede. Da denne Kontrol derhos efter de mindre Fordringer, der gjøres til den heromhandlede Bei, kan antages at vilde være betryggende, naar Udøverne af samme iagttage hvad der paaligger dem, troer man ikke, at der, som Betingelse for Udredelsen af det almindelige Veifonds Bidrag til Veianlægget, bør fordres noget fuldstændigere og stadigere Tilsyn med Dparbejdelsen, hvilket desuden nødvendigviis maatte bevirke en ikke ubetydelig Forøgelse i Anlægsomkostningerne. Man vil saaledes underdanigst andrage om, at der i Medhold af Veiloven af 15de September 1851 § 2 maa blive afgivet naadigst Bestemmelse overensstemmende med Amtmandens Forslag, dog med den af det Ovennævnte flydende Modifikation, om Anlæg af ny Hovedvei fra den vestlandske Hovedvei til Soggendal, og at der til Udførelse af dette Veianlæg for Amtskommunens og vedkommende mindre Kommuners Regning, under Kontrol af Stavanger Amts Veibestyrrelse, naadigst tillades udredet af Statskassen i indeværende Budgettermins første Halvdeel et Beløb af 2,000 Spd. Departementet vil derhos, da det af Licitationskonditionerne erfares, at Veien er tænkt anlagt med en Bredde af kun 6 Alen, medens Hovedveie, ifølge Lov af 15de September 1851 § 18, i Regelen skulde være 8 Alen brede, andrage om, at der i Medhold af den nævnte Paragraph Nr. 2, anden Passus, meddeles den fornødne Dispensation fra hiin Bestemmelse. Sluttelig bemærkes, at Approbationsfristen for de ved den under 26de Mai d. A. og foregaaende Dage afholdte Licitation gjorte Bud paa Veistykkernes Dparbejdelse i Konditionerne er sat til Juli Maanedes Udgang, hvorfor det er af Bigtighed, at denne Sag erholder naadigst Afgjørelse snarest muligt. I Genhold til Foransførte skal man underdanigst

indstille

1. At der i Genhold til Lov angaaende Veivæsenet af 15de September 1851 § 2 naadigst befales oparbejdet ny Hovedvei fra Skydstationen Cie ved den vestlandske Hovedvei i Hæststads Sogn, Lunde Præstegjeld, Jæderen og Dalernes Fogderi, Stavanger Amt, over Engesjeldet til Ladestedet Soggendal efter den ved en under 26de Mai d. A. og følgende Dage afholdt Licitationsforretning vedtagne Linie, dog saaledes, at istedetfor den ved denne Forretning forudsatte Udbedring af den 5,100 Alen lange Veistræk-

ning nærmest Soggendal de af Ingenieurlienten-
nant P. Krag under 20de Juli d. A. fore-
slaaede Modifikationer i Veilinién blive at be-
følge, og forøvrigt saaledes, at det tillades
Stavanger Amts Veibestyrrelse at lade foretage
de mindre væsentlige Afvigelser fra hin Linie,
som maatte findes hensigtsmæssige.

2. At der til Udførelse af dette Veiantag, der
bliver at istandbringe under Kontrol af Sta-
vanger Amts Veibestyrrelse og for Stavanger
Amtskommunes, Ladestedet Soggendals samt
Soggendals Landsogns og Hæstestads Sogns

Regning, mod et Bidrag af det almindelige
Veifond af 8,000 Spd., naadigst tillades udredet
i indeværende Budgettermins første Halvdeel et
Beløb af indtil 2,000 Spd. af de ved Kongelig
Resolution af 28de November 1857 Litra C
Nr. I til Veiarbejder i dette Tidrum bevilgede
Midler, om hvis specielle Anvendelse der ikke
ved samme Resolution Litra C Nr. II er truffet
naadigst Bestemmelse.

3. At Bredden af den nævnte Hovedvei, i Med-
hold af Lov af 15de September 1851 § 18, 2.
Aend. Passus, tillades indskrænket til 6 Alen.

7. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 10de November 1858 angaaende Udligning af Bidrag til Mandalsbroens Reparation m. V.

Chefen for Departementet for det Indre, Stats-
raad Ranthey, har underdanigst foredraget Følgende:

Amtmanden i Lister og Mandals Amt har an-
draget om, at det i Genhold til Lov om For-
mandskaber paa Landet af 14de Januar 1837 § 43
ved naadigst Resolution maa blive bestemt, at det
Beløb, der udenfor de dertil allerede havende Mid-
ler udkræves til Bestridelse af Udgifterne ved en Re-
paration af den paa den vestlandske Hovedvei i Lade-
stedet Mandal liggende Bro over Mandalselven skal
udlignes i indeværende Aar paa Amtets Matrifuls-
skyld, naagtet sidstafholdte Amtsformandskab har næg-
tet at bevilge Beløbet.

Med Hensyn til de denne Bro vedkommende
Forholde skal man oplyse Følgende:

Broen er opført i Aarene 1834—36 for Lis-
ters og Mandals Amtskommunes Regning, uden
at det kan erfares, at der forinden har været ind-
hentet Erklæring for Ladestedet Mandals Vedkom-
mende, om samme vilde være villigt til at udrede
nogen Deel af Udgifterne ved dens Opførelse. Ef-
terat denne allerede var paabegyndt, vedtog imid-
lertid Ladestedets Indvaanere at betale en vis Sum
til Lønning for en Opsynsmand ved Broarbeidet
under den udtrykkelige Betingelse, at Ladestedets
Indvaanere skulde nyde fri Overfart over Broen, og
at dens Vedligeholdelse skulde være Ladestedet uved-
kommende. Disse Betingelser bleve vel ikke af Amt-
manden udtrykkelig vedtagne, men det af Ladestedet
bevilgede Beløb blev benyttet til Lønning af Op-

synsmanden, til hvem det direkte udbetaltes, uden
at Amtmanden dermed havde noget at gjøre.

Senere har Broen været vedligeholdt af Amts-
kommunen, undtagen forsaavidt Ladestedet Mandal
har udredt en aarlig Løn til en ved Broen efter
dens Opførelse ansat Opsynsmand. Da Broen
som meldt er beliggende paa Ladestedets Grund og
saaledes til væsentlig Nytte for dette, der ved Man-
dalselven adskilles i to Dele, har Lister og Man-
dals Amtsformandskab søgt at befrie Amtskommunen
for Byrden ved Broens Vedligeholdelse og saae denne
overført paa Ladestedet. Efter at der ifølge Anmod-
ning af Amtsformandskabet i 1845 var erhvervet Be-
tænkning fra en Høiesteretsadvokat angaaende Sa-
gens juridiske Side, hvilken Betænkning gik ud paa,
at Amtskommunen ikke kunde ansees forpligtet til at
vedligeholde Mandalsbroen, besluttede det følgende
Aars Amtsformandskab at afsætte Mandals Kommu-
nebestyrrelse dens Erklæring, om hvorvidt den vilde
overtage den fremtidige Vedligeholdelse af Broen,
men ved Beslutninger af 2den September og 23de
November 1846 erklærede Kommunebestyrrelsen, at
Ladestedet ikke vilde have Andet eller Mere med
Broens fremtidige Vedligeholdelse at gjøre end des-
til at tilskyde 100 Spd. aarlig fra 1ste Januar 1847
at regne. Dette Tilbud blev ikke modtaget af Amts-
formandskabet, som formeente, at Omkostningerne
ved Broens Vedligeholdelse i det Hele maatte paa-
ligge Ladestedet. I Aaret 1848 besluttede det da
forfæmlede Amtsformandskab Intet at bevilge til

Broens Vedligeholdelse, maatte det var paatrængende nødvendigt, at Broen snarest muligt blev malet, hvis den ikke skulde tage betydelig Skade. Efter Forestilling fra Amtmanden blev det imidlertid ved Kongelig Resolution af 29de November 1848 i Genhold til den anførte § 43 i Lov om Formandskaber paa Landet naadigst bestemt, at det til Broens Maling fornødne Beløb, uanseet Amtsforsamlingens Indsigelse skulde udblygges paa Amtets Matrixfullyd. I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for denne naadigste Resolution, ytrede Departementet, at Amtskommunen, for hvis Regning Broen efter rette Vedkommendes Foranstaltning var opført og indtil da havde været vedligeholdt, maatte efter den bestaaende Lovgivning ansees pligtig til fremdeles at bekoste Broens Vedligeholdelse, indtil Kommunen paa lovlig Maade havde faaet det afgjort, at en saadan Forpligtelse paahvilede nogen Anden, da Broen, som beliggende i offentlig Veie, nødvendigviis maatte vedligeholdes og Veibestyrelsen, som, i Medfør af den gjældende Veilov, havde uden Dyphold at sørge for Istandsættelse af Mangler ved samme, under de bestaaende Forhold ikke havde nogen Anden at holde sig til end Amtskommunen. — Under 10de Juli 1851 besluttede derpaa Amtsforsamlingen at anlægge Sogemaal mod Mandals Kommunebestyrelse for at see Amtskommunen befriet for videre Udgifter ved Broens Vedligeholdelse, saavel som for at bevirke Amtskommunen erstattet de til den Tid havde Udgifter ved Vedligeholdelsen. Sag blev ogsaa anlagt, men fik ved Høiesteretsdom af 25de Februar 1857 det Udfald, at Mandals Kommune blev friunden for Amtskommunens Tiltale. Da Broen i 1857 tiltrængte en Hovedreparation, fremsatte Amtmanden for Amtsforsamlingen Forslag om, at Amtskommunen skulde overtage Halvdelen af Udgifterne ved en saadan Reparation og derhos vedtage for det Halve at deeltage i Udgifterne ved Broens fremtidige Vedligeholdelse, mod at Mandals Kommune vedtog at udrede den anden Halvdeel saavel af de forestaaende Reparations- som af de fremtidige Vedligeholdelsesudgifter forøvrigt. Herpaa vilde imidlertid Amtsforsamlingen ikke gaae ind, men udvalgte 3 Mænd, som under Amtmandens Ledelse skulde underhandle med Mandals Kommune om Broens Vedligeholdelse. Disse Underhandlinger, hvorunder Mandals Kommune kun vilde vedtage at bidrage 1500 Spd. til Hovedreparationen, der var anslaaet at ville koste 3,800 Spd., medens Kommunebestyrelsen var villig til forøvrigt at deeltage for en Halvdeel i de fremtidige Udgifter ved Broens Vedligeholdelse, ledede dog ikke til noget Resultat. Et i Marts Maa-

ned d. A. afholdt ekstraordinært Amtsforsamlingsskab fattede nemlig følgende Beslutning i Sagen:

„Mandals Kommunes Anbud efter Repræsentantbeslutning af 8de Marts d. A. om at bidrage 1500 Spd. til en Hovedreparation af Mandals Bro og i Fremtiden at deeltage for det Halve med Amtskommunen i dens Vedligeholdelse og mulige Gjensjøreelse antages ikke, hvorimod Amtskommunen er villig til for en Halvdeel at deeltage med Mandals Kommune i de Udgifter, som ere en Følge saavel af Broens nu forestaaende Hovedreparation som af dens senere Vedligeholdelse, saalænge den ligger i Hovedveien eller saalænge ikke ny Bro skal bygges, hvorhos Amtmanden bemyndiges til paa Amtskommunens Vegne at indgive Ansøgning om Bidrag hertil af det almindelige Veifond.

Skulde Mandals Kommune, efterat denne Beslutning ved Amtmanden er den forelagt, ikke ville indgaae paa denne Ordning af Sagen, bliver ingen Reparation af Mandals Bro at foretage, forinden førstkommende Amtsforsamling har fattet endelig Beslutning angaaende Veieanlægningen gennem Mandalsdalen om Nøyseland, af hvilken Beslutning det da vil være afhængigt, om Bevilgning til Mandals Bro vil ydes af Amtskommunen eller ikke. For saavidt Broens Tilstand skulde være eller blive saa, at Færdselen derpaa ikke uden Fare kan foregaae, bemyndiges Amtmanden til at lade anbringe en midlertidig Færgeindretning, ligesom ogsaa til at indgaae til Regjeringen med en Forestilling om Broens Nedlæggelse, imod at en Færgeindretning istandbringes.“

Amtmanden gjorde derpaa Mandals Formandskab bekendt med denne Beslutning og opfordrede det til at imødekomme Amtsforsamlingen, men Formandskabet vægrede sig ved paany at forelægge Kommunerepresentationen Sagen, fordi det ovenomhandlede Tilbud var erklæret at skulle ansees som et Ultimatum fra dens Side. Senere tilbød Halsaa og Hartmarks Sognes Kommunebestyrelse at bidrage 400 Spd. til Hovedreparationens Iværksættelse, men da denne efter et senere Tillæg til Overflaget antoges at ville koste 400 Spd. mere end oprindelig beregnet eller ialt 4,200 Spd., og der saaledes manglede Vedtagelse af en Deel af Overflagssummen, vovede Amtmanden ikke at stride til Reparationens Iværksættelse, hvor paatrængende nødvendig han end fandt den at være, saameget mindre som dette ligefrem vilde stride mod Amtsforsamlingens Bestemmelse. Amtmanden androg derfor om, at der af det almindelige Veifond maatte ydes et Bidrag til Reparationens Iværksættelse, idet han paapegede det Særegne i Forholdet med den heromhandlede Bro, af hvilken Mandal har

væsentlig Nytte, og hvis Vedligeholdelse derfor efter hans Formenting ikke med Billighed kunde heelt eller forstørstedelen paabyrdes Amtskommunen, om det end var afgjort, at nogen juridisk Forpligtelse hertil ikke paahviler den Kommune, paa hvis Grund den er beliggende, og som efter Reglen i Veilovens § 79 ffr. s. 71 skulde have at vedligeholde den. Med Hensyn til den af Amtsformandskabet paapegede Omlægning af Hovedveien, der i Tilfælde vilde have til Følge, at Veien blev ført over Mandalselven paa et høiere oppe i Mandalsdalen liggende Punkt, og hvorved altsaa Vedligeholdelsen af den nuværende Bro vilde blive unødvendig for Færdselen paa Hovedveien, bemærkede Amtmanden, at det ingenlunde — selv bortset fra Mandals Interesse i det nuværende Brosteds Bibeholdelse — kunde ansees for afgjort, at den af Amtsformandskabet ansøgte Veilinie burde vælges fremfor en Omlægning ad det gamle Veistrøg eller ad en tredie foreslaaet Linie, der ogsaa vilde føre over Mandals Bro, og at der saaledes ikke vilde være tilstrækkelig Høie til af denne Grund at bevirke Broens Nedlæggelse. I Anledning af Amtmandens Andragende om, at der af det almindelige Veifond maatte blive bevilget et Bidrag til Broens Reparation, tilskrev Departementet ham under 21de Juni dette Aar, at man i Betragtning af det særegne Forhold, hvori den heromhandlede Bro er stillet med Hensyn til dens Vedligeholdelse, og for at lette Sagens Ordning, vilde være villig til i den næste Storthing forelæggendes Veibudgetproposition at søge opført et Beløb af indtil 1,200 Spd. til Dækkelse af det Beløb, hvormed Udgifterne ved den paatænkte Hovedreparation maatte overstige den Sum 3,400 Spd., der efter Sagens daværende Stilling maatte paaregnes dertil at have til Disposition — dog kun under Forudsætning af, at de respektive Kommuner maatte ville imødefomme hinanden saavidt, at Broens Vedligeholdelse kunde blive sikret. Man bad i denne Henseende Kommunebestyrelserne tilkjendegivet, at efter Departementets Dypatning var Sagens juridiske Side — hvorledes man end vilde forstaae den faldne Høiesteretsdom — ikke det Synspunkt, hvorfra den af Kommunerne rettelig burde sees, hvorimod den Nytte, saavel Amtsdistriktets som Ladestedets Beboere have af Broen, for dem maatte have en afgjørende Vægt paa denne Sags Ordning.

Med Indholdet af denne Departementets Skrivelse gjorde Amtmanden derpaa det i indeværende Aar forsamlede ordinære Amtsformandskab bekendt, og indstillede til Amtsformandskabet at antage Mandals Kommunes ovenomhandlede Tilbud om at bidrage 1500 Spd. til Mandalsbroens Reparation og at

deeltage i de fremtidige Vedligeholdelsesudgifter for det Halve, hvorhos Amtmanden til Broens Reparation foreslog opført paa Amtskommunens Budget 1500 Spd. Dette Forslag blev imidlertid forkastet og ligeledes et derpaa af Amtmanden fremsat Forslag om at gjentage det extraordinære Amtsformandskabs Beslutning om at ville deeltage med Manddal i Udgifterne ved Broens Reparation og fremtidige Vedligeholdelse for det Halve. Amtsformandskabet besluttede derimod for Tiden Intet at bevilge til Mandalsbroens Vedligeholdelse. Amtmanden fremsatte nu Paastand om, at hele det Beløb, som Reparationen var anslaaet at ville koste, nemlig 4200 Spd., skulde opføres paa Budgettet. Efterat Amtsformandskabet havde nægtet at tage denne Paastand tilføje, lod Amtmanden tilføre Forhandlingsprotokollen, at han saa sig nødsaget til i Overensstemmelse med Formandskabsloven § 43 at andrage om Regeringens Afgjørelse paa, hvorvidt det til Mandalsbroens Reparation fornødne Beløb bliver at opføre paa Amtskommunens Budget, og lod han som Grunde herfor tilføje, at da Mandals Kommune nu ved Høiesteretsdom var frifunden for Forpligtelsen til at vedligeholde Broen, havde man ingen Anden at holde sig til end Amtskommunen, for hvis Regning Broen i sin Tid var opført, og som hidtil havde vedligeholdt den, samt at saalænge Broen ikke med Kongeligt Samtykke er nedlagt og Færgeindretning etableret, maatte dens Vedligeholdelse ansees som en absolut Nødvendighed, da den ligger i Hovedveien, midt i et stort Ladested og næst Broen ved Christianssand er den meest befærdede Bro i Amtet. Amtsformandskabet besluttede som Grunde for Nægtelse af enhver Bevilgning til Broen at tilføre Følgende:

„Da Amtsformandskabet har nægtet at bevilge Noget til Vedligeholdelse af den udenfor Amtskommunens Veidistrikt liggende Bro, og da de Midler, som af Amtmanden foreslaaes opførte til Bestridelse af Omkostningerne i denne Anledning, 4200 Spd., henhøre til det Slags Udgifter, som ikke ere hjemlede ved Lov, lovmedholdelig afgivne Bestemmelser eller private Dispositioner, saa er der ikke lovlig Udgang til at ansøre ovennævnte Beløb i Repartitionsplakaten, og saaledes heller ikke nogen lovlig Grund for Amtmanden til at fremsætte Paastand om, at Sagen skal foredrages Regeringen, forat den skal afgjøre om Repartition af Beløbet bør finde Sted eller ikke. Imod Sagens Afgjørelse paa denne af Amtmanden ansøgte Maade maa saaledes Amtsformandskabet nedlægge den kraftigste Protest.“

Da Amtmanden efter Sagens Beskaffenhed og efter hvad ogsaa Departementet i dets ovennævnte

Skrivelse af 21de Juni d. A. havde antydet, ansaa det sandsynligt, at Regjeringen ikke vilde være tilbøielig til mod Amtsformandskabets Beslutning at befale opført til Udligning paa Amtets Matrikfuldshedsbæle det til Broens Reparation anslaaede Beløb, 4200 Spd., meddeelte han, forinden Sagens Indsendelse til Departementet, Mandals Kommunebestyrelses Underretning om Sagens Stilling og anbefalede den at tilbyde at udrede i det Mindste det Halve af Omkostningerne. Kommunebestyrelsen satte derpaa under 16de August fdfsluden saadan Beslutning:

„Mandals Kommune overtager at udrede Halvdelen af hvad Mandals Broes foresaaende forsvarelige Istandsaetelse vil koste og Halvdelen af Omkostningerne ved dens fremtidige Vedligeholdelse, — Alt under Betingelse af, at Lister og Mandals Amtskommune overtager lige Forpligtelser med Hensyn til den anden Halvdeel af Omkostningerne, og at det af Halsaa og Hartmarks Sogne bevilgede Bidrag af 400 Spd. saavel som det Bidrag, som forventes bevilget af Stortinget, kommer Mandals samt Lister og Mandals Amtskommune ligemeget til gode i Afdrag paa Omkostningerne ved Broens Istandsaetelse.“

Bed at meddele denne Beslutning har Amtmanden i Lister og Mandals Amt anholdt om naadigst Afgjorelse paa Spørgsmaalet om, hvorvidt den efter Mandals Kommunebestyrelses Beslutning endnu ikke tilveiebragte Halvdeel 2100 Spd. af Udgifterne ved Broens Reparation bliver at udligne paa Amtets Matrikfuldsheds, dog saaledes at heri for det Halve kommer til Afdrag hvad der af Halsaa og Hartmarks Sogne er bevilget, og hvad Stortinget senere maatte bevilge til det nævnte Diemed.

I det Departementet, der gaaer ud fra, at der ikke kan være mindste Tale om Nedlæggelse af den for Færdigheden vigtige Mandalsbro, i Sagens nuværende Stilling finder Grund til at andrage om, at saadan Udligning i Medhold af Formandskabslovens § 43 maa bestemmes at skulle finde Sted, skal man med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den nævnte Lovparagraf hertil hjemler Udgang, bemærke, at Departementet med den nye Veilovs § 79 jfr. § 71 for Die, ifølge hvilke Bestemmelser Ladesteder, der have eget Formandskab, hvilket er Tilfældet med Mandal, skulle vedligeholde Veie og Broer paa vedkommende Ladesteds Grund, forsaavidt ikke ved specielle Overenskomster noget Andet er fastsat, ikke kan forstaae den i Sagen mellem Lister og Mandals Amtskommune og Mandals Kommune faldne Høiesteretsdom anderledes, end at en saadan udtryffeligt eller stiltiende Overenskomst,

hvorefter den heromhandlede Broes Vedligeholdelse skulde paahvile Amtskommunen, er forudsat at være indgaaet ved de i sin Tid mellem Kommunerne angaaende denne Bro stedfundne Forhandlinger. I det man saaledes antager, at den ene af de alternative Betingelser, hvortil Udgangen for Regjeringen til mod Amtsformandskabets Indsigelse at bestemme Udligning er knyttet, nemlig at Udgiften er hjemlet ved gyldig privat Disposition, i nærværende Tilfælde er tilstede, maa Departementet være af den Formening, at der heller ikke fra Billighedens Synspunkt vil være nogen Betænkelighed mod en saadan Udligning, aldenstund Amtsformandskabet som ovenanført allerede engang, nemlig ved det i Marts Maaned d. A. afholdte ekstraordinære Møde, har bevilget et ligesaa stort Beløb, som det, hvorom her handles, men til hvis Benyttelse der i Sagens nuværende Stilling ikke er Anledning. Det Beløb, der vil blive at udligne paa Amtets Matrikfuldshedsudgjør, naar Halvparten, 200 Spd., af Halsaa og Hartmarks Sognes Bidrag fratrækkes Halvdelen, 2100 Spd., af Overslagssummen for Broens Reparation, 1900 Spd., der vil medføre en Udligning af omtrent 24 § pr. Skylddaler.

I Betragtning af hvad ovenfor er forklaret angaaende den heromhandlede Broes særegne Stilling med Hensyn til dens Vedligeholdelse og af den Imsødekommens, der nu af Mandals Kommune er viist til dette Anliggendes Ordning, finder dog Departementet, overensstemmende med hvad der i dets ovenomhandlede Skrivelse til vedkommende Amt er ytret, at der er Grund til i den næste Storting forelæggendes Veibudgetproposition at foreslaae bevilget af det almindelige Veifond et Bidrag af 1200 Spd. til Broens Reparation, af hvilket Bidrag, forsaavidt det bevilges, Halvdelen senere vil komme til Afdrag i det Beløb, om hvis Udligning paa Lister og Mandals Amt Matrikfuldsheds der nu er Spørgsmaal.

I det man i Forbindelse med nærværende Sag vil foreslaae dette Departement givet det fornødne Paalæg i nysmeldte Henseende, vil man tillige andrage om, at Mandals Kommunebestyrelses ovenanførte Beslutning af 16de August d. A. forsaavidt den angaaer Broens fremtidige Vedligeholdelse, i Henhold til Lov om Formandskaber i Kjøbstæderne af 14de Januar 1837 § 40 naadigst approberes.

I Henhold til det Anførte, der af Statsraadet dets øvrige Medlemmer i det væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst:

1. At det naadigst bestemmes, at der af det Beløb af 4200 Spd., som ere anslaaede til Re-

paration af den paa den vestlandske Hovedvei i Ladestedet Mandal beliggende Bro over Mandalselven, skal uanset Amtsformandskabets Indsigelse udsignes 1900 Spd. i indeværende Aar paa Lister og Mandals Amts Matrifullskyld.

2. At den af Ladestedet Mandals Kommunebestyrelse under 16de August d. A. fattede Beslutning om at ville udrede Halvdelen af Omkostningerne ved Mandalsbroens fremtidige Vedligeholdelse i Henhold til Lov om Formands-

skaberne i Kjøbstæderne af 14de Januar 1837 § 40 naadigt approberes, forsaavidt Kommunen derved vil paasvares Udgifter for et længere Tidrum end 5 Aar.

3. At det paalægges Departementet for det Indre i dets underdanigste Forslag til den næste Storting forelæggendes Veibudgetproposition at opføre et Bidrag af det almindelige Veifond, stort 1200 Spd., til den omhandlede Broes Reparation.

8. Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 6te April 1859, angaaende Fortsættelse af Veianlægget mellem Skare og Hildal ned til Oddevandet.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Manthey, har underdanigst foredraget Følgende:

Ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 blev der i Henhold til Loven om Veivæsenet af 15de September 1851 § 2 naadigt befaleet oparbejdet ny Hovedvei fra Gaarden Hildal til Skare i Kinservigs Præstegjæld, søndre Bergenhuus Amt. Som det naadigt vil erindres af dette Departements underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for denne naadigste Resolution, var Oparbejdelsen af denne Veianlægget at ville koste i det Hele 20,300 Spd., ved hvilket Overslag det var forudsat, at Veien gaves en Bredde af i Almindelighed 6, men hvor Terrainets Beskaffenhed maatte medføre særdeles Hindringer for Veiens Udvidelse til denne Bredde, 5 eller 4 Alen. Af det ansøgte Børløb blev ved den ovennævnte Resolution af 28de November 1857 naadigt bevilget til Anvendelse i indeværende Budgettermins 1ste Halvdeel en Sum af 10,000 Spd., medens den øvrige Deel af Overslagssummen ifølge den i Departementets nævnte Foredrag vedtagne og naadigt bifaldte Plan for Veivæsenets Virksomhed i Budgetterminen først skulde anvendes i Budgetterminens 2den Halvdeel. I en til Departementet indgivet Forestilling har Departementets Assistent i Veivæsenets Anliggender, Ingenieurkapitain Bergh, med Hensyn til det her omhandlede Veianlæg oplyst, at det, naar Veiens nordlige Endepunkt sættes ved Gaarden Hildal, ikke vil, som ved Forslaget til dette Veianlæg oprindeligt paaregnet, opnaaes at bringe Veien i umiddelbar Forbindelse med Vandkommunikationen over Odde-

vandet, da den forbi Hildal løbende, i Oddevandet udstrømmende Elv, der antoges paa den 3000 Alen lange Strækning fra Hildal til Udløbet i Oddevandet under alle Vandstande at være farbar med Baad, kun til enkelte Tider kan passeres paa denne Maade. Til andre Tider er Kommunikationen fra Hildal til Oddevandet meget besværlig, fordi Passagen tillands afbrydes af et Par steile Fjeldpartier langs Elven. Naar, tilføjer Kapitain Bergh, Bredden af Veien fra Skare til Hildal overalt bestemtes indskrænket til 4 Alen, hvilket maa anses som fuldkommen tilstrækkeligt for den her paaregnelige Færdsel, naar der kun paa passende Steder anbringes Mødepladse, vilde der af Overslagssummen for Veianlægget kunne indspares det Fornødne til Oparbejdelse af Veien, ligeledes med en Bredde af 4 Alen fra Hildal til Oddevandet. Ansøg af saadan Veien paa denne Strækning er af Arbejdsbestyreren for Veianlægget mellem Hildal og Skare, Lieutenant Hille, ansøgt at ville koste 2000 Spd., uberegnet Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold, hvilken Kinservigs Kommune har vedtaget at udrede, indtil et Børløb af 200 Spd., hvilken Sum dertil formenes at ville blive tilstrækkelig. Kapitain Bergh har derfor andraget om, at det naadigt maa blive bestemt, at Veianlægget fra Skare til Hildal skal fortsættes til Oddevandet, samt at Bredden af den hele Veien fra Skare til Oddevandet naadigt maa tillades indskrænket til 4 Alen, dog med bredere Mødepladse paa passende Steder.

Efter det Oplyste maa Departementet anses det ønskeligt, at Veien fra Skare til Hildal forlænges fra det sidstnævnte Sted til Oddevandet, og man

vil derfor underdanigst andrage om, at naadigst Bestemmelse herom bliver afgiven. Ligeledes vil man underdanigst andrage om, at Bredden af Veien fra Skare til Oddevandet i Medfør af Lov om Forandringer i Veiloven af 12te Oktober 1857, § 4, naadigst maa tillades indskrænket til 4 Alen, dog saaledes, at der paa passende Steder anlægges bredere Mødepladse.

Da under Forudsætning af en saadan Indskrænking i Veibredden det Fornødne til Bestridelse af Udgifterne ved Veianlægget fra Hildal til Oddevandet vil kunne afholdes af det til Veianlæg fra Hildal til Skare kalkulerede og i Arbejdsplanen for indværende Budgettermin opførte Beløb, 20,300 Spd., vil man til den førstnævnte Strækings Oparbejdelse ikke andrage om nogen særskilt Bevilgning, og paa Grund heraf har man i det underdanigste Foredrag af D. D., angaaende Bevilgning til Veivæsenet for Budgetterminens 2den Halvdeel til Veianlæg mellem Hildal og Skare foreslået det i Arbejdsplanen for dette Tidrum opførte Beløb 10,300 Spd. uforandret bevilget.

3. Genhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes, indstilles underdanigst

- 1) At det naadigst bestemmes, at den tilfølgende Kongelig Resolution af 28de November 1857 under Anlæg værende Hovedvei fra Skare til Hildal bliver at forlænge til Oddevandet.
- 2) At Bredden af bemeldte Bei i Medhold af Lov, indeholdende Tillæg til og Forandringer i Veiloven af 12te Oktober 1857 § 4, naadigst tillades indskrænket til 4 Alen, dog saaledes, at der paa passende Steder anlægges bredere Mødepladse.

9. Den Norske Regjering's underdanigste Indstilling, bifaldt ved Kongelig Resolution af 23de Marts 1859, angaaende Bevilgning til Veivæsenet for 2den Halvdeel af Budgetterminen 1857—60.

Chefen for Departementet for det Indre, Statsraad Mantzen, har underdanigst foredraget Følgende. Ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 blev det blandt Andet naadigst bestemt:

A. At de af Storthinget under 5te, 6te, 7de, 8de, 10de og 11te August 1857 fattede Beslutninger angaaende Bevilgning af et Beløb af 634,000 Spd. for Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 til 1ste Juli 1860, til Udførelse af forskjellige Veiforetagender samt angaaende Tilveiebringelsen af det nævnte Beløb, blive at tage tilfølgende.

B. I. At der i Genhold til Lov angaaende Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 2, bliver at udføre følgende Veiforetagender, nemlig:

1. Anlæg af ny Hovedvei fra Frederikshald til Femisøen.
2. Anlæg af ny Hovedvei fra Sæterstrand til Åsper-Bro i Ågershuus Amt.
3. Dmlægning af Hovedveien mellem Lysagerthjørn og Sandvigen i samme Amt.
4. Dmlægning af den gudbrandsdalsske Hovedvei fra Baadstø til Jodvangs Kirke, og fra Distu-Bro til Gjetlund.

5. Dmlægning af Hovedveien gjennem Balsers over Tonsaaen mellem Hølsjerasten og Tonsbakken, Christians Amt.

6. Dmlægning af Gartidbakterne i samme Bei og Amt.

7. Dmlægning af samme Bei mellem Kvanne og Skogstad i samme Amt.

8. Dmlægning af Hovedveien mellem Sundvolden og Vigseidet i Buskeruds Amt.

9. Anlæg af ny og Udbedring af den ældre Hovedvei mellem Røglestu-Bro og Rølselven i Buskeruds Amt.

10. Dmlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund.

11. Dmlægning af Hovedveien i Bandagsliden i Bratsbergs Amt.

12. Udførelse af en Bro over Storstrømmen med Anlæg af en ny Bei paa begge Sider af Brostedet i Nedens og Røbygdelagets Amt.

13. Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Haugefund til Ølen i søndre Bergenshuus Amt.

14. Anlæg af ny Hovedvei fra Gaarden

Hildal til Skare i søndre Bergenhuus Amt.

15. Omlægning af Lysnebalkerne og Lundsfløven i nordre Bergenhuus Amt.

16. Omlægning af Hovedveien over Gevingsaasen paa Grændsen af søndre og nordre Throndhjems Amt.

17. Anlæg af ny Wei fra Njosen op til den throndhjemse Hovedvei gennem Lillehammer.

18. Omlægning af Hovedveien fra Igla-Brosydover gennem Dydals Præstegjeld i søndre Throndhjems Amt.

19. Opsørelse af Bro over Gulelven ved Uddevold samt Anlæg af tilstødende Wei fra Klet-Bro til Halsbrækken i søndre Throndhjems Amt.

20. Anlæg af ny Hovedvei til Omlægning af Foslandsbalkerne i Grongs Præstegjeld, nordre Throndhjems Amt, som en Deel af et nyt Hovedveianlæg gennem Ramsens Dalsøre, — samtlige Arbejder overeensstemmende med de forsamme af Ingeniørkapitain Bergh vedtagne Planer, dog saaledes, at det overlades Arbeidsbestyreren med Approbation af Departementet for det Indre at foretage de mindre væsentlige Afdigelsler fra bemeldte Planer, som maatte findes hensigtsmæssige.

II. At Departementet for det Indre bemyndiges til at træffe alle til Udførelse af fornævnte Arbejder fornødne Foranstaltninger.

C. I. At Departementet for det Indre til Udgifters Bestridelse ved de i Tidsrummet fra 1ste Juli 1857 til 31te December 1858 for det almindelige Veifonds Regning udførendes Veiforetager i Henshold til Stortingets ovennævnte Beslutninger bemyndiges til at disponere over et Beløb af indtil 459,122 Spd., der blive at udbetale af Statskassen, og hvoraf 77,000 Spd. føres til endelig Udgift for samme, medens Beløbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgjøres ved de af vedkommende Kommuner og Private vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Statskassen efter nærmere naadigst Bestemmelse at udligne paa Rigets Matrikulskyld og Kjøb- og Ladestederne overeensstemmende med Stortingets Beslutning.

II. At der af ovennævnte Beløb tillades i bemeldte Tidsrum anvendt:

1. Til fortsat Drift af de i forrige Budgettermin påbegyndte, men endnu ikke fuldendte Arbejder . . . 121,822 Spd.

2. „ Til Anlæg af Hovedvei fra Frederikshald til Femsøen, Smaalenes Amt . . . 20,000 —

3. „ Anlæg af Hovedvei fra Søsterstrand til Asper-Bro, Agershuus Amt . . . 50,000 —

4. „ Omlægning af Hovedveien mellem Lysagertjærn og Sandvigen, samme Amt 16,000 —

5. „ Omlægning af Hovedveien mellem Baadstø og Gjetlund, Christians Amt . . . . . 145,000 —

6. „ Omlægning af Hovedveien over Tonsaasen, samme Amt . . . . . 10,000 —

7. „ Omlægning af Garlidbalkerne, samme Amt . . . 8,730 —

8. „ Omlægning af Hovedveien mellem Kvamme og Skogstad, samme Amt . . . 8,000 —

9. „ Omlægning af Hovedveien mellem Sundvolden og Bigseidet, Buskeruds Amt 8,400 —

10. „ Anlæg af ny og Udbedring af den ældre Hovedvei fra Møglestu-Bro til Røfselven i samme Amt 8,000 —

11. „ Omlægning af Hovedveien mellem Laurvig og Porsgrund i Jarlsberg og Laurvigs samt Bratsbergs Amt 18,000 —

12. „ Omlægning af Vandagsfløerne i Bratsbergs Amt 6,000 —

13. „ Opsørelsen af Damfossbroen i Skien . . . . . 2,480 —

14. „ Opsørelsen af Bro over Storstrømmen i Nedens og Nobygdelagets Amt . . 4,000 —

15. „ Opsørelsen af Bro over Sundelven i Klefjeld, . . . 3,040 —

16. „ Anlæg af ny Hovedvei fra Ladestedet Haugefund i Stavanger Amt til Dlen i søndre Bergenhuus Amt 8,000 —

17. „ Anlæg af ny Hovedvei fra . . . . .
Lateris . . . 337,472 Spd.

Transport	337,472 Spd.
Gaarden Hildal til Skare, søndre Bergenhuus Amt	10,000 —
18. „ Omlægning af Lysnehalserne og Lundsfløven i nordre Bergenhuus Amt	5,700 —
19. „ Omlægning af Hovedveien over Gevingsaaften i søndre og nordre Throndhjemms Amt	20,000 —
20. „ Anlæg af ny Bei fra Mjøsen op til den throndhjemste Hovedvei gennem Lillehammer	5,300 —
21. „ Omlægning af Hovedveien fra Igla-Bro sydover gennem Dypdal i søndre Throndhjemms Amt	35,000 —
22. „ Opsørelse af Bro over Gulelven ved Uddevold og Anlæg af tilstødende Bei fra Klets-Bro til Halsbrækken i søndre Throndhjemms Amt	10,000 —
23. „ Omlægning af Foslandsbækkerne i nordre Throndhjemms Amt	4,900 —
24. „ Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Beifond paahvilende Bedligningsstrækninger	3,750 —
25. „ tilfældige og uforudseede Udgifter ved fornævnte Beiarbeider samt til forskjellige Udgifter ved Beivæsenet forøvrigt	20,000 —

tilsammen 452,122 Spd.

III. At det paalægges Departementet for det Indre angaaende Anvendelsen af den øvrige Deel af det under C. Nr. I nævnte Beløb senere hen i Løbet af det sammesteds nævnte Tidsrum at erhverve naadigst Bestemmelse. I Genhold til denne sidstnævnte Post blev der efter naadigst tilladt udredet i indværende Budgettermins 1ste Halvdeel ved Kongelige Resolutioner af 8de Juni og 10de November, 1858 ialt et Beløb af indtil 3000 Spd. til Dparbejdelse af en ny Bei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjæld, Finmarkens Amt, samt ved høieste Resolution af 30te Juli s. A., et Beløb af indtil 2000 Spd. til Dparbejdelse af ny Bei fra Skjedsstationen Ete ved den

vestlandske Hovedvei i Lunde Præstegjæld, Stavanger Amt til Ladestedet Soggendal, hvilket Beianlæg med et Bidrag af det almindelige Beifond af 8000 Spd. istandbringes for Stavanger Amtskommunes, Ladestedet Soggendals, samt Soggendals Landsfogns og Hæfsestads Sogns Regning.

Departementet skal nu underdanigst tillade sig at forelægge den Plan, som man med Hensyn til Driften af de for det almindelige Beifonds Regning udførende Beiarbeider antager bør besørges i den sidste Halvdeel af Budgetterminen eller fra 1ste Januar 1859 til 30te Juni 1860.

Med Hensyn til Størrelsen af det Beløb, der i dette Tidsrum vil have til Anvendelse, skal Departementet, idet man tillader sig at henvise til det i Aftryk vedlagte underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 28de Novbr. 1857, oplyse, at Departementet i dette Foredrag som disponibelt for den hele Budgettermin, ialt havde paaregnet et Beløb af 736,095 Spd. 85 1/2 β . Til denne Sum, hvori var indbefattet de af Kommuner og Private til forskjellige Beiarbeider vedtagne Bidrag, forsaavidt disse kunde paaregnes at ville blive udbetalte i Budgetterminen, maa imidlertid lægges et Beløb af . . . . . 2,570 — „ der vil blive indbetalt i Afdrag paa Jarlsberg og Laurvigs Amtskommunes Bidrag til Beiomlægningen fra Drammen til Throgstad Bro i Sande Præstegjæld, uden at være medtaget i Departementets ovennævnte Overslag.

Som disponibelt for den hele Budgettermin udkommer altsaa et Beløb af . . . . . 738,665 — 85 1/2 β . Ved den anførte naad. Resol. af 28de Novbr. 1857 og de i Genhold til sammes Post III senere afgivne naadigste Bestemmelser bemyndigedes Departementet til i Budgetterminens 1ste Halvdeel at anvende et Beløb af tilsammen . 457,122 — „ Der udkommer saaledes et Beløb af . . . . . 281,543 Spd. 85 1/2 β .

eller med en rund Sum 281,500 Spd. til Anvendelse i Budgetterminens sidste Halvdeel.

I det anførte Overslag over hvad der for Budgetterminen vilde have disponibelt til Veivæsenet, var ikke medtaget det Forstud paa 100,000 Spd., som Regjeringen ved Stortingets Beslutning af 14de Oktober 1857 bemyndigedes til af Statskassens Beholdning at tilstaae det almindelige Veifond, dersom rimelige Arbejdspriser, tilstrækkelig Arbejdskraft og andre Omstændigheder maatte gjøre det hensigtsmæssigt at drive Arbejdet paa de Veianlæg, hvortil Stortinget tidligere havde bevilget Midler, videre end disse Midler tillode.

Da den i Slutningen af Aaret 1857 indtrufne Forstyrrelse i Handelsforholdene og den deraf flydende Lammelse i næsten alle Næringsveie truede med paa flere Steder at bevirke Arbejdsløshed i stor Udstrækning, udbirkede Departementet, deels for at forebygge denne og deels forat drage Fordeel af den som Følge af Tidsforholdene stedfundne Synkning i Arbejdspriserne, de Kongelige Resolutioner af 23de Januar og 24de April 1858, ved hvilke der af Stortingets heromhandlede Forstudsbevilgning naadigt tillodes anvendt i Budgetterminens 1ste Halvdeel til Omlægning af den Sætersdalske Hovedvei mellem Saltbalskleven og Mosby et Beløb af 9,250 Spd. og til udvidet Drift af Arbejdet paa Veiomlægningerne mellem Laurvig og Forsgrund, samt fra Møglestu-Bro til Rølselven i Numedal respektive 6000 og 5000 Spd. Af Forstudsbevilgningen havde altsaa ubesværet et Beløb af 79,750 Spd. I Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 28de November 1857, var uden Hensyn til denne ekstraordinære Bevilgning paaregnet under Forudsætning af, at Departementets Forslag om Bevilgning til Veivæsenet for Budgetterminens 1ste Halvdeel naadigt bifaldtes, i Terminens 2den Halvdeel at ville have til Disposition for Veivæsenet et Beløb af i det Hele 276,878 Spd., hvilket antoges at ville blive tilstrækkeligt til en hensigtsmæssig Drift af de Veiarbejder, der i den underdanigste fremsatte Plan for Veivæsenets Virksomhed i Budgetterminen vare opførte for dennes 2den Halvdeel. Naaget der ifølge det oven Anførte uden Hensyn til Stortingets Forstudsbevilgning i Virkeligheden vil have til Disposition for Budgetterminens 2den Halvdeel et noget større Beløb end i Departementets nævnte underdanigste Foredrag paaregnet, nemlig 281,500 Spd., og naaget et af de i Arbejdsplanen til Udførelse i Budgetterminens 2den Halvdeel opførte Arbejder, nemlig Veianlægget fra Saltbalskleven til Mosby,

ved Hjælp af hiin Forstudsbevilgning allerede i Budgetterminens 1ste Halvdeel er paa det Nærmeste fuldendt, og den hertil beregnede Sum 9250 Spd. altsaa forstørstedelen kan anvendes til andre Arbejder, vil alligevel det ovennævnte til Disposition for Budgetterminens 2den Halvdeel havende Beløb ikke blive tilstrækkeligt til Bestridelse af Udgifterne ved Driften af de i Arbejdsplanen for dette Tidsrum opførte Veiarbejder i den i Planen foreslaaede Udstrækning. Grunden hertil er fornemmelig den, at at der i Budgetterminens 1ste Halvdeel er medgaaet et ikke ubetydeligt større Beløb end paaregnet til Udførelse af endeel af de i forrige Budgettermin paabegyndte, men ikke tilendebragte Veiarbejder. Man skal med Hensyn hertil oplyse Følgende.

Af de i forrige Budgettermin paabegyndte, men ikke fuldendte Veiarbejder, hvortil i Planen for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin var opført det af Stortinget i 1857 til disse Arbejder bevilgede Beløb 146,823 Spd., har Anlægget fra Knapstad til Brændemoen i Smaalenenes Amt kostet at fuldføre 6,210 Spd. mere end paaregnet; til Veianlægget mellem Kongsberg og Fiskumvandet var ved forrige Aars Udgang medgaaet 1,489 Spd. 92 $\frac{1}{2}$, til Veianlægget fra Evangstrand til Hægsbro 8620 Spd. og til Anlægget fra Fjulsrud til Sandvigen 3426 Spd. mere end paaregnet til disse Arbejder, hvorhos der til at bringe de 3 sidstnævnte i fuldstændig Stand antagelig endydeligere vil paafordres 4000 Spd. Til Anlæggene mellem Fiane og Tvedstrand og mellem Grimen og Lohne, der ere fuldførte, er derhos udenfor Overslagene medgaaet respektive 1440 Spd. og 773 Spd. Grunden til disse Overskridelser er deels at søge deri, at Arbejdspriserne i Løbet af Foraaret og Sommeren 1857 ikke alene holdt sig paa, men tildeels endog overskred den usædvanlige Høide, hvortil de allerede tidligere vare stegne, og som var forudsat ved Affattelsen af de senest afgivne Overslag, deels deri, at enkelte upaaregnede Efterarbejder have været fornødne. Dette sidste har navnlig været Tilfældet med Kongsbergveien, der blev aabnet for Færdselen nogen Tid forinden den for dens Afleverelse til Amtet bestemte Tidspunkt, men i kort Tid blev saa beskadiget ved tunge Transporter paa de i disse Distrikter brugelige lavhulede Vogne, at en Istandsættelse for offentlig Regning blev nødvendig. Paa Veianlæggene fra Fjulsrud til Sandvigen og fra Evangstrand til Hæg anrettede Vandflom i forrige Aar betydelig Skade deels paa Broen og deels paa selve Veien, saa at ogsaa her adskilligt Efterarbejde maatte udføres.

Endelig vil til 2de af de heromhandlede Veianlæg, nemlig til Anlæggene fra Throndhjem til Leinstranden og fra Fiane til Arendal, udfordres et Tilskud af respektive 7000 Spd. og 9000 Spd. Hvad det førstnævnte Anlæg angaaer, grunder dette sig hovedsagelig deri, at det usædvanlig vanskelige Terrain, hvorigjennem Veien er lagt, nemlig steile Leerbakker, der let opblødes af gjennemrivende Vand og i denne Tilstand true med Udflytning, har nødvendiggjort Anbringelse af Forstøtningsmure i større Udstrækning end i Overslaget paaregnet. Den nyse nævnte for Fiane-Arendalsveien opførte Sum er derimod ingen virkelig Overstridelse, idet Grunden til, at der nu udkræves 9,000 Spd. mere end paaregnet ligger i, at det til dette Anlæg for forrige Budgettermin bevilgede Beløb tildeels er blevet anvendt til andre Niemed, i hvilken Henseende man skal oplyse følgende: I Departementets underdannede Foredrag, der ligger til Grund for den sidste Storthing forelagte naadigste Proposition om Bevilgning til Veivæsenet, var indtaget et Overslag over hvad Fuldførelsen af de i Budgetterminen 1854—57 paabegyndte Arbejder vilde koste, og i dette var til det nævnte Veianlæg opført et Beløb af 49,000 Spd., der tillagt det ved Kongelig Resolution af 7de Oktober 1854 til Anlægget bevilgede Beløb 17,000 Spd. udgjorde Overslagssummen for samme. Herved var imidlertid overseet, at der ved Kongelig Resolution af 30te Marts 1857 var af de nævnte 17,000 Spd. naadigst tilladt anvendt 9,000 Spd. til Bestridelse af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen, da nemlig det hertil disponible Beløb paa det Nærmeste var medgaaet og det paa den anden Side paa Grund af Mangel paa Arbejdsfolk havde vist sig utilraadeligt i den sidste Deel af den forløbne Budgettermin at drive Arbejdet paa det nævnte Veianlæg med saadan Kraft som oprindeligt bestemt, hvorefter det var en Følge, at det hele ved Resolution af 7de Oktober 1854 til Anlægget bevilgede Beløb ikke vilde tiltrænges i det Tidrum, i hvilket det var tænkt anvendt. Ved Affattelsen af Arbejdsplanen for indeværende Budgettermin har man heller ikke været opmærksom paa denne Omstændighed, idet Overslaget i Departementets ovennævnte Foredrag usforandret er lagt til Grund ved Forslaget til Bevilgning til de ældre Veianlægs Fuldførelse. Ifølge det Foransførte vil til denne forrige Budgettermin vedkommende Bevilgning udfordres et Tilskud af ialt 41,958 Spd. 92 ¢ eller med et rundt Tal 42,000 Spd., hvori dog for Fiane-Arendalsveiens Vedkommende antages at ville bespares 2,000 Spd., saa at den hele Overstridelse bliver

40,000 Spd. I den ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 bifaldte Plan for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin er opført 459,122 Spd. til Veiarbejdernes Drift i den 1ste Halvdeel af Budgetterminen, medens der hidtil for dennes 2den Halvdeel kun er opført 276,878 Spd.

Det vil heraf sees, at Veivæsenets Virksomhed i det sidstnævnte Tidrum allerede efter den oprindelige Plan vil blive betydelig indskrænket, sammenlignet med det førstnævnte Tidrum, og det vilde, efter Departementets Formening, naar Hensyn tages saavel til Unseligheden for Kommunikationen af Arbejdernes snarest mulige Tilendebringelse som til en økonomisk Arbejdsdrift, være aldeles utilraadeligt, naar det paa nogen Maade kan undgaaes at udsætte denne Virksomhed for end yderligere Indskrænkning, hvilket vilde blive Følgen af, at hiin Overstridelse for nogen Deel kom til at bæres af hvad der for bemeldte Tidrum er paaregnet til de i indeværende Budgettermin paabegyndte Arbejder. Departementet anseer det derfor nødvendigt, at Overstridelsen dækkes af de 79,750 Spd., der endnu haves udisponerede af Storthingets Forskudsbevilgning af 100,000 Spd. Under Forudsætning heraf vil der altsaa fremdeles af disse Midler haves i Behold 39,750 Spd. Som senere vil blive nærmere forklaret, antager Departementet imidlertid, at denne Sum bør, i Forening med de Midler, der forøvrigt haves disponible, anvendes til at fremskynde Fuldførelsen af tvende Veianlæg, nemlig fra Sæterstrand til Asperbro og fra Baadstø til Gjetlund, af hvilke blot en Deel var tænkt at skulle istandbringes i indeværende Budgettermin. Departementet antager, at der efter det Foransførte og efter hvad der nærmere vil blive oplyst med Hensyn til de tvende sidstnævnte Anlæg vil findes at være tilstrækkelig Grund til nu at anvende Resten af det tidtævnte af Storthinget bevilgede Forskud, stort 100,000 Spd.

Vel maa Departementet ved at see hen til de Forholde og antagelige Forudsætninger, hvorunder denne Bevilgning er steet, erkjende, at det havde været særdeles ønskeligt, om det havde ladet sig gjøre under Omstændigheder, som de forhaandenværende, at lade samme ialfald for den største Deel ubenyttet, ligesom man ogsaa tidligere, navnlig i Anledning af den for sidstafholdte overordentlige Storthing fremsatte naadigste Proposition om Opdragelse af et Statslaan, har erklæret at ville søge dens Anvendelse indskrænket saameget som Omstændighederne tillode. Imidlertid ville de i det Efterfølgende indeholdte Forklaringer uden Tvivl naadigst erkjendes at godtgjøre, at man med Hensyn til de

under Jværfættelse værende Veiarbeider og navnlig de tvende nys foran nævnte befinder sig i en saadan Stilling, at Betænkelsehederne ved det omhandlede Forskuds Disposition bør vige for Hensynet til de vigtige Interesser, hvorefter her er Ervørgsmaal. Det er forøvrigt en Selvsølge, at ingen Deel af disse Midler kan blive at udligne til Refusion paa Matrifulskylden og Kjøb- og Ladestederne i indeværende Budgettermin, idet der med Hensyn hertil maa blive at afgive nærmere Bestemmelse af næste Storting. Det Fornødne i denne Henseende vil selvfølgelig blive iagttaget ved Affættelsen af den Veibudget-Proposition, der vil blive det kommende Storting forelagt.

Hvis Departementets underdanigste Forslag om Anvendelse i indeværende Budgettermin af det Tiloversværende af Stortingets omhandlede Forskudsbevilgning til Veivæsenet vinder naadigt Bifald, vil der i det Hele have til Disposition til Veivæsenet i Budgetterminens 2den Halvdeel en Sum af 361,250 Spd. Med Hensyn til denne Sums Fordeling til de enkelte Veiarbeider samt til Udgifter ved Veivæsenet forøvrigt skal Departementet, idet man tillader sig at henvise til den oftnævnte i det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 28de November 1857, indeholdte Arbejdsplan og navnlig til den deri indtagne Tabel over Anvendelsen af det for Budgetterminen disponible Beløb i dennes første og anden Halvdeel, underdanigst bemærke følgende:

Det er allerede ovenfor anført, at der til Fuldførelse af de i forrige Budgettermin paabegyndte, men ikke fuldendte Veiarbejde vil udtræves bevilget udenfor det oprindelig Paaregnede endvidere et Beløb af 40,000 Spd. Til disse Arbejder var i Planen opført for den hele Budgettermin et Beløb af 146,822 Spd., hvorefter ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 i Budgetterminens 1ste Halvdeel tillodes anvendt 121,822 Spd. Der var altsaa til Anvendelse i Budgetterminens 2den Halvdeel kun opført 25,000 Spd., hvilket Beløb ifølge det Ovenstaaende bliver at forhøje til 65,000 Spd.

Af de i indeværende Budgettermin paabegyndte Veiarbejder vil Veianlægget fra Frederikshald til Jemsøen blive færdigt i Løbet af dette Aars Sommer. Af det til samme kalkulerede Beløb 26,262 Spd. antages at ville kunne bespares omtrent 2,000 Spd. og man vil derfor, istedetfor det for anden Halvdeel af Budgetterminen til dette Veianlæg opførte Beløb 6,262 Spd., alene foreslaae bevilget 4,262 Spd.

Af Veianlægget mellem Søterstranden og Åsper Bro skulde efter Arbejdsplanen i indeværende Bud-

gettermin alene søges oparbejdet Strækningen fra Lians Bro til Vasslou Bro, der var anslaaet at ville koste 81,300 Spd., medens det hele Veianlæg er beregnet at ville koste 119,000 Spd. Ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 bevilgedes for Budgetterminens 1ste Halvdeel til Paabegyndelse af den nævnte Strækning et Beløb af 50,000 Spd. Da imidlertid det Tryk, hvorunder alle Næringsveie i forrige Vinter, som Følge af den almindelige Pengetrang, lede, bevirkede en uventet Tilstrømning af Arbejdere til dette Veianlæg, af hvilke det under de daværende Forholde ansaaes rigtigst at skaffe et saa stort Antal, som Omstændighederne paa nogen Maade tillode, Sysselsættelse, og da som Følge heraf det bevilgede Beløb allerede i Midten af forrige Aar paa det Nærmeste var forbrugt, blev der ved høieste Resolution af 14de August f. A. til dette Anlæg endvidere tilladt anvendt i Budgetterminens 1ste Halvdeel et Beløb af 20,000 Spd. som Forskud paa hvad der for Budgetterminens sidste Halvdeel naadigt maatte blive bevilget til Veianlægget. Ved Hjælp af disse Midler er Planeringen nu fuldført paa saagodtsom den hele Strækning fra Lians til Vasslou Bro og paabegyndt paa Strækningen fra Søterstranden til Lians Bro.

Departementet havde Betænkelse mod Opførelsen af det hele Veianlæg fra Søterstranden til Åsper Bro paa Arbejdsplanen for indeværende Budgettermin, fordi det nemlig antoges at ville storte paa Arbejdsfolk til dette Anlæg, naar Arbejderne paa Jernbanen fra Lillestrømmen til Kongsvinger med Kraft paabegyndtes. Herpaa kan der nu ikke længer lægges videre Vægt, da der paa Veianlægget allerede er udført Saameget, at det Tilbagestaaende antages at ville kunne fuldføres ved Hjælp af en ikke meget betydelig Arbejdsstyrke. Departementet vilde derfor ansee det særdeles uhenigtsmæssigt, om man, forinden Anlægget var færdigt, skulde give Slip paa den opøvede Arbejdsstok, der nu have, hvortil kommer, at under enhver Omstændighed en væsentlig Deel af Opsynspersonalet maatte beholdes af Hensyn til Beskaffenheden af de Arbejder, som efter den oprindelige Plan endnu skulle udføres i den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen, hvorved Administrationsomkostningerne vilde blive uforholdsmæssige i Sammenligning med de øvrige Udgifter. Endelig maa det bemærkes, at dette Veianlæg ikke med Fordeel vil kunne benyttes for Færdselen fra Smaalene ad den nye Knapstadvei, forinden Strækningen til Åsper Bro er færdig, hvorimod dette ialfald hvad Vinterfærdselen angaaer vil kunne skee antagelig allerede i næste Vinter, saa-

fremt Arbeidet drives i den Udstrækning som antydet. Paa Grund heraf vil man underdanigst andrage om, at det til Fuldførelse af det hele Veianlæg fra Søterstranden til Asper Bro fornødne Beløb 69,000 Spd. — heri indbefattet det Fornødne til Refusion af det omhandlede Forstud paa 20,000 Spd. — naadigst maa tillades udredet i indeværende Budgettermins 2den Halvdeel.

Til Veianlægget fra Sandvigen til Lysager-tjærn foreslaaes bevilget det i Arbeidsplanen for Budgetterminens 2den Halvdeel opførte Beløb 5,700 Spd., der antages at ville blive tilstrækkelig til Anlæggets Fuldførelse.

Veiomlægningen mellem Baadstø og Gjetlund, skulde efter Arbeidsplanen i indeværende Budgettermin kun gjøres færdig til Gistad ved Ljosnæs nordlige Ende, og var hertil i Planen for Budgetterminens 2den Halvdeel opført et Beløb af 15,750 Spd.

Af den nævnte Strækning er Beistykket fra Baadstø til Bjørgvangen fuldført i forrige Aar, og Strækningen fra Fodvangs Kirke til Østtu Bro allerede tidligere istandbragt. Paa de tilbagestaaende under Dparbejdelse værende Strækninger fra Bjørgvangen til Fodvangs Kirke og fra Østtu Bro til Gistad er allerede ikke ubetydeligt Arbejde udført, saa at den hele Omlægning fra Baadstø til Gistad antagelig vil blive fuldført allerede i indeværende Aar. Under Forudsætning af, at det heromhandlede Veianlæg da ikke maatte kunne yderligere fortsættes, vilde altsaa den nu samlede, gennem en længere Tid opøvede Arbeidsstyrke spredes ad, hvilket for Anlæggets senere Fortsættelse vilde medføre et ikke uvæsentligt økonomisk Tab — bortset fra, at Anlæggets Betydning som et Led af Rigets vigtigste Hovedvei formeentlig maa gjøre det utilraadeligt at indskrænke dets Drift yderligere, end Tilgangen af Arbejdere til enhver Tid tilligger. Man ser sig dog ikke istand til at opføre et til det hele Anlægs Istandbringelse tilstrækkelig Beløb, men kun til at foreslaae bevilget for det Tidsrum, hvorom her er Spørgsmaal, 10,000 Spd. mere end tidligere paaregnet eller ialt 25,750 Spd.

Til Omlægningerne over Lonsaaen samt mellem Skogstad og Kvamme i Balders foreslaaes bevilget de i Arbeidsplanen for 2den Halvdeel af Budgetterminen til disse Arbejder opførte Beløb, nemlig respektive 30,000 Spd. og 4,460 Spd.

Af Veianlægget fra Møglestu Bro til Rølsøelven var efter Arbeidsplanen alene en mindre Deel, der var kalkuleret at ville koste 16,556 Spd., tænkt at skulle oparbejdes i indeværende Budgettermin, og blev hertil ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 i Budgetterminens 1ste Halvdeel naadigst

tilladt anvendt et Beløb af 8,000 Spd. Da de særegne Tidsomstændigheder i Begyndelsen af forrige Aar ogsaa til dette Veianlæg foraarsagede en uventet Tilstrømning af Arbejdere, blev der, som ovenanført, ved Kongelig Resolution af 24de April f. A. af det Veivæsenet af Stortinget bevilgede Forstud paa 100,000 Spd. til Anvendelse for dette Veianlæg i Budgetterminens 1ste Halvdeel endvidere bevilget et Beløb af 5,000 Spd. For den tilbagestaaende Deel af Budgetterminen vil Departementet foreslaae det i Arbeidsplanen opførte Beløb 8,556 Spd. uforandret bevilget.

Til Veianlægget mellem Laurvig og Porsgrund bevilgedes for Budgetterminens 1ste Halvdeel ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 en Sum af 18,000 Spd. og ved Kongelig Resolution af 24de April 1858 endvidere et Beløb af 6,000 Spd. af det af Stortinget bevilgede Forstud paa 100,000 Spd. For Budgetterminens 2den Halvdeel vil man til dette Veianlæg foreslaae bevilget det i Arbeidsplanen opførte Beløb 12,000 Spd.

Omlægningen af Veien gennem Bandagslierne er, efterat nogle Forandringer ere foretagne i den udstukne Linie, hvorved Veien vil forkortes, og endel Slynng undgaaes, bortliciteret for 8,689 Spd. Til Veianlægget foreslaaes for 2den Halvdeel af Budgetterminen bevilget det i Arbeidsplanen opførte Beløb 5,900 Spd.

Til Veianlæggene fra Haugefund til Øien samt fra Hildal til Skare — med Hensyn til hvilket sidste forøvrigt henvises til et andet underdanigst Foredrag af Dags Dato — foreslaaes bevilgede de for samme i Arbeidsplanen for Budgetterminens 2den Halvdeel opførte Beløb, respektive 16,000 Spd. og 10,300 Spd.

Veianlægget over Gevingsaaen, paa hvilket Planeringen paa det Nærmeste er færdig, vil ikke kunne fuldføres for den kalkulerede Sum 34,000 Spd., men vil foruden denne endnu udkræve et Beløb af omtrent 8,000 Spd. De væsentligste Grunde til denne Overstridelse ere, dels at Løsningen af det Fjeld, hvorigennem Veien forstørstedelen er lagt, har gjort det nødvendigt for fremtidig Sikkerheds Skyld at bortsprænge større Masser af dette end i Overlaget paaregnet, dels at Veien paa et enkelt Punkt, nemlig ved den saakaldte Skarvhammer, har maattet hugges ind i Fjeldet paa en Længde af 300 Fod, istedetfor, som i Forslaget paaregnet, at lægges udenom Klippen langs Stranden, hvilket nemlig Grundens ringe Bæreevne ikke har tilladt. Paa Grund af denne Overstridelse vil man til dette Veianlæg for Budgetterminens 2den Halvdeel foreslaae

bevilget 22,000 Spd., istedetfor, som i Arbeidsplanen opført, 14,000 Spd.

Til Omlægningen fra Igla Bro sydover gjennem Dydal foreslaaes bevilget det i Arbeidsplanen opførte Beløb 40,750 Spd.

Til Broanlægget over Gulelven ved Uddevold og Anlæg af tilstødende Vei fra Klet Bro til Halsbræcken foreslaaes ligeledes bevilget det i Arbeidsplanen opførte Beløb 15,900 Spd.

Til Veianlægget fra Soggendal til Gie, der, som ovenfor bemærket, istandbringes for Stavanger Amtskommunes og de i Anlægget nærmest interesserede mindre Kommunes Regning mod et Bidrag af det almindelige Veifond af 8,000 Spd., og hvortil ved højeste Resolution af 30te Juli f. A. i Budgetterminens 1ste Halvdeel naadigst tillodes udredet 2,000 Spd., vil Departementet for Terminens 2den Halvdeel underdanigst foreslaae bevilget et lignende Beløb, 2,000 Spd.

Til Dparbejdelse af ny Vei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvns Præstegjeld, Finmarkens Amt, blev der, som tidligere anført, ved Kongelige Resolutioner af 8de Juni og 10de November 1858 naadigst bevilget et Beløb af indtil 3,000 Spd. Efter et af vedkommende Veinspektør afgivet Skjøn antager Departementet, at dette Beløb vil blive tilstrækkeligt til Dparbejdelse af den hele omtrent 11,000 Alen lange Strækning, naar der af de nærmeste Kommuner præsteredes Arbejde in natura paa Veianlægget overeensstemmende med derom fattede Beslutninger. Uagtet der af saadant Arbejde har været ydet saameget som med Billighed kunde forlanges, har dog det bevilgede Beløb vist sig aldeles utilstrækkeligt til Veianlæggets Fuldførelse.

I første Halvdeel af Budgetterminen er til dette Anlæg medgaaet 2617 Spd. foruden Pligtarbejde af vedkommende Distrikter.

Efter et af Arbeidsbestyreren afgivet Overflag vil det hele Anlæg fra Gladnæs til Maalsnæs eller rettere Revnæs, det paatænkte Anløbssted for Dampskibene, koste 9091 Spd. Naar herfra trækkes et Beløb af omtrent 600 Spd. for Pligtarbejde, der fremdeles vil blive præsteret af Distrikterne, samt det nysnævnte Beløb 2617 Spd., udkommer som det Beløb, der til denne Stræknings fuldstændige Dparbejdelse vil paatræves udredet af det Offentlige, 5874 Spd., hvoraf dog 383 Spd. dækkes ved den tidligere Bevilgning. Trods den betydelige Udgift, Anlæggets Fuldførelse for offentlig Regning saaledes yderligere vil medføre, antager Departementet dog, at der ikke bør blive Spørgsmaal om i Anlæggets nuværende Stilling at overlade dets Fuldbringelse til en fjernere Fremtid, da meget af det allerede

udførte Arbejde isaaftald vilde spildes, og et heller til de vedkommende Kommuner, eftersom det er at forudsæe, at disse ikke ville kunne tilveiebringe de hertil fornødne Midler. Departementet vil derfor anbefale det Beløb, som efter det Ovenanførte yderligere vil udtræves hertil, nemlig 5491 Spd. eller med et rundt Tal 5500 Spd. udredet af Veifondet, til Anvendelse paa dette Veianlæg i Budgetterminens 2den Halvdeel.

Omlægningen mellem Saltviksleven og Mossby, der efter Arbeidsplanen først skulde iværksættes i Budgetterminens sidste Halvdeel, men til hvis Udførelse i 1ste Halvdeel af Terminen den kalkulerede Overlagssum 9250 Spd. ved Kongelig Resolution af 23de Januar 1858 naadigst tillodes udredet af det af Storthinget til Veivæsenet bevilgede Forskud af 100,000 Spd., er nu paa det Nærmeste fuldført. Omlægningen vil imidlertid komme til at koste omtrent 800 Spd. mere end paaregnet, hvilket Beløb man derfor undereet vil tillade sig at foreslaae bevilget.

Til Bestridelse af Udgifterne ved den det almindelige Veifond paahvilende Bedligholdelse af enkelte Veistrækninger opføres som tidligere paaregnet 3750 Spd.

Til Bestridelse af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet — herunder indbefattet Omkostninger ved Undersøgelser angaaende og Udarbejdelse af Planer til nye Veie og Broanlæg — blev ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 for Budgetterminens 1ste Halvdeel bevilget et Beløb af 20,000 Spd., og et lignende Beløb var i Arbeidsplanen opført til dette Niemed for Budgetterminens 2den Halvdeel. Som Forskud paa denne forventede Bevilgning har Departementet imidlertid allerede seet sig nødsaget til at anvise et Beløb af omtrent 18,500 Spd., idet denne Sum tilligemed et tidligere af Bevilgningen til tilfældige Udgifter for 1ste Halvdeel af Budgetterminen anvist Beløb omtrent 3000 Spd., har maattet anvendes til at dække en Deel af den heromhandlede Overskridelse paa de ældre Veiarbejders Konto. Under Forudsætning af, at nærværende underdanigste Indstilling vinder naadigst Bifald, ville de anførte Beløb, tilsammen omtrent 21,500 Spd., kunne refunderes de tilfældige Udgifters Konto, og Departementet vil derfor til disse Udgifter for 2den Halvdeel alene foreslaae bevilget 13,622 Spd., som udgjør hvad der bliver tilovers af den ovenfor anførte til Disposition i Budgetterminens 2den Halvdeel havende Sum 361,250 Spd., efter Fradrag af de til de foranævnte specielle Niemed foreslaaede Beløb.

I Henhold til Foransførte, der af Stats-
taadets øvrige Medlemmer i det Væsentlige tiltrædes,
indstilles underdanigst:

I. At Departementet for det Indre til Udgifternes
Bestridelse ved de i Tidsrummet fra 1ste Januar
1859 til 30te Juni 1860 for det offentlige
Veifonds Regning eller med Bidrag af samme
udføres Veiforetagerne naadigst bemyndiges
til at disponere over

a. et Beløb af 281,500 Spd., der bliver at ud-
betale af Statskassen, og hvoraf 77,000 Spd.
føres til endelig Udgift for samme, medens Be-
løbet forøvrigt, forsaavidt det ikke godtgjøres
ved de af vedkommende Kommuner og Private
vedtagne Bidrag, bliver til Refusion for Stats-
kassen efter nærmere naadigst Bestemmelse at
udligne paa Rigets Matrifulshyld og Kjøb- og
Ladestederne ovreeensstemmende med sidstaf-
holdte ordentlige Stortings Beslutning;

b. over et Beløb af 79,750 Spd. af det Veivæ-
senet af sidste Storting tilstaaede Forstud af
Statskassen paa 100,000 Spd.

II. At der af de 2 sidstnævnte Beløb, tilsammen
361,250 Spd., naadigst tillades i Tidsrummet
fra 1ste Januar 1859 til 30te Juni 1860 an-
vendt:

1. til fortsat Drift af de i for-
rige Budgettermin paabe-
gynndte, men endnu ikke fuld-
endte Arbejder . . . . . 65,000 Spd.
2. til Veianlægget fra Frede-
rikshald til Femsøen, Smaa-
lenenes Amt . . . . . 4,262 —
3. til Veianlægget fra Sæters-
stranden til Åsper Bro,
Ågershuus Amt . . . . . 69,000 —
4. til Omlægningen af Hoved-
veien mellem Lysager Tjærn
og Sandvigen, samme Amt . . . . . 5,700 —
5. til Omlægningen af Hoved-
veien mellem Baadstø og
Gjetlund, Christians Amt . . . . . 25,750 —
6. til Omlægningen af Hoved-
veien over Tonsaaen i sam-
me Amt . . . . . 30,000 —
7. til Omlægningen af Hoved-
veien mellem Kvamme og
Slogstad i samme Amt . . . . . 4,460 —
8. til Veianlægget fra Møglestu
Bro til Røfselven i Buste-
rus Amt . . . . . 8,556 —

Tilførsel 212,728 Spd.

Transport 212,728 Spd.

9. til Omlægningen af Hoved-
veien mellem Laurvig og
Borsgrund i Jarlsberg og
Laurvigs samt Bratsbergs
Amt . . . . . 12,000 —
10. til Omlægningen af Ban-
dagskleverne i Bratsbergs
Amt . . . . . 5,900 —
11. til Veianlægget fra Lade-
stedet Haugefund i Stavang-
ers Amt til Mlen i søndre
Bergenshuus Amt . . . . . 16,000 —
12. til Veianlægget fra Hildal
til Skare i søndre Bergens-
huus Amt . . . . . 10,300 —
13. til Omlægningen af Hoved-
veien over Gevingsaaen i
søndre og nordre Thrond-
hjems Amt . . . . . 22,000 —
14. til Omlægningen af Hoved-
veien fra Igla Bro sydover
gjennem Dydal i søndre
Throndhjems Amt . . . . . 40,750 —
15. til Broanlægget over Gul-
elven ved Uddevold og til-
førende Veianlæg i søndre
Throndhjems Amt . . . . . 15,900 —
16. som Bidrag til Anlæg af
ny Veier for Stavangers Amts-
kommunes samt nogle mindre
Kommuners Regning fra
Ladestedet Soggendal til
Skudsstationen Gie i Sta-
vanger Amt . . . . . 2,000 —
17. til Veianlægget fra Fladnæs
til Maalsnæs i Finmarkens
Amt . . . . . 5,500 —
18. til Omlægningen fra Salt-
dalskveven til Mosby i Rister
og Mandals Amt . . . . . 800 —
19. til Bestridelse af Udgifterne
ved den det almindelige Veif-
fond paahvilende Vedlige-
holdelse af enkelte Veistræk-
ninger . . . . . 3,750 —
20. til tilfældige og uforudseede
Udgifter ved fornævnte Veier
arbejder samt til forskellige
Udgifter ved Veivæsenet for-
øvrigt . . . . . 13,622 —

Tilsammen 361,250 Spd.

Departementet for det Indres underdanigste Indstilling, som ved Kongelig Resolution af 8de December 1859 naadigst er bifaldt.

Departementet skal herved tillade sig at afgive underdanigst Indstilling angaaende Fremsettelse af naadigst Proposition for det nu forsamlede Storting, betræffende Bevilgning til Veivæsenets Fremme i Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863.

Foreløbig skal Departementet meddele nogle Oplysninger med Hensyn til de i indeværende Budgettermin drevne Veiarbejder, angaaende hvis Udførelse naadigst Bestemmelser afgiven ved Kongelige Resolutioner af 28de November 1857, 23de Januar og 8de Juni 1858 samt højeste Resolution af 30te Juli 1858. Man tillader sig derved at henvise til Departementets til Grund for disse naadigste Bestemmelser liggende underdanigste Foredrag, hvoraf Gjenparter ere nærværende Foredrag vedlagte.

Det er berørt i Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den sidste ordentlige Storting forelagte naadigste Veibudgetproposition, at det Tidsrum af den forrige Budgettermin, der laa forud for dette Foredrags Udførelse, i det Hele maatte betragtes som en høist uheldig Tid for Driften af de offentlige Arbejder, idet saavel Daglønnen som Prisene paa de til Arbejderne nødvendige Materialier vare stegne til en Høide, der fordyrede Anlæggene betydeligt. Forholdene vedbleve i denne Henseende omtrent uforandrede gennem den sidste Deel af den forløbne og den første Deel af indeværende Budgettermin, idet Arbeidspriserne i denne Tid i det Hele taget snarere stige end faldt, indtil den uventede Forstyrrelse i Handelsforholdene, der indtraf i Slutningen af 1857, gennem den ved samme forarsagede Indskrænkning eller Standsning af mange Grene af den private Næringsdrift bevirkede en pludselig Forandring heri. Arbeidspriserne have heller ikke siden gaaet op til den Høide som i 1857. Den forløbne Deel af indeværende Budgettermin bar, bortset fra de første Maanedes af samme, i det Hele taget været gunstigere for den offentlige Arbejdsdrift, end Terminen 1854—57, og det vil ogsaa af hvad nedenfor nærmere paavises, sees, at ved de i indeværende Budgettermin paabegyndte Veiarbejder kun undtagelsesviis Overskridelsen af de beregnede Overslagssummer have fundet eller antages at ville finde Sted, hvorimod Besparelser, skjønt vistnok ikke betydelige, tildeels ere gjorte. Under-

ledes er derimod Forholdet ved endeel af de fra forrige Budgettermin tilbagestaaende Arbejder, for hvis Bedkommende deels de høie Arbeidspriser gennem den største Deel af Aaret 1857, i hvilket disse Anlæg enten fuldførtes eller bragtes sin Udførelse nær, deels forskjellige uforudseede Begivenheder have foranlediget Overskridelser af Overslagene. Det Nærmere med Hensyn til disse Overskridelser er oplyst i Departementets i Gjenpart vedlagte underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 23de Marts sidstleden, angaaende Bevilgning til de forskjellige Veiarbejder for indeværende Budgettermins 2den Halvdeel, til hvilket Foredrag man derfor tillader sig at henvise. Overskridelserne ere overensstemmende med Departementets derom fremsatte Forslag dækkede ved Hjælp af den Deel af sidste Stortings Forsudsbevilgning til Veivæsenet af 100,000 Spd., hvorover Departementet ved den nævnte Resolution naadigst bemyndigedes til at disponere i Budgetterminens 2den Halvdeel. Samtlige de heromhandlede i forrige Budgettermin paabegyndte Veianlæg ere nu fuldførte og aabnede for Færdsejen. Det senest fuldførte har været Veianlægget fra Fiene til Arendal, der, da det først paabegyndtes henimod Slutningen af forrige Budgettermin, ikke har kunnet tilendebringes før i dette Aars Høst; noget Efterarbejde er desuden kommen til ved dette Anlæg.

Af de i indeværende Budgettermin paabegyndte nye Ve- og Broanlæg ere følgende fuldførte: Veianlægget mellem Frederikshald og Femsøen, Dm-lægningen mellem Lysager Tjærn og Sandvigen ved Christiania, mellem Sundvolden og Vigseidet paa Ringerige, fra Rjøsen op til Lillehammer, i Garlidbakterne og mellem Kvamme og Skogstad i Balder, gennem Lysnebakterne og Rundskeven i Lærdal, over Gevingsaaen paa Grændsen af søndre og nordre Thronhjems Amter, gennem Foslandsbakterne i Rindalen og fra Saltdalskeven til Mosby ved Christianssand, samt Broanlæggene ved Storstrømmen i Sætersdalen og ved Uddevold i Meelhuus med tilføedende Veianlæg fra Klet Bro til Halsbræcken. Ved det førstnævnte Anlæg, fra Frederikshald til Femsøen, vil, som oplyst i Departementets underdanigste Foredrag angaaende Bevilgning til Veivæsenet i indeværende Budgettermins 2den Halvdeel bespares omkring 2000 Spd.,

uagtet der udenfor det oprindelige Forslag er ved de til Veianlægget bevilgede Midler anbragt en Brygge i Femsøen ved Bjørnstadlandet, for at bringe Veien i Forbindelse med den Frederikshaldske Kanallinie, samt anlagt en kort Strækning Bei til Forbindelse med det nye Veianlæg fra Femsøen til Rigsgrændsen ved Allingmoen. Beparelser ere ogsaa gjorte ved Veianlægget mellem Kvamme og Skogstad samt ved Broanlægget ved Uddevold, uden at dog disses Beløb for Tiden med Bestemthed kan opgives, da Regnskaberne for Anlæggene ikke endnu ere endelig opgjorte, og desuden enkelte saadanne Ufuldkommenheder ved Anlæggene, der først lade sig afhjælpe, efterat disse i nogen Tid have henstaaet, sandsynligviis ville paafræve Anvendelse af nogle yderligere Beføstninger. Med Hensyn til Omlægningerne over Gevingsaaften samt mellem Saltbalsklev og Mosby var det i Departementets ovennævnte Foredrag anført, at de ikke vilde kunne fuldføres for de beregnede Overslagssummer, idet disse antoges at ville overskrides for det førstnævnte Anlægs Vedkommende med omtrent 8000 Spd. og for det sidstnævnte med 800 Spd. Overskridelsen ved Omlægningen over Gevingsaaften er imidlertid i Birkeligheden bleven langt mindre end dengang paaregnet, og antages, naar endeligt Regnskab bliver opgjort, ikke at ville udgjøre mere end omtrent 3000 Spd. Derimod er den ved det sidstnævnte Anlæg i Birkeligheden bleven noget større end paaregnet. Ogsaa for enkelte af de øvrige ovennævnte Anlægs Vedkommende have mindre Overskridelser af de kalkulerede Beløb fundet Sted, hvilke dog antages omtrent at ville opveies ved de indvundne Beparelser. I Forbindelse med Veianlægget fra Mjøsen til Lillehammer har Departementet for Besondets Regning mod et Bidrag af Lillehammers Kommune af 100 Spd. foruden Tilveiebringelse af den fornødne Grund ladet foretage en Flytning af Steenbroen over Mesna Elv, der befandtes nødvendig for at bringe Færdselen i hensigtsmæssig Forbindelse med den nye Bei. Udgifterne herved vare oprindelig anslaaede til 500 Spd., men have paa Grund af forskellige upaaregnede Omstændigheder, hvoriblandt kan nævnes, at det viste sig nødvendigt at forøge Broens Spænd, samt at den største Deel af den gamle Broes Hvalvsteen fandtes ubrugbar, gaaet op til i det Hele omtrent 1450 Spd.

Det ved Kongelig Resolution af 8de Juni 1858 naadigst bestemte Veianlæg mellem Gladnæs og Maalsnæs i Maalselvns Præstegjæld i Finmarken er ligeledes paa det Nærmeste fuldført. Dette Veianlæg er, som oplyst i Departementets underdanigste Foredrag angaaende Bevilling til Veivæsenet for Budgetterminens 2den Halvdeel, af Ar-

beidsbestyreren kalkuleret til 9,091 Spd., af hvilket Beløb omtrent 600 Spd. præsteres af de omliggende Distrikter i Form af Arbeide in natura paa Veianlægget. Rogen Overskridelse af Overslaget for dette Anlæg vil ikke finde Sted.

Ogsaa Veianlægget gennem Odde Sogn i Hardanger er paa det Nærmeste færdigt. Dette Anlæg, der oprindelig i Overeensstemmelse med Stortingets om samme fattede Beslutning var indskrænket til Strækningen mellem Gaardene Skare og Hildal, blev ved Kongelig Resolution af 6te April d. A. bestemt forlænget fra det sidstnævnte Sted til Uddevandet, en Strækning af omtrent 3000 Alen. Idet man med Hensyn til de Omstændigheder, der gjorde denne Forlængelse af Anlægget uheldig, tillader sig at henvisse til Departementets til Grund for den nævnte Resolution liggende, i Gjenpart vedlagte underdanigste Foredrag, skal man bemærke, at Overslagssummen for Strækningen mellem Hildal og Skare, 20,300 Spd., efterat det hele Anlægs Bredde i Medhold af den nævnte Resolution er bleven indskrænket til 4 Alen med paa passende Steder anbragte bredere Rødepladse, har viist sig mere end tilstrækkeligt til at dække Udgifterne ogsaa ved den besluttede Forlængelse af Veien, idet nogen Beparelse vil opnaaes.

Veianlægget gennem Bandagslierne i Bratsbergs Amt er hortliciteret for 8,689 Spd. og skal efter Licitationskonditionerne være færdigt i gruset Stand inden 1ste Juli 1860. Da Udgifterne til Expropriation og Tilfyn ikke ere betydelige, vil nogen Beparelse i det kalkulerede Beløb 11,900 Spd. finde Sted.

Veianlægget mellem Søterstranden og Asper Bro i Agershuus Amt, der efter den fra først af lagte Plan for Veivæsenets Birkfomsomhed i indeværende Budgettermin ikke skulde fuldføres i denne, men hvor Omstændighederne, navnlig Næringsløsheden blandt den arbejdende Klasse i Begyndelsen af forrige Aar, foranledigede Antagelse af en langt betydeligere Arbeidsstyrke end ellers vilde have været Tilfældet, er nu, efterat de fornødne Midler til Anlæggets Fuldbringelse i indeværende Budgettermin ved Kongelig Resolution af 23de Marts sidstleden ere bevilgede, saavidt fremskredet, at det kan ventes færdigt i Løbet af næste Sommer. Det kalkulerede og bevilgede Beløb 119,000 Spd. antages at ville vise sig tilstrækkeligt.

Omlægningen af den throndbjemste Hovedvei fra Igla Bro til Opdal vil ikke i Budgetterminen kunne fremmes i den Udstrækning, der fra først af var paaregnet, paa Grund af, at de kalkulerede Midler have viist sig utilstrækkelige. Arbeidet, hvor-

til ved de Kongelige Resolutioner af 28de November 1857 og 23de Marts 1859 bevilgedes tilsammen 75,750 Spd., har hidtil fornemmelig været drevet paa Strækningen mellem Liagrind i Nord for Buvandet i Rennebo og det nye Brosted over Drkla i Jadslet.

Paa denne Strækning, der har en Længde af 27,600 Alen eller lidt over 1½ Mil, og hvor paa nu Planeringen er fuldført samt 3 Broer opførte, forekomme de vanskelige og kostbareste Arbejder af Ombygningen mellem Jgla Bro og Dpdal. Terrænet er paa Størstedelen af denne Strækning opfyldt af steile Straaninger, der lægge overordentlige Hindringer i veien for et Veianlæg, hvilket ogsaa paa sine Steder maa lægges heelt ind i Fjeldet. Fjeldartens Bessaffenhed har forøget Vanskelighederne, idet den har viist sig at være i en usædvanlig ringe Grad sprængbar, hvoraf Følgen har været, baade at Sprængningen har kostet meget mere end paaregnet, og at det udsprængte Materiale ikke har kunnet benyttes i saadan Udstrækning som forudsat. Foruden disse Omstændigheder har endnu Vanskeligheden ved at opdrive det fornødne Antal Arbejdere bidraget til at fordyre Arbeidet, der for at fremmes med nogenlunde Hurtighed har maattet drives paa tildeels ugunstige Aarstider. En særegen Grund til, at de anslaaede Midler have viist sig utilstrækkelige, ligger ogsaa deri, at det er befundet utilraadeligt at indskrænke Veiens Bredde i saa stor Udstrækning, som det fra først af var paaregnet uden Ulempe at kunne gøres, idet senere Jagttagelser have viist, at store Sneemasser ofte opfylde Veien og lægge sig høiere end Rækværkstenene, hvilket, naar Veien er smal, let kan gjøre Færdselen paa samme farlig. Den ovennævnte Strækning mellem Liagrind og Drkla Bro var i det oprindelige Overslag kalkuleret til 53,953 Spd., men vil efter Arbeidsbestyrerens senere Kalkule koste 78,703 Spd. altsaa 24,750 Spd. mere end paaregnet.

De hidtil omhandlede Veiarbejder have alle paa en enkelt Undtagelse nær, nemlig Veianlægget fra Sæterstranden til Asper Bro, efter den for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin lagte Plan været bestemte til Udførelse i deres Heelhed i denne Budgettermin. De øvrige i indeværende Budgettermin paabegyndte Veiarbejder, nemlig Omlægningen fra Baadstø til Gjetlund i Gudbrandsdalen, over Tonsaasen i Valdres, mellem Laurvig og Porsgrund, fra Møglestu Bro til Rølselven i Numedal og fra Haugefund til Alen have derimod fra først af været bestemte til Udførelse i den kommende Budgettermin. Disse for den almindelige Færdsel saa vigtige Omlægninger ere nemlig samtlige

af den Udstrækning, at det var umuligt at bringe dem til Udførelse i indeværende Budgettermin uden ved paa de enkelte Punkter at samle en Arbeidsstyrke af den Størrelse, at sammes Unddragelse fra anden offentlig og privat Arbeidsdrift kunde forudses at ville medføre Ulemper. Idet Departementet bemærker dette i Anledning af Stortingets ved dets Bevilgning til Veivæsenet for indeværende Budgettermin til Regjeringen rettede Anmodning om at have for Øie, at de bevilgede Midler, forsaavidt det kunde bestaae med en hensigtsmæssig Arbeidsplan, fortrinsoviis anvendtes til saadanne Veiarbejder, der ved Hjælp af samme kunde udføres, uden at kræve ny Bevilgning af Statskassen for den kommende Budgettermin, skal man med Hensyn til det Nærmere i den omhandlede Henseende tillade sig at henvisse til Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den Kongelige Resolution af 28de November 1857. Da de ovennævnte Anlæg saaledes maa blive at fortsætte i næste Budgettermin, skal Departementet i Forbindelse med Forklaringen om, hvad der paa disse Anlæg er udført i den forløbne Deel af indeværende Budgettermin, underdanigst tillade sig at andrage om Udførelse paa det Stortinget foreliggende Veibudget af de til Anlægenes Udførelse fornødne Summer.

Omlægningen mellem Baadstø i Vier og Gjetlund i Fron skulde efter den oprindelige Arbeidsplan i indeværende Budgettermin kun gøres færdig til Elstad i Ringebo ved Jadsøen Løsnaas nordlige Ende, men er, efterat de fornødne Midler til Omlægningens Fortsættelse i en noget videre Udstrækning ved Kongelig Resolution af 23de Marts sidstleden naadigst bleve bevilgede, allerede nu paa det Nærmeste gjort færdig til det nævnte Punkt. Af Overslagssummen for hele Omlægningen mellem Baadstø og Gjetlund, 80,740 Spd., hvilken Sum antages at ville vise sig tilstrækkelig, er til Anvendelse i indeværende Budgettermin i det Hele bevilget 70,750 Spd. og til Omlægningens Fortsættelse til Gjetlund vil altsaa i næste Budgettermin udkræves 9,990 Spd. Af nedensfor nærmere udviklede Grunde agter Departementet ikke at andrage om, at den sammenhængende Omlægning af Hovedveien gennem Gudbrandsdalen i næste Budgettermin fortsættes ovenfor Gjetlund. Under Forudsætning heraf er det fundet, at dette Punkt ikke er det hensigtsmæssigste som Endepunkt for den nuværende eller som Udgangspunkt for en fortsat Omlægning, idet en saadan hensigtsmæssigst begynder ved et noget søndenfor liggende Punkt Forrefetten. Dparbejdelsen af Strækningen mellem Gjetlund og Forrefetten er kalkuleret til 765 Spd., hvilket Beløb altsaa, hvis

Omlægningen, saaledes som Departementet underdanigst vil foreslaae, bestemmes at skulle standse ved det sidstnævnte Punkt, vil blive at fratrække det oven opførte Beløb 9,990 Spd. og til Omlægningens Fortsættelse i næste Budgettermin vil altsaa under denne Forudsætning udkræves 9,225 Spd.

Ved Veianlægget over Tonsaasen i Balders er planeret en Strækning af noget over 1 Mil. Til dette Veianlæg, der er anslaaet at ville koste 60,300 Spd., bevilgedes ved de Kongelige Resolutioner af 28de November 1857 og 23de Marts 1859 for indeværende Budgettermin tilsammen 40,000 Spd. og til Anlæggets Fuldførelse i næste Budgettermin vil altsaa endvidere udkræves 20,300 Spd.

Ved Veiomlægningen mellem Laurvig og Porsgrund var allerede ved Slutningen af forrige Aar de besværlige Baffer ved Basbotten og Solum samt det Meste af Koftersvoldkveven omlagt og aabnet for Færdselen, ligesom ogsaa Omlægningen langs Farrisvand til Undgaelse af Skov- og Dambakke var fuldført. I det Hele er ved dette Veianlæg planeret en Strækning af omtrent 1 Mil. Længde, hvoraf omtrent $\frac{2}{3}$ Mil er fuldstændig færdig. Til Veianlægget bevilgedes for Budgetterminens første Halvdeel ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 en Sum af 18,000 Spd. samt, da Røringsløsheden i Begyndelsen af forrige Aar gjorde det ønskeligt at staae ledige Arbeidere Sysselsættelse ved Anlægget, ved Kongelig Resolution af 24de April 1858 endvidere et Beløb af 6000 Spd., der naadigst tillodes udredet af Storthingets Forskudsbevilgning til Veivæsenet paa 100,000 Spd. For Budgetterminens anden Halvdeel bevilgedes ved Kongelig Resolution af 23de Marts sidstleden et Beløb af 12,000 Spd. Da Omlægningen i det Hele er anslaaet at ville koste 61,740 Spd., vil der til dens Fuldførelse altsaa endnu paakræves et Beløb af 25,740 Spd.

Af Omlægningen mellem Møglestu Bro og Rølselven i Numedal er Strækningen langs Kravig- og Norefford sat under Arbeide og af denne planeret omtrent 12,000 Alen. Til denne Omlægning, der i det Hele er anslaaet at ville koste 48,200 Spd., bevilgedes til Anvendelse i Budgetterminens første Halvdeel ved Kongelig Resolution af 28de November 1857 8000 Spd. og ved Kongelig Resolution af 24de April 1858, paa Grund af de samme Omstændigheder, der foranledigede en forøget Bevilgning til Laurvigsvæien og af de samme Midler endvidere et Beløb af 5000 Spd. For anden Halvdeel af Budgetterminen bevilgedes ved Kongelig Resolution af 23de Marts d. A. et Beløb af 8556

Spd. Til Omlægningens Fuldførelse vil altsaa endnu udkræves et Beløb af 26,644 Spd.

Paa Veianlægget mellem Haugesund og Alesund er fuldstændig oparbejdet en Strækning af henimod 2 Mile. Til dette Veianlæg, der er anslaaet at ville koste 61,000 Spd., bevilgedes ved de Kongelige Resolutioner af 28de November 1857 og 23de Marts 1859 24,000 Spd., og til Anlæggets Fuldførelse udkræves altsaa endnu en Sum af 37,000 Spd.

Ogsaa til det ved høieste Resolution af 30te Juli 1858 bestemte Veianlæg fra Ladestedet Soggendal til Skjedsfløstet Cie, der udføres for Stavanger Amtskommunes samt nogle mindre Kommuners Regning, mod et Bidrag af det almindelige Veifond af 8000 Spd., vil ny Bevilgning udkræves. Da Anlægget nemlig efter den for samme lagte Plan først skal være færdigt i Løbet af Aaret 1861, blev ved de Kongelige Resolutioner af 28de November 1857 og 23de Marts 1858 for indeværende Budgettermin til samme kun bevilget Halvdel af Veifondets Bidrag 4000 Spd., og et lignende Beløb vil derfor udkræves som Bidrag til Veianlægget i næste Budgettermin.

Efter det oven Anførte vil der i næste Budgettermin udkræves til	
Veiomlægningen mellem	
Baadstu og Forrefetten	9,225 Spd.
Til Veiomlægningen over Tonsaasen	20,300 —
Do. mellem Laurvig og Porsgrund	25,740 —
Do. mellem Møglestu Bro og Røls-	
elven	26,644 —
Veianlægget fra Haugesund til Alesund	37,000 —
Do. fra Soggendal til Cie	4000 —
Tilsammen	122,909 Spd.

Lægges hertil det Beløb af . . . . . 24,750 —
der vil udkræves til Istandbringelse i den for indeværende Budgettermin oprindelig paaregnede Udstrækning af Omlægningen gennem Dydal, udkommer som det Beløb, der i det Hele vil paakræves til Fuldførelse af de i indeværende Budgettermin paabegyndte Veiarbejder 147,659 Spd. Dette Beløb vil man derfor underdanigst foreslaae opført paa den Storthinget forelæggende naadigste Veibudgetproposition.

Departementet skal nu gaae over til at omhandle de forskjellige Veiarbejder, som man antager foruden de i det foregaaende nævnte paabegyndte men ikke fuldførte Anlæg bør komme til Udførelse i næste Budgettermin. Som det naadigst vil erindres har tidligere overensstemmende med Departementets underdanigste Forslag, ved Affattelsen af de Storthinget forelæggende naadigste Propositioner angaaende Bevilgning til Veivæsenet, den Fremgangs-

maade været fulgt at opføre alle de Veiarbejder, der efter en udfattet Plan for Veivæsenets Virksomhed gennem de nærmeste 6 Aar antoges i dette Tidsrum at burde søges ifærdbragte, medens kun Halvdelen af hvad samtlige Arbejder antoges at ville koste, begjæredes bevilget af Stortinget for den nærmest forestaaende Budgettermin. I Overensstemmelse hermed ere ogsaa de foregaaende Storthings Beslutninger om Bevilgninger til Veivæsenets Fremme affattede. Ved denne Fremgangsmaade opnaaedes en fuldstændigere samlet Oversigt over alle de Veiarbejder, hvorom der for et længere Tidsrum kunde blive Spørgsmaal, end et efter en treaarig Arbejdsplan opgjort Bevilgningsforslag vilde have medført; derhos havde den udøvende Magt, naar Stortingets Beslutning omfattede alle de Arbejder, der i de nærmeste 6 Aar skulde fremmes for Veifondets Regning, en videre og friere Udgang til med Hensyn til de enkelte Arbejders Iværksættelse at indrette sig efter den Plan, der maatte findes meest økonomisk og hensigtsmæssig, samt til at lempe sig efter muligt indtræffende Omstændigheder, f. Ex. Arbejdsløshed paa et enkelt Sted, der kunde gøre det hensigtsmæssigt her at paabegynde et Arbejde, der ellers vilde være bleven udsat til en senere Tid. Sidste ordentlige Storting fandt imidlertid de med Anvendelsen af en segaarig Arbejdsplan forbundne Uleiligheder overveienende fremfor de Fordele, den kunde medføre, og rettede i Forbindelse med dets Bevilgning til Veivæsenet en Anmodning til Regjeringen om at indrette Forslaget til næste Storting om Bevilgning til Veivæsenet saaledes, at deri kun opførtes de Summer, som antoges at ville paatræves i den paafølgende Budgettermin. I det Departementet vil indrette det nu afgivende Forslag i Overensstemmelse med Stortingets saaledes udtalte Ønske, vil man dog for den nødvendige Oversigts Skyld selvfølgelig ikke undlade ved Siden af de Arbejder, som man finder Grund til at foreslaae til Ifærdbringelse i næste Budgettermin, tillige at nævne enkelte af de vigtigere, som man antager i en nær Fremtid maa søges iværksætte. I Departementets nærværende Forslag ere opførte samtlige de af forrige Storting besluttede Anlæg, der efter den for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin fulgte Plan endnu ikke ere paabegyndte, alene med Undtagelse af tvende, for hvis Bedkommende Omstændighederne siden sidste Storting ere forandrede saaledes, at Departementet har antaget, at der ikke nu burde blive Spørgsmaal om deres Udførelse for Veifondets Regning. Departementet har imidlertid under de stedse voksende Krav om forbedrede Kommunikationsmidler troet ikke at burde indskrænke

sig til alene at opføre de tilbagestaaende af de af forrige Storting besluttede Anlæg, men har ogsaa bragt i Forslag enkelte nye, som man i Betragtning af deres Vigtighed har troet ikke uden Nødvendighed burde udsættes. Bistnok vil der, hvis Departementets Forslag befulgtes, blive Spørgsmaal om Tilveiebringelse for næste Budgettermin af et Beløb, der er større, end hvad der for nogen foregaaende Budgettermin har været bevilget til Veivæsenets Fremme, men ligesom Nødvendigheden af samtlige de foreslaaede Veiarbejder formeentlig maa erkjendes at være paatrængende, saaledes finder Departementet heller ikke det opførte Totalbeløb høiere, end at samme, efter Fradrag af hvad der i næste Budgettermin vil indkomme i Afdrag paa de af Kommuner eller Private vedtagne Bidrag til forskjellige Veiarbejder, i dets Heelhed vil kunne tilveiebringes ved Udligning paa Matrifullskylden samt paa Kjøb- og Ladestederne overensstemmende med det ved tidligere Udligninger til Veivæsenet befulgte Forhold. Mod Benyttelsen af den Udgang, som Veiloven af 15de September 1851 § 4 aabner til at lade de heromhandlede Udgifter for en Deel endelig udredes af Statskassen stiller sig nemlig, bortset fra Betænknelighederne i for sig ved at benytte samme i nogen større Maalestok, ved denne Leilighed den særegne Betænknelighed, som Hensynet til Statskassens Resourcer for Diebliffet medfører. Betragtningen heraf har bevæget Departementet til ogsaa at andrage om, at det Forsud af 100,000 Spd., som Regjeringen ved Stortingets Beslutning af 14de Oktober 1857 under visse Betingelser bemyndigedes til at tilstaae Veifondet, og hvilket man, som det nærmere vil erfares af Departementets i Aftryk vedlagte underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for Kongelig Resolution af 23de Marts sidstleden, har fundet overveienende Grund til i dets Heelhed at anbefale anvendt i indeværende Budgettermin, maa blive resunderet Statskassen ved Udligning i næste Budgettermin paa Matrifullskylden samt paa Kjøb- og Ladestederne.

Det Bidrag, der til de i det Følgende foreslaaede nye Veiarbejder er affordret de i Anlæggene nærmest interesserede Distrikter, vil sees i Almindelighed at være det samme, som tidligere i Regelen har været fordret, nemlig $\frac{1}{3}$ af Udgifterne, kun med den Forskjel, at der ifølge sidste Storthings herom til Regjeringen rettede Anmodning er bleven krævet Overtagelse af en forholdsmaæssig Andeel ogsaa af den Overstridelse af de gjorte Overdrag, der muligens maatte komme til at finde Sted. Departementet antager imidlertid, at dette Bidrag ialfald vil, efterat de fleste Hovedveilinier ved de i de

senere Aar for Veifondets Regning foretagne Arbejder have modtaget væsentlige Forbedringer med Hensyn til de Strækninger, der vare meest hinderlige for Færdselen, maa anses at være vel ringe, saa at der er Grund til for Fremtiden at fordrø et noget større Bidrag af Distrikterne som Betingelse for Veiarbejders Udførelse for Veifondets Regning end hidtil i Almindelighed steet. Departementet antager, at denne Forsøgelse i Bidraget i Reglen vil ydes paa hensigtsmæssigste Maade i den Form, at de vedkommende Distrikter overtage ved Siden af en større eller mindre Brøfdeel af Overslagssummerne at udrede den hele Erstatning, der maatte paakræves for Grundafstaaelse til og Gjerdehold ved Anlæg, der skulle udføres for Veifondets Regning, da man nemlig gennem længere Tids Erfaring er kommen til Overbeviisning om, at den nævnte Erstatning ved offentlige Veianlæg ikke sjelden bliver ansat til et høiere Beløb end Billighed synes at skulle medføre. Det lader sig vanskelig aldeles forebygge, at Erstatningen, naar den skal udredes af det Offentlige, ofte bliver større, end om de i Anlægget nærmest interesserede Distrikter havde at udrede samme, ligesom ogsaa disse, naar de havde en umiddelbar Fordeel deraf, rimeligviis vilde forstaae at virke til frivillig Afstaaelse af Grund til offentlige Veianlæg i en langt større Udstrækning, end nu i Almindelighed opnaaes. Hvis det for Fremtiden bliver befulgt som Regel med Hensyn til Arbejder for Veifondets Regning, at den nævnte Erstatning bliver at udrede af vedkommende Distrikter, vil det selvfølgelig afhænge af Størrelsen af det Beløb, hvortil denne Erstatning i de forløbige Overslag er anslaaet, hvor stort Bidrag til det enkelte Arbejde desuden skal fordrø. Uden at ville foreslaae nogen fast Grændse opstillet enten som Maximum eller Minimum, troer Departementet dog at burde udtale den Formening, at et Bidrag, der, iberegnet den hele Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold, udgjør mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ af Overslagsbeløbet for et Arbejde, i de fleste Tilfælde turde findes passende; sjønt man som bemærket ikke har troet i Almindelighed at burde kræve noget høiere Bidrag, end det tidligere sædvanlige, til de enkelte nye Veiarbejder, som man har foreslaaet til Udførelse i næste Budgettermin ved Siden af allerede tidligere besluttede, har man dog for tvendes Vedkommende herfra gjort en Undtagelse, nemlig for Veianlægget fra Silgjord til Fladdal, som man ogsaa kun i Betragtning af særegne Omstændigheder har fundet Grund til allerede nu at søge istandbragt, og for Omlægning af Hovedveien ved Holmestrand i den saakaldte søndre Klev.

Ved Fremstillingen af de i det Følgende omhandlede enkelte Veiarbejder har Departementet valgt at gaae frem i den Orden, der er bleven fulgt i de tidligere afgivne lignende underdaniagste Foredrag, og man begynder saaledes med

1. De Smaalenste Veie.

Til Fuldstændiggjørelse af en tidsmæssig Veiforbindelse mellem Christiania og de nordlige Distrikter af Smaalenene vil, naar den nu under Arbejde værende Chaussée mellem Sæterstranden og Asper Bro er færdig, endnu udkræves Anlæg af ny Bei fra sidstnævnte Sted til Knapstad i Haabøls Præstegjæld, hvorfra ifølge Kongelig Resolution af 7de Oktober 1854 ny Bei er oparbejdet til Brændemoen i Gidsberg med Bro over Glommen ved Fossum Fos. Paa Strækningen mellem Asper Bro og Knapstad haves nemlig for Tiden kun en daarlig Bygdevei, der saavel paa Grund af dens Bakker som dens slette Forsatning forøvrigt er aldeles utjenslig som Forbindelsesled mellem de nye Veianlæg paa begge Sider. Til Anlæg af ny Bei mellem de nævnte Punkter er af Kapitain F. Bergh afgivet vedlagte Forslag med Overslag, der er gennemgaaet i Marken og modificeret af Departementets Veiasistent, Ingeniørkapitain C. W. Bergh. Ifølge dette vil ny Bei paa den nævnte Strækning med en Længde af 18100 Alen og $\frac{1}{20}$ Maximumstigning kunne anlægges for en Sum af 44100 Spd., hvoraf falder 16100 Spd. paa Strækningen inden Agershuus Amt og 28000 Spd. paa Strækningen inden Smaalenenes. De forholdsviis betydelige Omkostninger foranlediges fornemmelig derved, at Weilinien paa næsten den hele Strækning maa lægges i Bunden af vandfygte Dalsfører, der gjøre en omhyggelig Draining nødvendig, samt ved Mangel paa Steenmaterialier og Gruus i Veibanens Nærhed. Da Veien forstørstedelen maa føres gennem dyrket Mark, vil ogsaa Erstatningen for Grundafstaaelse og Gjerders Opførelse blive temmelig betydelig. De sidstafholdte Amtsformandskaber for Smaalenene og Agershuus Amter have ved Beslutninger af 10de og 16de Juni sidstleden vedtaget at udrede $\frac{1}{3}$ af Overslagsbeløbene for den inden de respektive Amter faldende Deel af Weilinien samt en lignende Andeel i de muligt indtræffende Overskridelser af disse Beløb. Det her omhandlede Anlæg er af saa indgribende Betydning for Færdselen mellem Christiania og Smaalenene, at Departementet, uagtet det ikke var opført paa den sidste Storthing forelagte Gaarige Veiarbejdsplan, vil foreslaae samme til Udførelse i næste Budgettermin. Departementet maatte nemlig nu, da Veianlægget fra Sæterstranden til Asper Bro, hvis Istandbringelse fra først

af var tænkt at maatte udstrækkes gennem et længere Tidsrum end 3 Aar, allerede er saavidt fremfærdet, at det kan ventes færdigt i næste Aar, ansee det særdeles beklageligt, om dette saavel som Anlægget mellem Knapstad og Brændemoen af Mangel paa tidsmæssig Forbindelsesvei skulde maatte henligge i længere Tid uden at medføre den fulde tilfattede Nytte.

Amtmanden i Smaalenenes Amt har andraget om, at der for Storthinget maa blive fremsat naadigt Forslag om Bevilgning af 10,000 Spd. af det almindelige Veifond til Dparbejdelse af Hovedvei fra Moss til et Punkt i Nærheden af Baaler Kirke, saaledes at de vedkommende Kommuner mod dette Bidrag overtage for deres Regning at istandbringe Veien paa en saadan Maade, som Regjeringen maatte bestemme. Dette Anlæg, der vil faae en Længde af omtrent $1\frac{1}{4}$ Mil, er af Amtmanden antaget at skulle kunne udføres for et Beløb af omtrent 20,000 Spd. Af de medgaaende Omkostninger har Moss By vedtaget at udrede $\frac{1}{8}$, og der antages under Forudsætning af det ovennævnte Bidrag af Veifondet at være Haab om, at de forøvrigt fornødne Midler ville blive bevilgede af Baaler Kommune og af Amtskommunen. Det her omhandlede Anlæg vil vistnok være af megen Betydning for Forbindelsen mellem Moss og endeel af dens nærmeste Opstand, men Departementet kan dog ikke i det Hele taget finde samme af den Vigtighed, at man ved Siden af de mange andre Krav paa det almindelige Veifond vil kunne anbefale det ansøgte Bidrag tilstaaet til Udredelse i næste Budgettermin.

Departementet har ladet anstille Undersøgelser angaaende Omlægning af endeel af Hovedveien mellem Moss og Sarpsborg, nemlig fra Skydsstiftet Karlshuus til den sidstnævnte By. Paa denne Strækning forekomme mellem Sanne Gaard og Lune Kirke nogle besværlige Bakker, ligesom ogsaa Veien mellem Solibroen og Karlshuus er lagt i en betydelig Sving. En Omlægning, hvorved Veien mellem de sidstnævnte Punkter forkortes med 1700 Alen eller omtrent $\frac{1}{6}$ af den hele Længde, er anslaaet til 8800 Spd., og en Omlægning mellem Solibroen og Sarpsborgs Torv, alternativt eftersom Linien vælges væsentligt i den gamle Veis Strøg eller langs Visterfløet, over Rolfsøen om Greagerlandet, Alvim og Sannesund, til respektive 20,000 og 27,500 Spd. Departementet antager dog ikke, at der vil findes Udgang til i næste Budgettermin at yde Bidrag af Veifondet til disse Omlægninger, hvortil heller ikke endnu Noget er bevilget af de vedkommende Kommuner. I Forbindelse med disse Undersøgelser har Departementet tillige efter Anmod-

ning af Amtmanden i Smaalenenes Amt ladet undersøge Udgangen til at lægge en fladere Wei end den nuværende besværlige mellem Glengshølen ovenfor Sarpsfossen og Sannesund nedenfor denne, mellem hvilke to Punkter der foregaaer en overordentlig Jærdsel fornemmelig med Trælast. Efter et udarbejdet Forslag vil Anlægget af en 4315 Alen lang Chaussee mellem de nævnte Punkter tilligemed Udbedring af en Deel af St. Mariae Gade i Sarpsborg til Forbindelse med Byen og Veien over Sarpsbroen koste 13,100 Spd. Da imidlertid en ny Wei mellem de 2 omhandlede Punkter ikke for nogen Deel vil kunne benyttes for Jærdselen paa Hovedveien, forinden denne er omlagt efter den ovenantvædede Linie over Rolfsøen til Sannesund, vil der efter Bestemmelsen i Veiloven af 15de September 1851 dens § 76 ikke være Udgang til at yde Bidrag af Veifondet til dette Anlæg uden ialfald i Forbindelse med Bestemmelse om Hovedveiens Omlægning efter den nævnte Linie.

Fra den gennem Eidsbergs og Rødenæs Præstegjælde førende Hovedvei til Sverige om Drjebro og Håhn udgaaer i Nærheden af det førstnævnte Punkt en Wei, der først fører i sydlig Retning gennem Odemarks og Uremarks Sogne og derpaa mod Vest, indtil den i Bergs Præstegjeld støder sammen med den østlige Hovedvei til Frederikshald. I Odemarks Sogn fører den nævnte Wei, der ogsaa er klassificeret som Hovedvei, ved Grislingaas paa en Bro over en i østlig Retning indgaaende Bugt af Odemarksøen, kaldet Otte eller Bottenvigen. Da denne Bro, der er anlagt saa langt inde i Vigen, at Veien ved at føres over samme er i Sammenligning med den ældre over Knold Sund førende Wei bleven ikke ubetydelig forlænget, for Tiden befinder sig i en meget forfalden Tilstand og snart maa nedrives, har Departementet efter Anmodning fra Amtmanden i Smaalenenes Amt ladet anstille Undersøgelser angaaende den hensigtsmæssigste Beliggenhed for en ny Bro samt i Forbindelse dermed angaaende Omlægning af Veien paa begge Sider af Broen, hvilken nu ikke alene paa en længere Strækning er tung og bakket, men desuden i selve Nedkjørselen til Broen, hvor Faldet er $\frac{1}{4}$, har en saa stærk Tværsving, at den i skuldet Føre er farlig at passere. Som Resultat af disse Undersøgelser vedlægges 2 af Civilingeniørerne Dahl og Blom udarbejdede Forslag samt en Betænkning af Departementets Veiasistent, af hvilken sidste det vil erfares, at det ansees tilraadeligt at opføre den nye Bro paa det gamle Brosted. Omkostningerne herved samt ved Omlægning af Veien paa begge Sider af Broen i en Længde af 3475 Alen ere anslaaede til 6200 Spd.

Amtmanden har andraget om, at disse Arbeider maa blive opførte paa den Stortinget forelæggende Veiarbeidsplan for næste Budgettermin og Anlæggenes Udførelse overtages for det almindelige Veifonds Regning mod et Bidrag af Amtskommunen af $\frac{1}{5}$ af de medgaaende Udgifter, hvilket af sidste Amtsformandskab ved Beslutning af 9de Juni d. A. er vedtaget. Da imidlertid den her omhandlede Hovedvei efter sin Beliggenhed ikke kan ansees at høre til de mere befærdede, og efter Tilendebringelsen af Kanalisationen af det Frederikshaldske Vasdrag desuden endnu vil tabe i Vigtighed, kan Departementet ikke finde tilstrækkelig Grund til at foreslaae de omspurgte Anlæg opførte paa Veiarbeidsplanen for næste Budgettermin.

Under Istandbringelsen af Veianlægget mellem Frederikshald og Jemsøen har Departementet ved Bestyreren af dette Arbeide, Artillerilieutenant G. Krag, ladet anstille endeel Undersøgelser angaaende Omlægning af Hovedveien fra Frederikshald gennem Jds Præstegjæld til den svenske Grænse ved Høgen. Denne Veie har vistnok i det Hele sin væsentligste Betydning som Kommunikationsvei med Sverige, ved hvilke Veies Omlægning Omkostningerne ifølge Veiloven 15de September 1851 s 4 blive at søge udbetalt af Statskassen, men da Veien tillige er Kjøbstadsvei for Jds Præstegjæld, der med Bidrag af Amtskommunen bekoster sammes Vedligeholdelse, antages idetmindste den Frederikshald nærmest liggende Deel af Veien, i Tilfælde, at maatte blive at omlægge ved Bidrag af de i sammes Forbedring interesserede Kommuner, samt, om hertil forøvrigt maatte findes Grund, af det almindelige Veifond. Det er ogsaa især denne Deel af Veien, der trænger til en snarlig Forbedring, navnlig de besværlige Strækninger i Storleven ved Frederikshald og Bølleven i Jd. Til Omlægning af den førstnævnte Klev er det vedlagte, af Departementets Veiasistent tiltraadte Forslag med Overslag udarbejdet, hvorefter Omkostningerne ved Omlægningen, der vil faae en Længde af 5175 Alen, ere anslaaede til 14,200 Spd. For Bøllevens Bedkommende har, ligesom for den øvrige Strækning af Veien, endnu intet Detailforslag kunnet udarbejdes, men efter et generelt Overslag ere Omkostningerne ved denne Klevs Omlægning mellem Berger og Aspedammen i en Længde af 8000 Alen anslaaede til 15,000 Spd. Til Iværksættelse af disse Omlægninger, under Forudsætning af, at Beslutning herom maatte blive fattet af det nu forsamlede Storting, har Frederikshalds Kommunebestyrelse under 21de Mai d. A. vedtaget at yde et Bidrag af 9000 Spd. at indbetale i 15 Aar og sidstafholdte Amtsformandskab for Smaalenenes

Amt et Bidrag af 2500 Spd. at indbetale inden 2 Aar efter Omlægningernes Paabegyndelse. Derhos har Jds Præstegjælds Kommunebestyrelse ved Beslutning af 25de August d. A., hvilken dog ikke er fattet med kvalificeret Pluralitet, og af Minoriteten er begjært undergivet Regjeringens Afgjørelse, bevilget et Bidrag af 1000 Spd. De af Distrikterne vedtagne Bidrag til disse Omlægningers Udførelse udgjøre saaledes tilsammen 12,500 Spd. eller ikke langt fra Halvdelen af hvad Arbeiderne ere anslaaede at ville koste. I Betragtning af den saaledes for Dagen lagte Interesse for disse Arbeider samt det i og for sig særdeles Unsikkelige i at see den her omhandlede vigtige Kommunikationslinie snarest muligt i nogen Grad forbedret, vil Departementet underdanigst foreslaae disse Omlægninger opførte paa den Stortinget forelæggende Veiarbeidsplan.

2. Hovedveien fra Christiania gennem Gudbrandsdalen til Throndhjem.

Denne Kommunikationslinie, der danner den korteste og letteste Forbindelse mellem det Søndre og Nordenfjeldske, deler sig i Gidsvolds Præstegjæld i Agerøhus Amt i tvende, der fører hver paa sin Side af Mjøsen til Lillehammer. Begge disse Linier tiltrænge paa flere Steder betydelige Omlægninger, men da Færdselen her i væsentlig Grad lettes om Sommeren ved Dampskibsfarten paa Mjøsen og om Vinteren ved Benyttelsen af Eisveiene paa denne Indsø, har intet Arbeide til Forbedring af disse Veie været opført paa de Stortinget forelagte Planer. Amtmanden i Hedemarkens Amt har imidlertid gjentagende gjort opmærksom paa Nødvendigheden af en snarlig Omlægning af den gennem Stange og Bangs Præstegjælde førende Deel af Hovedveien paa Østfiden af Mjøsen, og navnlig andraget om, at der for det nu forsamlede Storting maa fremsættes naadigst Forslag om Bevilgning til Anlæg af ny Hovedvei fra Kløften i Stange til Hamar med Bro over Agerøsvigen, en mod Vest indgaaende Bugt af Mjøsen. Disse Anlæg fremhæves som vigtige ikke alene for de omkringliggende folkerige Landdistrikters Forbindelse med Hamar og med den under Arbeide værende Jernbane fra denne By til Grundset, men ogsaa for en fremtidig Omlægning af en længere Strækning af den Throndhjemske Hovedvei, idet denne antages istedetfor som nu at føre østen om Agerøsvigen forbi Hamar at burde lægges ned til denne By og derfra fortsættes langs Furnæsffjorden til Brumunddalen og Fangberget i Ringesager. Til de nævnte Anlæg er afgivet det vedlagte af Civilingenieur J. Christie udarbejdede og af Departementets Veiasis-

stent gennemgaaede Forslag med Overflag, hvoraf vil sees, at en Overbygning af Agersvigen ved Togsstad Sund i en Længde af 1712 Alen, bestaaende deels af en Pælebro og deels af fast Bei med Muur paa den ene Side og steenklædt Jettee paa den anden, er anslaaet til 20,020 Spd., og Anlægget af en 7505 Alen lang ny Bei fra Togsstad Sund til Kløften til 10,880 Spd., eller tilsammen for begge Anlæg 30,900 Spd. Af en tidligere Overlagssum for begge Anlæg 27,782 Spd. har sidste Amtsformandskab for Hedemarens Amt samt Hamars Kommunebestyrelse ved Beslutninger af 9de Juni og 7de Juli d. A. vedtaget tilsammen at udrede $\frac{1}{5}$ at indbetale i 10 Aar. Departementet antager imidlertid ikke, at der vil være Udgang til at opføre de her omhandlede forholdsviis meget kostbare Arbejder paa Arbejdsplanen for næste Budgettermin, naar ikke andre mere paatrængende nødvendige Anlæg skulle udsættes.

Færdselen paa den gennem Thotens Fogderi paa Njøsens Bestside førende Hovedlinie besværliggøres foruden ved Veiens Bessaffenhed ogsaa ved et Færgested nemlig over Laugen mellem Binguæs og Lillehammer, fra hvilken By Hovedveien fortsættes paa Laugens Østside. Laugen er ved dette Overfartssted meget bred og ligger efter hvad der er oplyst høst og Baar ikke sjelden i flere Uger saaledes tilmeens, at al Overfart med Heste umuliggøres. Da den $\frac{1}{2}$ Mil ovenfor Lillehammer lagte Bro over Laugen ved Brunlaug i Sommeren 1857 gik ud, og der i denne Anledning nødvendigjordes Undersøgelser angaaende Opsørelse af en ny Bro paa dette Sted, lod Departementet ved den samme Ingenieur, hvem disse overdroges, Lieutenant Segelcke, tillige anstille Undersøgelser angaaende Opsørelse af en Bro mellem Lillehammer og Binguæs. Efter det afgivne og med nogle Modifikationer af Departementets Veiasistent tiltraadte Forslag vil en Mastebro mellem disse Steder i en Længde af 1078 Alen med Vindebro for Fartøier tilligemed fornødne Veianlæg paa begge Sider koste 15000 Spd. Til dette Broanlæg, der i sin Heelhed ligger paa Lillehammer Bys Grund, har denne Bys Kommunebestyrelse ved Beslutninger af 9de Juli og 19de December 1858 samt 10de Septbr. 1859 vedtaget at bidrage med $\frac{1}{10}$ af de medgaaende Udgifter, hvorhos Byen har overtaget Halvdelen af Omkostningerne ved Broens Vedligeholdelse, saalænge den staaer og med Nytte kan modtage Reparation. Sidstafholdte Amtsformandskab for Christians Amt har ved Beslutning af 23de Juni sidstleden ligeledes vedtaget at udrede $\frac{1}{10}$ af de til Broanlægget medgaaende Udgifter samt overtaget den anden Halv-

deel af Omkostningerne ved Broens Vedligeholdelse, dog uden nogen Forpligtelse for Amtskommunen til at gjenopføre ny Bro, naar den nu foreslaaede engang i Tiden maatte blive kassabel. Ved Siden af de mange andre paatrængende nødvendige Veiarbejder finder man dog ikke at kunne foreslaae dette Anlæg opført paa Veiarbejdsplanen.

Til Opsørelse af ny Bro over Laugen ved Brunlaug istedetfor den udgaaede har Lieutenant Segelcke afgivet Forslag, hvorefter Broen opført paa Pæleaaag skulde koste 3600 Spd., hvilket Beløb imidlertid Departementets Veiasistent i Anledning af nogle af ham foreslaaede Modifikationer har antaget bør forhøies til 4300 Spd. Ogsaa denne Bro har Amtsformandskabet andraget om maa blive opført for det almindelige Veifonds Regning mod et Bidrag af Amtskommunen af $\frac{1}{5}$ af de til Anlægget medgaaende Udgifter. Den Bei, i hvilken denne Bro vil ligge, er en Fortsættelse paa Laugens Bestside af den søndenfra gennem Thotens Fogderi til Binguæs førende Hovedvei, og støder strax efterat have ført over Elven ved Brunlaug sammen med Hovedveien paa Laugens Østside, der fortsættes videre op gennem Gudbrandsdalen. Som Hovedveisforbindelse paa Strækningen mellem Brunlaug og Binguæs har imidlertid denne Bei, der er meget bakket, efter hvad der er oplyst, kun liden Betydning, da den nye flade Chaussée paa Østiden af Laugen drager al videregaaende Færdsel søndenfra over ved Binguæs, naar Overfart her er mulig. Derimod er den øverste Deel af Veien af megen Vigtighed som Forbindelsesmiddel for endel af Jaabergs og Gausdals Præstegjælde med den Gudbrandsdalske Hovedvei paa Laugens Østside, og den paa samme herfra foregaaende Færdsel maa, efter hvad der er oplyst, ansees som meget betydelig. Departementet seer sig heller ikke istand til at foreslaae opført dette Anlæg, der desuden ikke er af større Betydning, end at det sikkert maa kunne ventes udført ved Amtskommunens egne Kræfter.

Som oven berørt er den sammenhængende Omlægning af Hovedveien gennem Gudbrandsdalen fra Lillehammer nordover nu fremstreden til Elstad ved Indsøen Rosnas nordlige Ende og vil i den tilbagestaaende Deel af indværende og Begyndelsen af næste Budgettermin blive fortsat til henimod Hunthorp i søndre Fron, forsaavidt de hertil udenfor det tidligere Bevilgede fornødne Midler erholdes til Disposition, hvorom Departementet ovenfor har andraget. Som allerede tidligere bemærket antager Departementet, at den sammenhængende Omlægning af denne Hovedvei for det Første bør standse her.

Ligesom noget til Omlægningens uafbrudte Fortsættelse sigtende Arbeide ikke var opført paa den sidste Storthing forelagte Gaarige Arbeidsplan, saaledes finder Departementet heller ikke i den Omstændighed, at Omlægningen mellem Baadstø og Gjetlund, som tidligere paapeget i indeværende Budgettermin er fremskredet hurtigere end oprindelig paaantækt, tilstrækkelig Grund til forsaavidt at foreslaae nogen Forandring i hiin Plan. Bistnok er Veien paa den nærmest ovenfor Gunthorp liggende Strækning, nemlig til Skydstationen Dien, fremdes temmelig bakket og besværlig, og trænger, ligesom enkelte Stykker af den ovenfor liggende Strækning til Laurgaard, i en nær Fremtid til Omlægning, hvortil ogsaa Undersøgelser ere anstillede, men Veien er dog her, i Sammenligning med mange Barrier af den søndenfor liggende Deel af den gamle Bei, at ansee som taalelig, og der staae længere oppe i Gudbrandsdalen andre Arbeider tilbage — deels paa den heromhandlede Hovedvei, deels for at aabne de nordvestlige Distrikter i Gudbrandsdalen, Baage, Loms og Lesje Præstegjælde en lettere Afgang til samme, — hvis snarest mulige Iværksættelse efter Departementets Anskuelse er mere nødvendig, men hvortil det neppe vilde lade sig gjøre at samle den fornødne Arbeidsstyrke, naar Omlægningen i den sydlige Deel af Gudbrandsdalen samtidig skulde fortsættes.

Til de til Forbedring af Kommunikationen med de nordlige Sidedalsfører i Gudbrandsdalen fornødne Veiforetager skal Departementet senerehen komme tilbage. Paa selve den thronhjemske Hovedvei vil i næste Budgettermin som paastrængende nødvendig blive at iværksætte en Omlægning af Rustenbatterne i Sels Annex til Baage Præstegjæld, hvilket Arbeide, der er anslaaet at ville koste 45,000 Spd., og hvortil Christians Amtskommune har vedtaget at bidrage med $\frac{1}{5}$ af Overslagsbeløbet, var opført paa den af forrige Storthing bifaldte Veiarbeidsplan, uden dog i indeværende Budgettermin at have kunnet iværksættes.

Ovenfor Rusten tiltrænger Hovedveien gennem Gudbrandsdalen paa en længere Strækning Omlægning mellem Skydstifterne Lofte og Domaa samt paa den derfra begyndende Opstigning paa Dovrefjeld. Noget hertil sigtende Arbeide var dog ikke opført paa den sidste Storthing forelagte Veiarbeidsplan. Derimod var paa denne optagen en Omlægning af Jerkindhøiden paa Dovre fra et Punkt noget søndenfor Fjeldstuen Jerkind til henimod den nordenfor liggende Fjeldstue Kongsvold. Denne Omlægning blev imidlertid af Storthinget udeladt, og Departementet vil paa Grund heraf,

uagtet man fremdes anseer dette Arbeide at være af Interesse, ikke foreslaae samme til Udførelse i næste Budgettermin. Efterat være passeret den nye til Undgaaelse af den bekjendte Baarsti anlagte omtrent $\frac{3}{4}$ Miil lange Bei langs Drivveien mellem Fjeldstuerne Kongsvold og Drivstuen, støder man noget nordenfor den sidste paa de saakaldte Drivstuleve, der i en Længde af noget over $\frac{1}{3}$ Miil dannes af en uafbrudt Række af Bakker op og ned med Stigninger af indtil $\frac{1}{5}$. En Omlægning af disse, der efter et af Ritmester Lund afgivet Forslag er anslaaet at ville koste 13,900 Spd., og hvortil det paa Grund af Veiens Beliggenhed er antaget, at intet Bidrag bør blive at affordre vedkommende Amtskommune, var opført paa den af sidste Storthing bifaldte Veiarbeidsplan, uden at samme dog i indeværende Budgettermin har kunnet iværksættes, og man vil derfor underdanigst foreslaae samme paanyt opført til Istandbringelse i næste Budgettermin. Ovenfor Drivstulevene er Veien i det Hele taget temmelig god indtil Gissinger Bæk omtrent $\frac{1}{2}$ Miil søndenfor Skydstiftet Aune i Opdal. Strækningen herfra og til Igla Bro i Rennebo ovenfor Skydstiftet Birkager var i den sidste Storthing forelagte Veibudgetproposition foreslaet til Omlægning, hvortil var anslaaet at ville medgaae 101,000 Spd., og hvortil søndre Thronhjems Amtskommune havde vedtaget at bidrage med 14,000 Spd. Storthinget besluttede imidlertid paa Arbeidsplanen for de følgende 6 Aar alene at opføre en Omlægning af Strækningen fra Igla Bro sydover til et nærmere bestemmende Punkt i Opdals Præstegjæld, under Betingelse af, at Amtskommunen hertil bidrog 10,500 Spd. Til denne Omlægning, hvis sydlige Endepunkt saaledes ikke blev bestemt betegnet, sees det af vedkommende Storthingskommittees Indstilling, at man havde tænkt sig anvendt omtrent $\frac{3}{4}$ af det hele Overslagsbeløb for Strækningen mellem Igla Bro og Gissinger Bæk eller 75,750 Spd., for hvilken Sum man antog, at der vilde kunne oparbejdes omtrent $\frac{3}{4}$ af den hele Veistrækningens Længde eller fra Igla Bro sydover til Hovedveien i Nærheden af Aune.

Denne Forudsætning har imidlertid været urigtig, da den sydlige Deel af den foreslaede Omlægning efter det oprindelige Overslag er betydelig billigere end den nordlige. Uden Hensyn til den ved Arbeidet paa den sidstnævnte Deel stedsundne Overskridelse, med Hensyn til hvis Dækkelse ved ny Bevilgning det fornødne allerede ovenfor er fremsat, vil der derfor, da Omlægningen i ethvert Tilfælde maa fortsættes saa langt, at den paa en hensigtsmæssig Maade kan bringes i Forbindelse med

den ældre Hovedvei gennem Dydal, udtræves ny Bevilgning til dette Veianlægs Fortsættelse i næste Budgettermin. En hensigtsmæssig Forbindelse med den gamle Bei kan først istandbringes ved Pladsen Jverstuen i Dydal, hvorfra en 2500 Alen lang Sidelinie kan lægges hen til Gaarden Sletvold $\frac{1}{4}$ Mil nordenfor Skydsstiftet Mune, hvilken Sidelinies Dparbejdelse forøvrigt allerede var medtaget i det oprindelige Overflag, fordi den er nødvendig for at bringe den nye Bei i Forbindelse med den gennem Dydal førende Hovedvei til Sunddalen i Nordmøre.

Strækningen fra Igla Bro til Jverstuen med en Sidelinie til Sletvold er i det oprindelige Forslag kalkuleret til 92112 Spd., og naar herfra trækkes de tidligere bevilgede 75750 Spd., udkommer altsaa som det Beløb, der i ethvert Fald vil i næste Budgettermin paatræves til Omlægningens Fortsættelse 16362 Spd. Der er imidlertid i den seneste Tid vaft Spørgsmaal om der ikke som Udgangspunkt for Forbindelseslinien med Sunddalsveien hensigtsmæssigst bør vælges et sydligere Sted end Jverstuen, i hvilken Anledning der endnu ikke har været Tid til at anstille fuldstændige Undersøgelser. Paa Grund heraf, samt da Strækningen fra Jverstuen til Gissinger Bæk er forholdsviis særdeles billig, idet den med en Længde af 13000 Alen kun er anslaaet til 8888 Spd., vil Departementet underdanigst foreslaae opført til Omlægningens Fortsættelse i næste Budgettermin det for Strækningen ligetil Gissinger Bæk kalkulerede Beløb, med Fradrag af det tidligere Bevilgede, eller 25250 Spd., idet man dog vil forbeholde sig Afgang til at standse ved et Punkt mellem Jverstuen og Gissinger Bæk, saafremt det efter fuldstændigere Undersøgelse skulde vise sig, at dette for Forbindelsen med Sunddalsveien vilde være tjenligst. Da Forskjellen i Omkostninger i intet Tilfælde vil blive meget betydelig, antages Amtskommunens Bidrag til Omlægningens Fortsættelse at burde fastsættes efter det ovenfor opførte Beløb 25250 Spd. og ifølge det af forrige Storthing opstillede Forhold bestemmes til omtrent $\frac{1}{7}$ eller 3500 Spd., hvilket Beløb som oven bemærket allerede er bevilget.

Fra Igla Bro fører Veien gennem Sofnaelvens Dalsøre forbi Skydsstiftet Garlid i nordøstlig Retning til Støren, hvor den støder paa det til Endepunkt for Jernbanen fra Thronhjem udseede Sted. Mellem Garlid og Støren tiltrænger Veien vistnok for en Deel Omlægning, men da der endnu ikke har været Anledning til at anstille de fornødne Undersøgelser, seer man sig ialfald ikke i Stand til at foreslaae noget hertil sigtende Arbejde udført i den kommende Budgettermin.

Omkring Otta eller Waagevand og sammes Aflob Ottaelven i det nordlige Gudbrandsdalen ligger tvende betydelige Præstegjælde, Waage og Lom, der for Tiden ikke have nogen anden kjørbar Forbindelse med det øvrige Land, end en yderst mislig Høiffjeldsvei over Slaadalen til Lesje samt en overordentlig bakket og tung Bygdevei, der fra Bunden af Selsdalen ved Laurgaard fører over en 2000 Fod høi Fjeldryg, den saakaldte Waagerusten, til Waage Kirke ved Waagevandets østlige Ende. Her standser denne Bei midt i Waage Præstegjæld, og dettes vestlige Deel samt hele Loms Præstegjæld have kun gennem Vandkommunikationen over Waagevandets samt en meget ufuldkommen og besværlig Ridevei langs dettes søndre Side Forbindelse med hin Bygdevei.

Naar Storm eller Meeniis hindrer Kommunikationen over Vandet, ere disse Distrikter med en Befolkning af omtrent 7000 Menneker saagodtsom ganske afflaarne fra al Forbindelse med den øvrige Verden. Trykket af disse mislige Kommunikationsforhold har i længere Tid været følt og har fremkaldt Bestræbelser fra Kommunernes Side for Dparbejdelse af Bei saavel langs Waagevandet til Garmo Kirke, hvorfra en Bygdevei fører op til Loms Hovedsogn og Skedager Annex, som fra Waagevandet langs Ottaelven, hvor flad Bei kan anlægges ned til Hovedveien gennem Gudbrandsdalen, men disse Bestræbelser have paa Grund af Arbejdets Omfang og Kjøstbarhed i Forhold til Kommunernes Kræfter ikke ledet til synderlige Resultater. Af Waage Kommune er der dog langs den nedre Deel af Ottaelv ved Hjælp af et af offentlige Midler tilstaaet Laan udført endeel Arbejde, der kan benyttes for et fremtidigt Veianlæg langs Otta. Departementet, der antager, at de heromhandlede Distrikter have Krav paa Understøttelse af det Offentlige til Istandbringelse af en sammenhængende tidsmæssig Veiforbindelse med det Gudbrandsdalske Hoveddalsøre, har i indeværende Aar ved Premierlieutenant Conradi ladet anstille de fornødne Undersøgelser angaaende et saadant Veianlæg, og er der efter af ham afgivet vedlagte af Departementets Veiasistent tiltraadte Forslag til Dparbejdelse af ny Bei fra Loftsgaards Bro over Laugen i Sels Annex langs Ottaelvens nordre Side til den gamle Bygdevei ved Grønaelv henimod en $\frac{1}{2}$ Mil søndenfor Waage Kirke samt fra denne Kirke med Benyttelse af en ældre Bro over Elven paa søndre Side af Waagevandet til den nuværende Bygdevei ved Gardmo Kirke. Mellem Grønaelv og Waage Kirke er det antaget, at den nuværende Bygdevei indtil Videre kan bibeholdes, da en ny Bei her maatte

lægges over paa søndre Side af Elven og saaledes vilde nødvendigjøre Opførelse af en ny Bro over denne. Omkostningerne ved de foreslaaede Anlæg, der vilde faae en Længde af tilsammen 70,275 Alen eller henved 4 Mile, ere beregnede til i det Hele 65,400 Spd., under Forudsætning af, at det af Baage Kommune i de sidste Aar udførte Arbejde i Ottadalen, der er ansat til en Værdi af 1800 Spd., benyttes for det nye Anlæg langs Elven. Af Omkostningerne ved Oparbejdelse af ny Bei fra Lofstegaards Bro til Garmo Kirke, have Baage og Loms Kommunebestyrelser i et den 29de September dette Aar afholdt kombineret Møde vedtaget at udrede hver een Ottendeedel, dog for Baages Vedkommende under Betingelse af, at det i de sidste Aar i Ottadalen udførte Arbejdes Værdi for det nye Veianlæg affortes i Baage Kommunes Bidrag. Noget Bevilling af Amtsforsamlingen til den her omhandlede Veis Oparbejdelse er endnu ikke erhvervet, da Sagens tekniske Forberedelse først nylig er bleven færdig, men det tør, efter Udtalelser af sidstholdte Amtsforsamling for Christians Amt, antages, at der af Amtskommunen, naar den hertil opfordres, vil blive ydet et passende Tilskud. Departementet antager, at dette bør i Ligehed med hvad der af de mindre Kommuner er vedtaget fastfættedes til $\frac{1}{4}$ af de medgaaende Omkostninger, saaledes at i det Hele Halvdelen af disse udredes af de vedkommende Distrikter. Under Forudsætning af, at dette vedtages, antager Departementet, at de omhandlede Anlæg idetmindste for en Deel bør komme til Oparbejdelse for det almindelige Veifonds Regning i næste Budgettermin. Det er ikke alene for Kommunikationen med Baage og Loms Præstegjælde, at disse Anlæg blive af Betydning, skjønt dette Hensyn i og for sig maatte være Grund nok til at søge dem mod et passende Bidrag af Distrikterne istandbragte for Veifondets Regning. Men en forøget Vigtighed faa Anlæggene, naar samme tillige, hvad de efter Departementets Anskuelse bør, betragtes som en Deel af en ny Veiforbindelse mellem det Øst- og Vestensjældske, mellem Gudbrandsdalen paa den ene Side og nordre Bergenshuus Amt eller Søndmøre paa den anden. Over Fjeldene, der adskille Loms Præstegjæld fra Sogn, Nordfjord og Søndmøre, foregaaer der allerede nu paa besværlige Rideveje en ikke liden Færdsel, og Departementet, der ved nogle foreløbige Undersøgelser har forvisset sig om Muligheden af en Kjøreveis Anlæg mellem disse Distrikter, er af den Formening, at en saadan Veiforbindelse om ikke meget lang Tid vil paakræves. Efter de ved de hidtil anstillede Undersøgelser erholdte Oplysninger antages det væslige

Endepunkt for en saadan Veiforbindelse at maatte søges ved Bunden af Weirangerfjorden i Søndmøre eller ved Fjorden i Stryns Præstegjæld i Nordfjord, men hvilken Linie man end i Tilfælde vilde ansee for den hensigtsmæssigste, maa den over Loms og Baage Præstegjælde bringes i Forbindelse med Hovedveien gennem Gudbrandsdalen, og de oven omhandlede Anlæg langs Baagevand og Ottaelv blive i ethvert Tilfælde dens nødvendige Fortsættelse. Departementet finder i denne Betragtning saameget større Opfordring til at søge disse sidste snarest muligt iværksatte. Da der imidlertid fra det i Syd for Otta liggende Hedalens Annex til Baage fører en Bygdevei gennem Hovedsognet, der fra Lalums Bro, $1\frac{1}{2}$ Mil ovenfor Lofstegaards Bro, følger den nordre Side af Otta, antager man, at Oparbejdelse af ny Bei paa Strækningen fra Lalums Bro til det foran nævnte Punkt ved Grønælven indtil videre kan udstaae, idet den forhaandenværende Bei, skjønt bakket, dog til Nød kan benyttes i Forbindelse med det nye Anlæg. De Strækninger, man vil foreslaae til Oparbejdelse i næste Budgettermin, blive altsaa fra Lofstegaards Bro til Lalums Bro i en Længde af 27,455 Alen anslaaede til 15,500 Spd., og fra Baage Kirke langs Bandet til Garmo i en Længde af 27,700 Alen anslaaede til 33,300 Spd., tilsammen omtrent 3 Mile ny Bei med en Beføstning af 48,800 Spd. Under Forudsætning af, at disse Strækninger bestemmes at skulle oparbejdes, bliver Loms Kommunes Bidrag hertil, overensstemmende med den fattede Beslutning, 6,100 Spd., og Baages, naar Værdien af det udførte Arbejde langs Otta beregnes til Afdrag med det oven anførte Beløb 1,800 Spd., 4,300 Spd., hvorhos Amtskommunen vil blive at affordre et Bidrag af 12,200 Spd.

Fra den Gudbrandsdalske Hovedvei udgaaer i Nærheden af Skydsstiftet Domaas en Bei i det af Lesjevandene og Raumaelven dannede Dalføre til Beblungsnæsset i Grytens Præstegjæld, Romsdals Fogderi, hvilken for Tiden danner den eneste Kommunikation med Indlandet og navnlig med Gudbrandsdalen for de to Fogderier Romsdal og Søndmøre samt Kjøbstederne Molde og Alesund. Denne Bei er i dens nuværende Tilstand i det Hele betragtet mislig, og tiltrænger navnlig snarlig Omlægning paa Strækningen langs Lesjevandene samt forbi Skydsstifterne Rystum i Christians Amt og Ormeim i Romsdalen, paa hvilken sidste Strækning Beiens Hovedopstigning gennem Romsdalen er samlet. En Omlægning af Strækningen langs Lesjevandene mellem Borge Bro og Kjeldshuus, der er anslaaet at ville koste 17,600 Spd., var opført paa

den af sidste Storting bifaldte Veiarbejdsplan uden dog endnu at være kommet til Udførelse, og vil saaledes blive at søge iværksat i næste Budgettermin. I Betragtning af det særdeles Udførelse i snarest muligt at see istandbragt en væsentlig Forbedring af en større Deel af den her omhandlede vigtige Kommunikationslinie vil Departementet tillige i næste Budgettermin foreslaae udført en Omlægning af den anden ovennævnte Strækning, der for Tiden er ganske overordentlig tung og bakket. Veien stiger paa denne Strækning i det Hele omtrent 1200 Fod, men da der under denne Opstigning haves et Høidestab af omtrent 600 Fod, bliver den samlede Høide, som Fæsten har at stige op og ned paa dette lidt over $1\frac{1}{2}$ Mil lange Veistykke, omkring 2400 Fod. Hertil kommer, at den største Deel af Bakkerne have Stigninger af $\frac{1}{7}$ til $\frac{1}{5}$ med mange forekommende fortere Stykker paa ligeindtil $\frac{1}{4}$ Stigning. Detailsforslag til Omlægning af denne Strækning seer man sig vistnok ikke istand til at fremlægge, da Tiden endnu ikke har tilladt at see et saadant udarbejdet, men efter et af Premierleutenant Conradi afgivet generelt Overflag ville Omkostningerne ved Oparbejdelsen af ny Bei efter en af Departementets Veiasfektent gennemgaaet Linie mellem Bovermoen i Christians Amt og Gjerde i Romsdalen, hvorved det oven omhandlede Parti kan undgaaes, udgjøre 56,200 Spd., hvoraf for Strækningen inden det førstnævnte Amt, der vil faae en Længde af 10,735 Alen, 18,350 Spd., og for Strækningen inden Romsdals Amt i en Længde af 17,483 Alen 37,850 Spd. Distrikternes Bidrag til Omlægning af det nævnte Veistykke troer man ikke at burde foreslaae ansat til mere end $\frac{1}{3}$ af de medgaaende Omkostninger.

Af Christians Amtskommune er ingenfombelst Vedtagelse gjort om Bidrag til det her omhandlede Anlæg, men man betvivler ikke, at Amtsformandskabet vil findes villigt til at indgaae paa Udredelsen af det fornødne Bidrag. Af Romsdals Amtsformandskab er derimod under 27de Juli d. A. i et ekstraordinært Møde fattet Beslutning om at overtage $\frac{1}{3}$ af Udgifterne ved Omlægning af Hovedveien gennem Romsdalen fra Grændsen mod Christians Amt til Søen, under Betingelse af, at de af Byerne Christiansfund, Nalesund og Molde til denne Omlægning vedtagne Bidrag af respektive 2,000, 1,300 og 1,000 Spd. komme til Afdrag i Amtskommunens Bidrag, samt under forskjellige Betingelser med Hensyn til Veiens videre Omlægning ned til Søen, navnlig angaaende Veiens Endepunkt ved denne. Uagtet disse førstnævnte Forbehold ikke ligefrem have Hensyn til den nu til Omlægning fore-

slaede Strækning betragtet for sig, bliver det dog efter den Forbindelse, hvori de ere fatte til Spørgsmaalet om Omlægning af den her omhandlede Hovedvei i det Hele formeentlig nødvendigt at forelægge Amtsformandskabet Sagen paa ny til Vedtagelse af det fornødne Bidrag uden saadant Forbehold.

3. Veien mellem Throndhjem og de romsdalske Byer.

Denne Bei tager nu, efter Tilendbringelsen af Omlægningen mellem Alet Bro i Melhuus og Halsbræcken, ved det førstnævnte Sted af fra Hovedveien mellem Throndhjem og Christiania, fører over Gulelven ved Uddevold paa den her nylig opførte Bro og fortsættes gennem Budvigen og Børsfogn til Orkedalen. Herfra følger den i sydlig Retning Orklaelvens Østside til Skovsfløttet Kallstad i Mel-dalen og gaaer derpaa over Elven i vestlig Retning til Surendalsøen i Nordmøre, hvor den afbrydes ved en mellemkommende Fjord. Lignende Afbrydelse finde flere Gange Sted paa Veiens videre Fortsættelse til de 3 romsdalske Byer. Den sammenhængende Linie mellem Melhuus og Surendalen, paa hvis Forbedring Opmærksomheden formeentlig først maa rettes, tiltrænger, bortset fra den nye anlagte Deel, næsten i den hele Længde Omlægning. Mellem Budvigen og Orkedalen fører Veien over den betydelige Aasstrækning, der adskiller Gulelvens fra Orklas Basdrag, og stiger paa denne Strækning til en Høide over Havet af 985 Fod, men har ved Siden heraf mange mindre Op- og Nedstigninger, der i det Hele gjøre dette Veistykke til et af de allerbesværligste paa den her omhandlede Hovedvei. Om en Omlægning af denne Strækning er gjentagne Gange fremsat Andragende af Børsens Kommunebestyrelse, der ogsaa til dette Niemed har vedtaget, foruden et mindre Bidrag i Penge, at garantere fri Grundafgivelse til en Deel af den anlæggende Bei. Efter en anstillet generel Undersøgelse vil vistnok stad Bei kunne erholdes mellem Budvigen og Orkedalen ved at følge Søen, paa hvilket Strøg der for Tiden haves en bakked Bygdvei, men da Omkostningerne ved en saadan Veis Oparbejdelse sandsynligviis vilde gaae op til et Beløb af henimod 70,000 Spd., og da desuden Færdigheden fra Orkedalen og Børsen til Throndhjem i væsentlig Grad lettes ved den af et Interessentskab her oprettede Dampskibsart, der her uden Hindrer af Jis kan vedligeholdes hele Aaret rundt, antager Departementet ikke, at der kan blive Tale om i næste Budgettermin at søge denne Bei istandbragt.

Bandkommunikationen mellem Orkedalen og Throndhjem, som Departementet saaledes antager for det første fremdeles maa saavidt muligt erstatte Savnet af en tidsmæssig Veiforbindelse mellem disse Steder, lider imidlertid for Tiden i ikke ringe Grad ved den besværlige Landsætning ved Orkedalsøen, hvor det under lavere Vandstande og paalands Storm er næsten en Umulighed at komme ud til Dampfibet, da Passagen under saadanne Omstændigheder maa foregaae ud over en omtrent 500 Alen lang blød Fjære, som oversvømmes af Vand og Bølgeslag langt indenfor det Punkt, hvor Baaden maa standse. Da en Landgangsbro her i Betragtning af de med samme forbundne Beføstninger ikke kan ventes opført for den vedkommende Kommunes eller det private Dampfibsselskabs Regning, antager Departementet, at dette, saafremt Omlægningen af Veien mellem Orkedalen og Budvigen skal henstaae, bør skee ved Bidrag af det almindelige Befond. En saadan Bro er nemlig her et nødvendigt Mellemled, naar Land- og Bandkommunikationen skal kunne bringes i en til enhver Tid bekvem og sikker Forbindelse, og saalænge den sidste endnu for en Deel maa træde istedetfor en tidsmæssig Landevei, kan Veien gennem Orkedalen ikke siges at være fortsat til et for samme hensigtsmæssigt Endepunkt, forinden den er ført ud til et Sted, hvor den anden Art af Kommunikation kan umiddelbart og til enhver Tid afløse den. Til en Landgangsbro ved Nerviqbakken ved Orkedalsøen har Departementets Veiasistent, Ingeniør-Kapitain Bergh, afgivet det hoslagte Forslag, hvorefter Broen, bygget paa Pæle, med en Længde af 1100 Fod, vil med den nødvendige Veiforbindelse koste 2400 Spd. Forinden dette Anlæg kommer til Udførelse, har dog Kapitain Bergh tilraadet, at det tages under nærmere Overveielse, hvorvidt Broen kunde medføre den tilsigtede Nytte, om den henlagdes til et andet Punkt, nemlig til den østre Side af Bugten ved Orkedalsøen, hvor den vilde erholde ikke fuldt den halve Længde og derfor kunde bygges saa meget billigere, hvilket Spørgsmaal alene kan bedømmes af Mænd, som tilfulde kjender Forholdene. Til Broens Udførelse er tegnet private Bidrag til Beløb af omtrent 150 Spd. Mod dette Bidrag, samt under Betingelse af, at Amtskommunen overtager at udrede $\frac{1}{3}$ Deel af de i det Hele medgaaende Omkostninger, vil Departementet underdanigst foreslaae dette Arbejde til Istandbringelse i næste Budgettermin.

Paa den af sidste Storting bifaldte Arbejdsplan var i den heromhandlede Veilinie opført Anlæg af Bro over Orkla ved Skoggeberg i Nærheden af Orkedals Hovedkirke tilligemed Anlæg af ny Bei

fra Skydsskiftet, Jandrem til By paa Elvens Vestside omtrent $\frac{1}{2}$ Mil i Syd for Kirken, hvorfra en Bygdevei fører videre paa Elvens Vestside til Skydsskiftet Garberg. Disse Anlæg vare anslaaede at ville koste, Broen 8000 Spd. og Veien 13,300 Spd. Departementet har senere ladet anstille detaillerede Undersøgelser angaaende Omlægning af den hele gennem Orkedal og Meldal forende Veilinie, der udenfor den heromhandlede Hovedveistrækning for Tiden kun er Bygdevei, men som antages at burde i sin Heelhed klassificeres som Hovedvei og oparbejdes til større Fuldkommenhed. Efter det vedlagte, af Ritmester Lund udarbejdede og af Departementets Veiasistent gennemgaaede Forslag til Omlægning af den hele Linie fra Orkedalsøen til et Punkt i den under Dparbejdelse værende nye Linie for Hovedveien gennem Opdal og Rennebo, er Veien inddelt til Omlægning i 11 Parceller, hvis Dparbejdelse tilsammen er anslaaet at ville koste 183,430 Spd. Efter den nu opgjorte Hovedplan vil Skjærepunktet for den ovenomhandlede Omlægning fra Jandrem med den ældre Bei falde noget sydligere end efter det sidste Storting forelagte Forslag, nemlig ved Løsel, hvorved Omlægningen faaer en Længde af 14,000 Alen. Deels paa Grund heraf, deels fordi Omkostningerne ved Erhvervelse af Grund og til Erstatning for Gjardehold i det oprindelige Forslag vare noget for lavt ansatte, antages Overslaget for denne Omlægning at maatte forhøies fra 13,300 til 22,196 Spd., og det samlede Omkostningsbeløb for Bro og Bei bliver saaledes 30,196 Spd. Departementet vil underdanigst foreslaae Broen og Veianlægget i den Udstrækning, der senest er befunden hensigtsmæssigst for dette, opførte til Iværksettelse i næste Budgettermin, idet man skal bemærke, at sidstafholdte Amtsformandskab for søndre Throndhjems Amt efter Opfordring har ved Beslutning af 24de Juni d. A. vedtaget at forhøie sit tidligere besluttede Bidrag af $\frac{1}{3}$ Deel af Overlagsbeløbene i Overeensstemmelse med den forandrede Plan for Veianlægget, saaledes at Amtskommunens Bidrag til begge Anlæg bliver 6039 Spd. 24 s.

Departementet vilde ansee det som særdeles ønskeligt, om der i næste Budgettermin kunde findes Adgang til tillige at oparbejde 2 andre af de i Ritmester Lunds Forslag opførte Parceller, nemlig fra Karlidvold ligeoverfor Svorkmo med Bro over Elven paa dette Sted til Skydsskiftet, anslaaet til 23,312 Spd., samt den sydligste Parcel fra Glaasvæn til den nye Bei fra Opdal, anslaaet til 17,374 Spd. Ved Dparbejdelse af den første af disse Strækninger vilde Færdselen undgaae det mere end

250 Fod dybe Dalsøre ved Svorkmo med de yderst besværlige Bakker paa begge Sider med $\frac{1}{4}$ og stejlere Stigninger samt de endnu høiere, længere og stykkevis næsten ligesaa bratte Bakker fra Stubstøten forbi Solbu. Den sidstnævnte Strækningens Oparbejdelse er af særdeles Interesse for Forbindelsen mellem Remmebo og den nye Bei fra Dydal. Af Hensyn til de mange andre paatrængende nødvendige Veiarbejder, der i næste Budgettermin maa søges iværksætte, samt af Hensyn til ikke at fremkalde Konkurrence om Arbeidsfolk mellem de forskjellige Veiarbejder i det Thronhjemske samt mellem disse og Jernbaneanlægget i Gulbalden, vil Departementet dog ikke kunne bringe disse 2 Parceller i Forslag i næste Budgettermin.

4. Veien fra Thronhjem langs Thronhjemsfjorden til Rindalen.

Af de paa den af sidste Storting bifaldte Veiarbejdsplan opførte Arbejder i denne Veilinie, nemlig Omlægning af Gevingsaaften paa Grændsen af søndre og nordre Thronhjems Amt, af Forboderne mellem Skatvold og Steensvidjen og af den saakaldte Langstenen mellem Steensvidjen og Fatten samt Opførelse af Bro over Verdalselven ved Verdalsøren, er alene det første Anlæg i indeværende Budgettermin kommet til Udførelse. Departementet vil derfor foreslaae de øvrige 3, der ere anslaaede at ville koste respektive 31,800 Spd., 14,100 Spd. og 11,440 Spd., opførte til Istandbringelse i næste Budgettermin under de tidligere af Stortinget opstillede og af Amtskommunen vedtagne Betingelser, nemlig at denne bidrager til Omlægningen i Langstenen 2,600 Spd. og til de 2de øvrige Anlæg $\frac{1}{3}$ Deel af Overlagssummerne.

Den under dette Nummer omhandlede Veilinie deler sig i Nærheden af Ladestedet Stenbjær i tvende, hvoraf den ene fører gennem Beitstadens Præstegjæld over Rindalseidet til Hargaard og derfra med Afbrydelse af mellemkommende Fjorde til Kolvereids og Fosnæs Præstegjælde, den anden gennem Follings Sogn langs den nordre Side af Snaasenvandet over Snaasenhøiene til Grongs Præstegjæld og derfra over Ranselven langs Høilandsvandene til Kongsmo ved Fjorden Fjord. Paa den sidstnævnte Linie er navnlig Strækningen langs Snaasenvand besværlig. En Deel af denne Veistrækning, nemlig mellem Skydeslisterne Hammer og Søm ved Vandets østlige Ende, en Længde af omtrent 2 Mile, er efter hvad Amtmanden har oplyst i en saadan Forskning, at Veien her kun med Vanskelighed og Fare lader sig passere. Veien er nemlig ikke alene overdreven smal og fuld af

steile Bakker, der for en stor Deel føre lige paa Randen af høie Styrtninger, men tillige lagt i meget skarpe Svingninger og derhos paa flere Steder udsat for Steensfred. En Omlægning af Hovedveien paa Snaasenvandets Nordside saaledes, at denne kom i en nogenlunde tidsmæssig Stand, antages ikke at kunne iværksættes uden Anvendelse af usorholdsmæssige Beføstninger. Derimod er der paa Vandets Sydside, hvor der tildeels allerede paa en længere Strækning fører gode Bygdeveie, og hvor Terrainet i det Hele er fladere end paa Nord siden, Udgang til at istandbringe en sammenhængende tjenlig Kommunikation ved Anlæg af ny Bei mellem Gaardene Tiltuæs i Stod og Jorstad i Snaasen, en Længde af omtrent $2\frac{1}{3}$ Mill. Omkostningerne ved et saadant Anlæg var af Amtsengeuren, Lieutenant Bødsker, efter anstillede Undersøgelser beregnede til 32,800 Spd., hvilket Beløb dog vil kunne nedsættes med omtrent 3000 Spd., hvis en paatænkt Sænkning af Snaasenvandet kommer istand. Sidstafholdte Amtsforsamling for Nordre Thronhjems Amt har endnu, forinden Amtsengeurens Overdragelse var udarbejdet, andraget om, at dette Anlæg maatte komme til Udførelse for det almindelige Veifonds Regning mod det sædvanlige Bidrag af Amtskommunen af $\frac{1}{3}$ af Udgifterne. I hvorvel Departementet maatte ansee det ønskeligt, om den heromhandlede for Forbindelsen mellem Rindalen og de sydligere Distrikter ikke uvigtige Veilinie kunde blive omlagt paa den besværlige Strækning langs Snaasenvandet, antager man dog ikke, at der vil findes at være Udgang til i næste Budgettermin at see det hertil fornødne Bidrag udrædet af det almindelige Veifond, og man drifter sig derfor ikke til at foreslaae det oven omhandlede Anlæg opført til Istandbringelse i det nævnte Tidsrum. Af Amtmanden i Nordre Thronhjems Amt er andraget om, at der for Veifondets Regning mod et Bidrag af Amtskommunen af $\frac{1}{3}$ af de medgaaende Omkostninger maa blive udført en Omlægning af tvende mindre Strækninger af Hovedveien gennem Beitstaden, nemlig Tørringbalken og de saakaldte Glasøfløer. Disse Arbejder ere imidlertid ikke af den Betydning, at Departementet har kunnet finde Grund til at anbefale dem overtagne af Veifondet mod det nævnte Tilskud af Amtskommunen.

Paa den af sidste Storting bifaldte Veiarbejdsplan var blandt Andet ogsaa opført Anlæg af ny Hovedvei gennem Ranselvens Dalsøre, hvor der for Tiden som Forbindelse mellem Grongs og Overhaldens Præstegjælde samt Ladestedet Ransos kun haves en besværlig Bygdevei. Til Paabegynd

delse af Anlægget af en saadan Hovedvei havde Departementet underdanigst foreslaaet i Sexaaret anvendt et Beløb af 10,000 Spd. I indeværende Budgettermin er ved de af Stortinget bevilgede Midler, som tidligere oplyst, udført en Omlægning af Foslandsbakkens i Grøngs Præstegjæld, hvortil er medgaaet det kalkulerede Beløb 4900 Spd. De væsentligste Ulemper ved den nuværende Bei langs Ramsenselv ere ikke alene dens bakkede og forøvrigt mislige Tilstand, men ogsaa og fornemmelig dens mange, til sine Tider usfarbare Færgesteder, som Beiens Beliggenhed snart paa den ene snart paa den anden Side af Ramsenselv gjør nødvendige. Skulde nogen væsentlig Forbedring af Beiens opnaaes, maatte derfor en længere Strækning af samme omlægges og henlægges til samme Side af Elven, saaledes at nogle af Færgestederne kunde undgaaes. De fornødne Undersøgelser til en saadan Omlægning har der imidlertid endnu ikke været Anledning til at anstille, og Departementet seer sig derfor ikke istand til at bringe noget til det antydede Niemed sigtende Arbejde i Forslag. Til et saadant Anlæg vilde i ethvert Fald udkræves en større Sum. Men hvormeget man end erkjender Uvilligheden af at see en Deel af den heromhandlede Veilinie snart bragt i en nogenlunde tidsmæssig Stand, troer man dog ikke, saalænge man ikke kan foreslaae nogen nærmere Anvendelse eller have nogen Overblik over de sandsynligt medgaaende Omkostninger, at burde andrage om Opførelse af noget Beløb til dette Niemed. Det er en Selvsølge, at Departementet vil have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Veilinie, og naar de fornødne tekniske Kræfter kunne affees, lade anstille Undersøgelser angaaende Omlægning af en længere Strækning af samme, saaledes at om muligt Forslag hertil kan blive det nærmeste Storting forelagt.

Fra Hovedveien langs Throndhjemsfjorden fører i nedre Stordalens Præstegjæld en Bygdevei langs Stordalselven op til Merakers Annex til øvre Stordalens Præstegjæld. Gjennem øvre Stordalen er denne Bei for Tiden i en yderst daarlig Forsatning, da Beiens, der tildeels ligger ganske ned til Elven, baade i høi Grad er udsat for Udfjæringer af denne, og desuden paa enkelte Steder ofte bliver ganske ufremkommelig ved Jord- og Sandstred fra de ovenfor liggende høie og bratte Bakker. Da en tilfredsstillende Omlægning af denne Bei vil medføre større Besøftninger, end de vedkommende Distrikter alene kunne overkomme at udrede, er der andraget om, at Beiens maatte blive opført som Hovedvei og Bidrag til sammes Udbedring tilstaaet af det Offentlige, for hvilket Tilfælde Amtskommun-

nen har erklæret sig villig til at deeltage i de medgaaende Omkostninger med $\frac{1}{3}$. Det er i denne Anledning blevet paapeget, at Beiens, foruden den Betydning, den altid vil have for øvre Stordalens Forbindelse med de tilgrændsende Bygder og Throndhjem, desuden ogsaa kan blive meget vigtig som en Kommunikationsvei med Sverige, naar den nemlig fortsættes til Rigsgrænsen, og Bei paa svensk Side herfra oparbejdes til den gennem Jæmteland førende Landevei, idet herved den korteste Forbindelse mellem Jæmteland og Throndhjem vil opnaaes. Allerede nu angives der fornemmelig om Vinteren at foregaae adskillig Færdsel mellem Rigerne ad dette Strøg. Uden Hensyn til den heromhandlede Bei's Betydning som Deel af en fremtidig Forbindelseslinie med Sverige, hvilket Hensyn nemlig ikke kan tillægges megen Vægt, saalænge nærmere Undersøgelser i denne Retning ikke ere anstillede, antager Departementet, at der i og for sig kunde være Grund til at søge Beiens ophøiet til Hovedvei, da den danner den eneste Forbindelse med Kjøbstad for hele øvre Stordalens og en Deel af nedre Stordalens Præstegjæld, og man finder saaledes ikke i Beiens nuværende Klassifikation nogen afgjørende Hindring mod, at den søges omlagt eller forbedret ved Bidrag af det almindelige Veifond. Efter af Amtsingenieuren anstillede Undersøgelser vil der imidlertid til Udbedring alene af de værste Partier paa Beiens udkræves et saa betydeligt Beløb, nemlig 22,325 Spd., at Departementet antager, at Udbedringen af denne Bei indtil Videre maa staae tilbage for andre for den større Samfærdsel vigtigere Beiarbejder.

5. Veiene fra Christiania til Ringeriget og herfra gennem Hallingdal og Valdres til Bergen.

Til Fuldstændiggjørelse af en tidsmæssig Bei-forbindelse fra Ringeriget til Christiania og Drammen staaer efter Fuldbringelsen af Beiomlægningerne mellem Rysager Tjærn og Sandvigen samt fra Sundvolden til Vigseidet endnu tilbage Omlægning af den nuværende Bei fra det sidstnævnte Sted til Hønefos. I den sidste Storting forelagte naadigste Veibudgetproposition var opført 25,550 Spd. til Udbedring og Omlægning af Beiens mellem Sundvolden og Hønefos, men Omlægningen blev af Stortinget indskrænket til den sydligste omtrent $\frac{1}{2}$ Mil lange Strækning fra Sundvolden til Vigseidet. Strækningen mellem Vigseidet og Hønefos er imidlertid, hvorvel noget bedre end Strækningen mellem Vigseidet og Sundvolden, allfor bakket og tung til at kunne tjene som en hensigtsmæssig Fortsættelse af

de nye Veianlæg fra den sydlige Deel af Ringeriget til Christiania og Drammen, og en Omlægning ogsaa af denne Strækning bliver saaledes nødvendig, hvis disse Anlæg skulle medføre den fulde tilfattede Nytte. Departementet vilde derfor ogsaa have fundet Grund til at foreslaae denne Omlægning til Istandbringelse i næste Budgettermin, hvis der ikke inden de vedkommende Distrikter i den senere Tid var vaak Spørgsmaal om at vælge en ny, vestligere og mere gennem Midten af Ringeriget førende Linie for Omlægningen, hvilket Spørgsmaal det af Mangel paa Ingeniører til de fornødne Undersøgelser Anstillelse endnu ikke har været Anledning til nærmere at drøfte, og som maaffee heller ikke lader sig fuldstændigen besvare, forinden det er afgjort, hvorvidt det paatænkte Jernbaneanlæg fra Drammen langs Tyrifjorden til Randsfjorden kommer i Stand, da dette vel ikke vil være uden Indflydelse paa Spørgsmaalet om den hensigtsmæssigste Retning for en ny Bei over Ringeriget.

Noget ovenfor Norderhovs Kirke stille sig de tvende Beiliner til Bergen gennem Hallingdal og gennem Valdres, der igjen forene sig paa Filefjeld i Nærheden af Skjedsfistet Hæg. Veien gennem Hallingdal er i det Hele taget meget besværlig og tiltrænger, naar den skal bringes i tilfredsstillende Stand, betydelige Omlægninger og Forbedringer. Departementet har i den seneste Tid ladet anstille Undersøgelser angaaende Omlægning af Strækningen fra den nordre Ende af Indsøen Krøderen til Tuf i Hemsedal, men seer sig, da Undersøgelserne endnu ikke ere afsluttede, ikke istand til at foreslaae noget Arbeide til Veiens Forbedring i næste Budgettermin.

Mellem Hallingdalen paa den ene Side og Randsfjordens Dalsføre paa den anden ligger omkring Bøgnaelven og Indsøen Spirillen det betydelige Distrikt Aadalen, der endnu ikke ved sammenhængende Landevei er bragt i Forbindelse med det øvrige Land. Departementet har ogsaa ladet anstille detaillerede Undersøgelser i denne Retning, men heller ikke disse ere endnu fuldstændigt bearbejdede.

Beilinen gennem Valdres fører fra Ringeriget paa østre Side af Randselven til Randsfjordens Bund, og derfra videre i nordlig Retning langs denne Indsø gennem Jævnagers, Grans og Lands Præstegjælde, indtil den ved Indsøens nordlige Ende bøier mod Vest og gaar over i det egentlige Valdres Dalsføre. Strækningen fra Norderhovs Kirke til Randsfjordens Bund er i det Hele taget meget bakket og besværlig, men da denne Bei vil tabe væsentlig i Betydning, saafremt det paatænkte Jernbaneanlæg fra Drammen til Randsfjorden kommer i Stand, er der formeentlig ikke Grund til nu at

søge iværksat en Omlægning af denne Strækning.

Forbindelsen mellem Bygderne langs Randsfjorden og Christiania foregaar foruden paa den heromhandlede Bei over Ringeriget hovedsagelig enten paa den fra Grans Præstegjæld gennem Hakedalen og Ritedalen førende Bygdevei eller paa den nye Chauvee fra Odnes ved Randsfjordens nordlige Ende til Gjøvik ved Mjøsen og derfra over Mjøsen og paa Jernbanen til Christiania. Til Forbedring af den førstnævnte Bei, der antages at egne sig til at omklassificeres til Hovedvei, var paa den af sidste Storting bifaldte Veiarbejdsplan opført, uden endnu at være kommet til Udførelse, Omlægning af den besværligste Strækning af samme fra søndre Ende af Indsøen Jaren til Gruedegaardstuen, hvilket Anlæg, der er anslaaet at ville koste 37,536 Spd., man derfor underdanigst vil foreslaae opført til Udførelse i næste Budgettermin.

Til Istandbringelse af en hensigtsmæssig Forbindelse mellem den nye Chauvee fra Odnes til Gjøvik og Dampskibsarten paa Mjøsen var i den sidste naadigste Veibudgetproposition opført et Beløb af 6000 Spd. til Anlæg af Bei fra Chauveens Sammenstød med den Trondhjemske Hovedvei ned til Mjøsens Bred samt til Udførelse af en Landgangsbrugge ved Gjøvik. Dette sidste Arbeide blev imidlertid af Stortinget udeladt af Veiarbejdsplanen, som det formenes, fordi Udførelsen af en saadan Brugge ikke antoges at høre til de Anlæg, hvortil Veifondets Midler kunde anvendes. Departementet kan ikke finde denne Betragtning grunder, og man vil derfor foreslaae begge de omhandlede Anlæg til Istandbringelse i næste Budgettermin. De samme Omstændigheder, som have bevæget Departementet til ovenfor at foreslaae ved Bidrag af Veifondet opført en Landgangsbro ved Orkedalsøren, ere ogsaa her tilstede. Den nye Chauvee til Gjøvik kan ikke siges at være bragt til et hensigtsmæssigt Endepunkt, forinden den er fortsat ned til Bandet, hvad ogsaa er erkjendt af Stortinget ved dets Bevilgning til Anlæggets Fortsættelse til Gjøvikstranden, men naar Vandkommunikationen paa Mjøsen maa betragtes som Veiens naturlige Fortsættelse, idet nemlig den Tilstand, hvori Landeveien langs Mjøsen befinder sig, er saa mislig, at den kun bruges, naar Vandveiens Benyttelse er umulig, saa synes det ogsaa naturligt, at Veien føres frem til et Punkt, hvorfra Jærdselen til enhver Tid med Lethed kan optages af Dampskibene paa Mjøsen, og dette kan paa Grund af Gjøvikstrandens for Storm og Bølgeslag udsatte Beliggenhed samt paa Grund af de foranderlige Vandstandsforholde i Mjøsen kun ske ved en saadan Brugge som foreslaaet.

Strækningen af den Valderske Hovedvei mellem Odnæs og det sydlige Udgangspunkt for den i indværende Budgettermin paabegyndte Omlægning over Tonsaaften, nemlig Højerasten, omtrent $\frac{1}{2}$ Miil nordensfor Skydsstiftet Tomlevolden, er paa længere Stykker temmelig besværlig, og en Omlægning her er aldeles nødvendig, naar ikke Fordelene af de gunstigere Stigningsforholde paa de nye Veianlæg til begge Sider af denne Strækning for en stor Deel skulle spildes. Det er fornemmelig Strækningerne nordensfor Tonvolden samt paa begge Sider af Tomlevolden, der tiltrænge en snarlig Forbedring. Efter et af Lieutenant Mostue udarbejdet Forslag vil en Omlægning af den hele Strækning mellem Odnæs og Højerasten i en Længde af 38,937 Alen eller noget over 2 Mile, naar den nye Bei overalt gives en Bredde af 8 Alen, koste 63,910 Spd., medens en særskilt Omlægning af de nævnte Strækninger ved Tonvolden og Tomlevolden er anslaaet til respektive 4,570 og 15,000 Spd. Disse Overslagssummer ville imidlertid kunne formindskes noget ved at indskrænke Veibredden paa de kostbareste Steder. For de 2 særskilt nævnte Strækninger antages Omkostningerne saaledes ved en Indskrænkning af Bredden til paa sine Steder kun 6 Alen at kunne nedsættes til respektive 3,243 Spd. og 12,824 Spd. Hvor ønskeligt Departementet end maatte finde det, om en Omlægning idetmindste af disse Strækninger kunde iværksættes samtidigt med Fuldbringelsen af Veianlægget over Tonsaaften, troer man dog ikke, at der ved Siden af de mange andre Veiarbejder for det almindelige Veifonds Regning, der i næste Budgettermin ville paatræves, vil blive Udgang til ogsaa at see de heromhandlede Anlæg istandbragte ved Bidrag af dette Fond, og man seer sig saaledes ikke i Stand til at foreslaae disse opførte paa Veiarbejdsplanen for det nævnte Tidssrum.

Omlægningen over Tonsaaften skulde, saaledes som samme var opført paa sidste Veiarbejdsplan, for det Første standse ved Pladsen Tonsbaffen, der er beliggende i Nedstigningen paa den vestre Side af Rasen noget over $\frac{1}{4}$ Miil søndensfor nordre Aurdals Kirke. Uagtet Nedstigningen fra Tonsaaften ikke er saa besværlig som Opstigningen til samme, vilde det dog være ønskeligt, om en fuldstændig Omlægning ogsaa af den førstnævnte kunde iværksættes i Forbindelse med Omlægningen af den øvrige Deel af dette Veiparti, deels fordi derved nu, da Omlægningen af de besværligste Bakker i den nærmest ovenfor liggende Strækning af Veien gennem Valders, nemlig Garlidbakterne, er fuldført, vilde opnaaes at see en større Strækning af denne Bei bragt i en for tungere Færdsel nogenlunde tjenlig Stand, deels fordi

Arbejdet lettest og med mindst Bekostning kunde udføres i umiddelbar Forbindelse med den nu under Oparbejdelse værende Omlægning og ved Hjælp af de ved denne antagne opøvede Arbejdere. Nedstigningen over Tonsaaften var i det oprindelige Forslag til denne Veistræknings Omlægning udstykket med $\frac{1}{16}$ Fald indtil Gaarden søndre Bjørge i Nærheden af nordre Aurdals Kirke, men det er ved senere Undersøgelser fundet, at man ved at fortsætte Omlægningen ligetil Gottenborg omtrent $\frac{1}{2}$ Miil ovenfor Tonsbaffen vil kunne opnaa ikke alene en fordeeltigere Maximumstigning, nemlig $\frac{1}{20}$, men ogsaa et for Veianlæg gunstigere Terræn. Oparbejdelsen af Strækningen mellem Tonsbaffen og Gottenborg er under Forudsætning af, at Veiens Bredde gennem vanskeligere Terræn indskrænkes til 6 Alen, af Lieutenant Moestue i et af Ingeniør-Kapitain Bergh tiltraadt Forslag anslaaet til 23,150 Spd. Man vover dog af nysansførte Hensyn heller ikke at foreslaae dette Anlæg opført paa nævnte Veiarbejdsplan.

De paa den heromhandlede Hovedveis videre Fortsættelse i den af sidste Storting bifaldte Arbejdsplan opførte Omlægninger af Kvamskleven i Bangs Præstegjæld samt fra Maristuen til Borlong Bro paa Jilefjeld, der vare anslaaede til respektive 26,000 og 24,900 Spd., ere ikke komne til Udførelse i indværende Budgettermin, og Departementet vil derfor underdanigst foreslaae dem til Istandbringelse i den kommende.

I det sidste Storting forelagte naadigste Veibudget-Forslag var opført Omlægning af en Deel af den fra Gudvangen i Nærødalen gennem Vos til Bergen førende Hovedvei, nemlig den saakaldte Flagerstige og den nærmest vestensfor samme liggende Strækning eller fra Pladsen Bullen ved Bangsvandets vestre Ende til henimod Sagmoen, hvortil efter et af Kapitain Nye afgivet generelt Overslag var anslaaet at ville medgaae 29,000 Spd. Dette Anlæg blev imidlertid af Stortinget kun subsidiært opført paa Arbejdsplanen, nemlig forsaavidt et paatænkt Veianlæg fra Bergens By til Midthun Bro i Fane Præstegjæld ikke maatte komme til Udførelse. Dette sidste, der efter en af Artillerikapitain S. Krag udstykket Linie fra Bergen om Solheim og Fjøsanger Band var anslaaet at ville koste 55,500 Spd., heri iberegnet 11,400 Spd. til Udførelse af en Bro over Rygaardstrømmen ved Bergen, forsaavidt en af et privat Interessentskab over Strømmen opført Bro ikke lod sig mod en passende Erstatning erhverve for det nye Veianlæg, blev dog kun opført paa Arbejdsplanen under Forudsætning af, at af de anslaaede Omkostninger $\frac{1}{3}$, forsaavidt angik Strækning

gen fra Bergen til Solheimsvigen, og $\frac{1}{3}$ forsaavidt angik Strækningen fra Solheimsvigen til Midthun, udrededes af de vedkommende Kommuner, samt at Udgifterne ved Nabningen af Broen over Nygaardstrømmen for gennemseilende Fartøier blev Statskassen uvedkommende. Af de heromhandlede tvende Veianlæg er intet kommet til Udførelse i indeværende Budgettermin. Med Hensyn til den paatænkte Omlægning mellem Bulten og Sagmoen er Sagen senere kommen i den Stilling, at Departementet antager, at der i intet Tilfælde bør blive Spørgsmaal om sammes Opførelse paa Arbejdsplanen for den kommende Budgettermin, idet der nemlig er vakt Tvivl om Hensigtsmæssigheden af den foreslaaede Linie for Omlægningen, i hvilken Henseende der endnu ikke har været Anledning til at anstille de nødvendige Undersøgelser. Den heromhandlede Vei er desuden, siden regelmæssig Dampskibs fart gennem det hele Aar er sat i Gang paa Sognefjorden, af mindre Betydning for den gennemgaaende Færdsel, end for Forbindelsen mellem Bøe og Bergen, hvilken sidste der i den seneste Tid er vakt Spørgsmaal om at søge lettet ved et nyt Veianlæg i en anden Retning, nemlig langs Gravens Vand ned til Hardangerfjorden. Heller ikke har sidstafholdte Amtsformandskab for søndre Bergenhuus Amt, for hvilket Spørgsmaalet om Bevilgning til dette Veianlæg af $\frac{1}{3}$ af Omkostningerne har været forelagt, vedtaget det forlangte Bidrag. Departementet agter af disse Grunde ikke at foreslaae dette Veianlæg til Udførelse i næste Budgettermin. Med Hensyn til Veianlægget fra Bergen til Midthun er Sagen nu paa det Nærmeste kommen i den Stilling, som af Stortinget er gjort til Betingelse for Anlæggets Paabegyndelse for Veifondets Regning, idet Bergens Kommunebestyrelse ved Beslutning af 13de Oktober d. A. har vedtaget at udrede $\frac{1}{3}$, 7266 Spd. 80 ø., af Overslagssummen for Strækningen fra Bergen til Solheimsvigen samt Omkostningerne ved Nabningen af Broen over Nygaardstrømmen for gennemseilende Fartøier, hvorhos Kommunebestyrelsen tillige har overtaget den fremtidige Vedligeholdelse saavel af den nuværende Bro over Nygaardstrømmen, under Forudsætning af, at denne erhverves for det nye Veianlæg, som af den nævnte Veistrækning tilligemed Udredelsen af endeel Broen paahvilende aarlige Udgifter til Beløb 90 Spd. Af Udgifterne ved Oparbejdelsen af Strækningen fra Solheimsvigen til Midthun havde søndre Bergenhuus Amtsformandskab allerede forinden sidste Storthings heromhandlede Beslutning fattedes, og forinden det citerede Omkostningsoverslag endnu var udarbejdet, vedtaget at udrede $\frac{1}{3}$, under Forudsætning af, at disse Udgifter ved nærmere Overslag ikke

i nogen mærkelig Grad vilde komme til at overskride den dertil foreløbigt kalkulerede Sum 25 a 30,000 Spd. Efter Overslaget ere senere Omkostningerne ved denne Stræknings Oparbejdelse beregnede til 33,700 Spd., hvoraf Amtskommunens Andeel altsaa — forudsat, at denne vil vedstaae sin Beslutning efter den Forhøielse, det foreløbige Overslag har faaet, og efter den Stilling, hvori Spørgsmaalet om Indløsning af Broen over Nygaardstrømmen, som nedenfor paavist, er kommen — vil udgjøre 6740 Spd. Den nævnte Bro har det private Interessentskab, der har befestet samme opført, og som for Tiden oppebærer Bropenge efter en bestemt Taxt af Alle, der færdes over Broen, tilbudt at ville afstaae til Veianlægget mod en Erstatning af 11,400 Spd., naar den nye Vei aabnes for Færdselen, og mod Ret til fremdeles i 8 Aar efter denne Tids Forløb at oppebære Bropenge efter den nu gjældende Taxt, hvorhos det er betinget, at Passagen efter denne Tids Forløb skal være fri, og det Offentlige da overtage de faste aarlige Udgifter samt enhver Forpligtelse, der paahviler Broen. Paa Interessentskabets Forbehold om Adgang til at oppebære Bropenge i 8 Aar, efterat den nye Vei er aabnet for Færdselen, er Bergens Kommunebestyrelse gaaet ind, hvormod der endnu ikke har været Anledning til at forelægge Sagen for søndre Bergenhuus Amtsformandskab.

Departementet betvivler imidlertid ikke, at dette vil give sit Samtykke, og man finder ogsaa, at der for det Offentliges Vedkommende er overveiende Grund til at indgaa paa Interessentskabets Tilbud og erhverve den nuværende Bro for det nye Veianlæg istedetfor i dennes umiddelbare Nærhed at opføre en ny Bro. At Færdselen paa en offentlig Vei bliver belastet med Afgift og besværet med Opbehold til Erlæggelse af samme, anseer man vistnok for en ikke ringe Ulempe, navnlig hvor der som i nærværende Tilfælde handles om Færdselen til og fra en større By, men paa den anden Side maa det komme i Betragtning, at der her ikke er Tale om at paalægge en ny Afgift, men alene om at lade vedvare i nogen Tid en allerede bestaaende, hvis Tryk af denne Grund vel ikke vil i Almindelighed blive følt saa stærkt. Til Bedømmelse af Interessentskabets Fordringer maa det derhos anmærkes, at Broen, der er opført i 1851, for Tiden giver en Nettoindtægt af omtrent 1500 Spd. og opgives i det Hele at have kostet Interessentskabet henimod 23,000 Spd. Den er nemlig opført af Steen og af denne Grund varigere end den af Lieutenant Krag foreslaaede Pælebro, der dog igjen vilde faae det Fortrin at have en for det nye Anlæg bekvemmere Beliggenhed. I hvert Fald synes der ikke at være Udset til at

funne opnaa bedre Vilkaar. Man vil forøvrigt ikke lade uberørt, at der ogsaa har været Spørgsmaal om for den Bergen nærmest liggende Deel af Omlægningen at vælge en anden Linie, nemlig om Gaardene Kalfaret, Haukeland og Thvedt til Sammenstøds punktet med den tidligere omhandlede ved Høps Marmorbrud. Denne Linie, der fører øst- om Lungegaardsvandet, og paa hvilken ingen større Bro fornødiges, vilde efter Overslaget blive noget billigere end den først omhandlede, da den er anslaaet til 51,200 Spd., men staaer tilbage for denne baade hvad Længdeforhold og Transportevne angaaer, ligesom den heller ikke har en saa heldig Beliggenhed for en stor Deel af den nærmeste Færdsel til og fra Bergen. Af denne sidste Grund vilde sandsynligviis heller ikke Bergens By kunne blive at affordre noget betydeligt Bidrag til sammes Oparbeidelse. Departementet troer af disse Grunde efter Sagens nuværende Stilling ikke at burde foreslaae denne Linie i noget Tilfælde valgt, men vil anbefale Veianlægget fra Bergen til Midthun opført til Istandbringelse i næste Budgettermin efter den Linie, hvortil sidste Stortings Bevilgning er knyttet, og under de af dette opstillede Betingelser.

6. De Thelemarkske Veie.

Det paa den af sidste Storting bifaldte Veiarbeidsplan optagne Veianlæg fra Spjosod ved Hvideseidvandet til Sundfjilen med Opførelse af ny Bro over denne er efter den for Veivæsenets Virksomhed i indeværende Budgettermin lagte Plan ikke i samme kommen til Udførelse, og man vil derfor underdanigt foreslaae disse Anlæg til Iværksættelse i næste Budgettermin. Det til begge Anlæg anslaaede Overslagsbeløb 5000 Spd. har imidlertid Departementets Veiasistent, under Forudsætning af, at det bestemmes, at den opførende Bro skal gives en saadan Indretning, at Dampskibet paa Flaas-, Hvideseid-, og Bandagsvandet kan passere gennem samme op i Sundfjilen, en omtrent $\frac{1}{2}$ Miil lang Arm af Hvideseidvandet, hvorfor saavel Amtmanden i Bratsbergs Amt som det sidstafholdte Amtsformandskab have udtalt sig, foreslaaet forhøiet til 5600 Spd. Af det Beløb, hvormed Overslaget saaledes er forhøiet, har Amtsformandskabet ved Beslutning af 21de Juni d. A. vedtaget at udrede $\frac{1}{3}$, i Lighed med hvad der af et tidligere Amtsformandskab var vedtaget med Hensyn til det oprindelige Overslagsbeløb.

Den Veilinie, hvori de her omhandlede Anlæg ligge, fortsættes fra Sundfjilen til Brunkebergs Kirke, hvor den deler sig i 2 Arme. Den ene af disse, der tilfølg Kongelig Resolution af 17de Juli 1837

er oparbeidet for det almindelige Veifonds Regning, fører gennem Høidalsnes og Vinje Sogne til Gungaarden i Haukeli-Grænden i Vinje Præstegjæld, hvor den nu standser, men hvorfra den formeentlig i Tiden bør fortsættes til Røldals Præstegjæld for at møde den nu under Oparbeidelse værende Linie fra Odde Sogn i Hardanger til denne Bygd. Den anden Arm fører fra Brunkebergs Kirke gennem Silfjords og Hjertdals Præstegjælde til Hiterdal og herfra til Kongsberg. Denne sidstnævnte Veie er paa mange Steder meget bakket og tung og ogsaa forøvrigt mislig. Da Veien imidlertid, skjønt den er af megen Betydning for Distrikterne og saaledes egner sig til i Fremtiden i dens Heelhed at søges forbedret ved Bidrag af det almindelige Veifond, dog ikke hører til de for den større Samfærdsel vigtigste Veie, vilde Departementet ikke have fundet Grund til allerede i næste Budgettermin at foreslaae istandbragt Omlægning af en Deel af samme, saafremt ikke særegne Omstændigheder havde gjort det særdeles ønskeligt at see et Veianlæg her netop nu paabegyndt. Disse Omstændigheder ere den i indeværende Aar stedfundne Misvægt i disse Distrikter og den deraf flydende Næringsløshed. Kornhøsten er nemlig her ligesom tildeels ogsaa paa andre Steder i Bratsbergs Amt slaaet næsten aldeles feil, og Høhøsten og Potetesavlens har ogsaa været daarlig. Under disse Omstændigheder vil Paabegyndelsen af et Veianlæg være en Foranstaltning ligemeget i det Offentliges som i Befolkningens Interesse, deels som Middelt til ved den aabnede Afgang til Arbeidsfortjeneste i nogen Grad at afhjælpe den for Døren staaende Nød, deels fordi Anlægget, naar det udføres nu, medens de arbejdende Hænder mangle Sysselsættelse, vil falde det Offentlige billigere. Departementet har i indeværende Sommer ved Premierlieutenant Hille ladet undersøge Strækningen fra Silgjords Hovedkirke til Bladdals Annex, der antages i Tilfælde først og fremst at burde omlægges, da denne Veie, der er en umiddelbar Fortsættelse af den ifølge Kongelig Resolution af 10de Juli 1844 istandbragte Veie langs Silgjordsvandet, og i sin nuværende Tilstand for en stor Deel bestaar af steile Bakker med Stigninger paa indtil $\frac{1}{3}$. Som Resultat af Undersøgelserne fremlægges vedlagte Forslag, hvorefter ny Veie i en Længde af 11,650 Alen mellem Pladsene Laxhul og Segui lader sig anlægge for en Beføstning af 16,900 Spd. Den nye Veie vil faae en Maximumstigning af $\frac{1}{20}$ og dens Transportevne blive 4 Gange fordeeltligere end den gamle. Af Omkostningerne er et Beløb af 2215 Spd. beregnet til Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold. Departementet vil

underdanigst foreslaae dette Arbejde til Udførelse i næste Budgettermin for det almindelige Veifonds Regning, dog i Henshold til hvad der tidligere er udtalt om de Principer, man for Fremtiden agter at gjøre gjældende med Hensyn til Bidrag til Veianlæg af de i samme nærmest interesserede Distrikter, hvilke Principer man for dette Veianlægs Vedkommende allerede nu troer at burde foreslaa befulgte, — kun under Betingelse af, at de vedkommende Distrikter overtage at udrede foruden den hele Erstatning for Grund til Veianlægget samt Gjerdehold desuden $\frac{1}{3}$ af de forøvrigt medgaaende Omkostninger, der er beregnede til 14,685 Spd. Forudsat at ingen Overskridelse af Overslaget finder Sted, hvilket Departementets Veiasstent i en over Forslaget afgivet Betænkning har antaget paaregneligt, saafremt Veibredden paa de vanskeligste Steder indskrænkes fra, som i Forslaget forudsat, 5 eller 6 til 4 Alen med fornødne Mødepladse, vil Distrikternes Bidrag til Anlægget efter Departementets Forslag komme til at udgjøre 5152 Spd. eller mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ af de samlede Omkostninger, hvilket man i nærværende Tilfælde anseer passende.

Det i indeværende Budgettermin paabegyndte Veianlæg fra Oddevandet i Hardanger sydover mod Røldal vil først gennem den ovenantvandede Fortsættelse af samme til Røldal og herfra over Haukelid fjeldet til Gugaarden i Bratsbergs Amt erholde sin væsentligste Betydning. Til Anlæg af Bei fra Gugaarden til Bustetun ved Sørfjorden i Hardanger, omtrent $\frac{1}{2}$ Mil ovenfor det nordlige Endepunkt af den nye Bei ved Oddevandet, er allerede tidligere Forslag udarbejdet, hvorefter Omkostningerne ved dette Anlæg, der vil faae en Længde af 9 Mile, ere beregnede til 212,004 Spd. Departementet antager i Betragtning af de mange for det nærmeste Behov nødvendiger Veiarbejder, der i næste Budgettermin ville paatræves, at der neppe vil findes Udgang til i dette Tidsrum at fortsætte det paabegyndte Anlæg længere end til Hørradalen overfi i Røldal, ikke fuldt $1\frac{1}{2}$ Mil søndenfor det Punkt ved Gaarden Skare, hvorved der i indeværende Budgettermin er standset. Fra Hørradalen fører kjørbar Bei ned til Bygden i Røldal, og ved den foreslaaede Fortsættelse af Veien vil altsaa dette isolerede og fattige Sogn være bragt i nogenlunde let Forbindelse med Fjordbygderne i Hardanger. Strækningen fra Skare til Hørradalen er i det oprindelige Forslag for det hele Anlæg mellem Bustetun og Gugaarden anslaaet til 41,000 Spd., men naar Veiens Bredde i Lighed med, hvad der er skeet ved det ovenfor liggende Anlæg, paa vanskeligere Steder indskrænkes fra 5 til 4 Alen, hvilket, naar passende Mødepladse anbringes,

efter den her paaregnelige Færdsel maa ansees tilstrækkeligt, antages det, at Omkostningerne ville nedsettes til 34,400 Spd., heri Intet beregnet til Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold, da frivillig Renunciation paa denne er paaregnet. Lige- saalidet som noget direkte Bidrag af de vedkommende Distrikter blev gjort til Betingelse for den i indeværende Budgettermin istandbragte Strækningens Dy-arbejdelse for Veifondets Regning, ligesaa lidt antages noget saadant Bidrag at burde fordres til den nu foreslaaede Fortsættelse, der for størstedelen vil ligge gennem saagodtsom ubeboede Strøg.

7. Den vestlandske Hovedvei.

Af Hovedveien mellem Christiania og Drammen var paa den af sidste Storthing bifaldte seyaarige Arbejdsplan opført til Omlægning de saakaldte Paradisbakker, til hvis Undgaaelse er foreslaaet Anlæg af ny Bei mellem Gaardene Tveten og Frydenlund, kalkuleret til 41,220 Spd. Dette Anlæg, der efter Planen for Veivæsenets Birkfomhed i indeværende Budgettermin ikke er kommen til Udførelse i denne, vil Departementet underdanigst foreslaae istandbragt i næste Budgettermin. Ligeledes vil Departementet i denne foreslaae iværksat Omlægningen af Hovedveien fra Drammen gennem Skauger til Trøgstad Bro i Sande Præstegjæld, anslaaet til 25,700 Spd., der ligeledes var opført paa den nævnte Veiarbejdsplan uden endnu at være kommen til Udførelse. Med Hensyn til denne sidstnævnte Omlægning skal Departementet forøvrigt bemærke, at der af endeel Indvaanere af Tangen i Drammen er indgivet underdanigst Andragende om, at der maatte foretages en saadan Forandring i den for Omlægningen udstukne Veilinie, at denne kom til at udgaae fra den sydlige istedetfor som efter Forslaget fra den nordlige Deel af Tangen, idet det som Grunde herfor anføres, dels at Tangens Handel vil lide Skaar derved, at Færdselen til Drammen fra de nærmest søndenfor liggende Distrikter efter den nye Veis Dy-arbejdelse vil føres forbi Tangen, istedetfor at den nu maa passere igjennem samme, dels at naar Tangens sydlige Deel vælges som Udgangspunkt for den nye Bei, vil denne faae en saadan Beliggenhed, at en Deel af samme vil kunne benyttes for en fremtidig Landkommunikation mellem Drammen og det søndenfor liggende Ladested Ewelvigen. Departementet har i denne Anledning ladet anstille fornyede Undersøgelser angaaende den hensigtsmæssigste Retning for Veilinien, og det er ved disse oplyst, at den foreslaaede Linie fra den sydlige Deel af Tangen vil blive over $\frac{1}{8}$ Mil længere og derhos tungere end den tidligere udstukne. I Betragtning

heraf antager Departementet, at denne sidste fremdeles bør bibeholdes, Noget, hvorom ogsaa endeel Indvaanere i det til Tangen stødende Skaugers Præstegjæld have andraget. Ved Siden af de paa-pegede væsentlige Mangler ved den senest paa Bane bragte Linie formenes Hensynet til dennes Betydning for en fremtidig Landevei mellem Drammen og Svelvigen saa meget mindre afgjørende, som en saadan neppe i den nærmeste Fremtid kan ventes oparbejdet for det almindelige Veifonds Regning.

Den videre Fortsættelse af den her omhandlede Bei gennem Grevstaberne til Laurvig maa i det Hele taget ansees at høre til de meest tilfredsstillende af Landets Veie og tiltrænger kun deelviis Omlægning. Dette Sidste er især Tilfældet med den strax søndenfor Holmestrand liggende Strækning, hvor Færdselen fornemmelig besværliggjøres ved en særdeles tung Opstigning fra Byens søndre Deel til det høiere liggende Landdistrikt, den saakaldte søndre Klev, samt med Strækningen nærmest østfor Laurvig. Til en Omlægning af Hovedveien fra Holmestrand sydover til Gaarden Flaar, saavel til Forbedring af den nævnte Opstigning i søndre Klev, som til Undgaaelse af Bakkerne søndenfor ved Brusørød, Mosselvisse og Paule samt nogle mindre Bakker er af Ingenieurlieutenant P. Krag udarbejdet 2 alternative Forslag, efterjom en total Omlægning af denne Strækning gennem en ny nærmere Søen førende Linie eller kun en partiel tilsigtes opnaaet. En total Omlægning vilde koste 26,500 Spd. for en Strækning af ikke fuldt en Miils Længde, mens en partiel Omlægning af Bakkerne i det nævnte Strøg med en Maximumstigning af $\frac{1}{15}$ vil kunne udføres for 12,800 Spd. Da den totale Omlægning paa Grund af den nye Linies Beliggenhed ikke vilde i nogen væsentlig Grad lette de nærmeste Landdistrikters Forbindelse med Holmestrand, har Lieutenant Krag foreslaaet, at man i nærværende Tilfælde indskrænker sig til det mindre kostbare Alternativ, uagtet herved ikke opnaaes saa fordeelagtige Stigningsforholde som ved Valget af den nye Linie muligt, da denne intetsteds har større Stigning end $\frac{1}{20}$. For en partiel Omlægning har ogsaa Amtmanden udtalt sig, ligesom sidstafholdte Amtsformandskab for Karlsbergs og Laurvigs Amt samt Holmestrand's Kommunebestyrelse ved Beslutninger af resp. 17de Juni og 14de Juli sidstleden have vedtaget til sammes Iværksættelse at udrede $\frac{1}{3}$ af de hertil medgaaende Omkostninger, der for den inden Landdistriktet liggende Deel af de omlæggende Strækninger ere beregnede til 9600 Spd. og for den paa Byens Grund liggende Deel til 3200 Spd.

Departementet erkjender vistnok det Udfælgelige i, at de heromhandlede Bakker ved Holmestrand og søndenfor snart blive omlagte, men ligesom disse, naar undtages søndre Klev, ikke kunne ansees at være i nogen overvættets Grad besværlige, saaledes antager man ogsaa, at en efterhaanden iværksat Omlægning af de enkelte Bakker, forsaavidt disse ligge paa Landets Grund, ikke vilde overstige denne Amtskommunes Kræfter, der, hvad Veidasen angaaer, er saa langt fordeelagtigere stillet end mange andre. Hvad derimod den paa Byens Grund liggende Deel af søndre Klev angaaer, og det er denne Deel, der i en Længde af 1500 Alen danner det egentlig besværlige Parti af Kleven, da antager man ikke, at det med Rimelighed kan ventes, at Holmestrand's lille Kommune ved egne Kræfter alene skal befoste samme omlagt, og man vil af denne Grund samt i Betragtning af det særdeles Udfælgelige i at see denne Omlægning snarest muligt istandbragt foreslaae samme til Iværksættelse i næste Budgettermin for det almindelige Veifonds Regning, dog i Genhold til hvad man tidligere har ansøgt, kun under Betingelse af, at der foruden $\frac{1}{3}$ af de forøvrigt medgaaende Omkostninger endvidere af Distriktet overtages Udførelsen af Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold, der er anslaaet til omtrent 423 Spd.

Med Hensyn til Veien nærmest østfor Laurvig, hvor navnlig Bommestadbakkerne paa Laugens Østside og Hovlandsbakkerne samt den bratte Nedkjørsel til Byen paa Elvens Vestside gjøre Færdselen tung, var det i Departementets underdanigste Forsdrag, der ligger til Grund for den sidste Storthing forelagte naadigste Veibudgetproposition oplyst, at der for en Omlægning paa denne Strækning var bragt paa Bane forskellige Linier, nemlig en fra Thorstrand ved Laurvig til det nuværende Laugersøens Færgested og derfra paa en Bro over Elven og gennem Tjødling's Præstegjæld til et Punkt i Hovedveien paa Østtiden af Laugen mellem Gaarden Amundrød og Bommestadbakkerne, en anden fra Thorstrand langs Laugens vestre Bred om Yttersø over den nuværende Bro over Laugen ved Bommestad og en tredje fra den øvre Deel af Laurvig over Hovlandsøens laveste Punkt til Broen ved Bommestad. Denne sidste Linie havde væsentlige Fordele for begge de førstnævnte, idet den ikke alene blev kortere, men ogsaa berørte Byen paa samme Kant som den nuværende Bei, hvorfor man altsaa ved at vælge den ikke udsatte sig for at fremkalde nogen Forrykkelse i de bestaaende Handelsforholde mellem Byen og dens Oppland, men paa den anden Side havde Linien, saaledes som den dengang var udstuffet, ogsaa den Mangel kun at berøre de

øverfliggende Dele af Laurvig, hvorfra Adkomsten til de indre Dele af Byen dannes af lange Bakker med Stigninger af indtil $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{10}$. Efter senere af Ingenieurlieutenant P. Krag anstillede Detailundersøgelser er der imidlertid for denne Alternativlinie fundet et hensigtsmæssigt lavere Udgangspunkt i i Laurvig end tidligere forudsat, nemlig ved Mellemdammen ved Fritzs Bærk, hvorved den væsentlige Fordeel at kunne bringe Linien i en lettere Forbindelse ogsaa med Byens nedre Deel kan opnaaes. Efter denne Modifikation antager Lieutenant Krag, at denne Linie maa være ubetinget at foretrække for begge de førnævnte.

Sidstafholdte Amtsformandskab for Jarlsbergs og Laurvigs Amt har ved Beslutning af 16de Juni sidstleden vedtaget et Bidrag til Oparbejdelse af Linien fra Mellemdammen over Laugen Bro til det for samme af Lieutenant Krag udsæede østlige Endepunkt ved Gaarden Teien af $\frac{1}{5}$ Deel af de hertil medgaaende Omkostninger, forsaavidt angaaer den Deel af Linien, som ligger udenfor Laurvigs Bys Grund, og som i det vedlagte Forslag er kalkuleret til 12,700 Spd., ligesom Laurvigs Kommunebestyrelse ved Beslutning af 20de Juli sidstleden har vedtaget at udrede $\frac{1}{5}$ Deel af Udgifterne ved Oparbejdelse af den øvrige Deel af Linien, der er kalkuleret til 3500 Spd. Desuden er af en Deel Private i Laurvig til denne Omlægning tegnet et Bidrag af 210 Spd.

Skjønt Departementet antager, at en Omlægning til Undgaaelse af Bakkerne nærmest østenfor Laurvig i en nær Fremtid vil paa kræves, vil man dog ikke kunne foreslaae den heromhandlede Omlægning i sin Heelhed udført i næste Budgettermin. Derimod vil man andrage om, at Strækningen inden Laurvigs By fra Mellemdammen til Torvet, der er anslaaet til 2,886 Spd., særskilt opføres til Afhandbringelse i dette Tidsrum mod et Bidrag af Byen af $\frac{1}{5}$ Deel af de hertil medgaaende Omkostninger. Idet nemlig ogsaa Departementet nu gaaer ud fra, at den af Lieutenant Krag anbefalede Linie for en Omlægning af Veien fra Laurvig østover er den ubetinget hensigtsmæssigste, finder man, at den anførte Strækning fortjener at komme i særlig Betragtning til snarlig Omlægning, da en saadan vil være til væsentlig Lettelse saavel for Færdselen paa Hovedveien, som for den, der over Farrisvandet foregaaer til Laurvig. Hertil kommer desuden, at denne Omlægning hensigtsmæssigt og med mindst Befolning lader sig udføre nu i Forbindelse med Omlægningen fra Laurvig vestover, med hvilken den kommer til at støde sammen.

Mellem Laurvig og Porsgrund vil Veien, under Forudsætning af, at de fornødne Midler til Fortsættelse af den i indeværende Budgettermin paa begyndte Omlægning af Stortthinget blive bevilgede, hvorom underdanigst Forslag oven er fremsat, i Løbet af næste Budgettermin blive bragt i tilfredsstillende Stand. Fra Porsgrund fører Veien i sydlig Retning til Brevig og videre paa den anden Side af Frierfjorden fra Stathelle gennem Bamble og Sandøfedal til Gjerefjords Præstegjæld i Nedenas og Kobyldegelags Amt. Af Strækningen mellem Porsgrund og Gjerefjord er det fornemmelig den vestlige Deel og især den yderst besværlige Strækning over Masterødheien mellem Stydsdistrikterne Rønholt og Ødegaarden, samt Strækningen mellem Ødegaarden og Humlestad, der tiltrænger Omlægning. Som oplyst i Departementets underdanigste Forsdrag, der ligger til Grund for den sidste naadigste Veibudgetproposition, har imidlertid det i 1856 afholdte Amtsformandskab for Bratsbergs Amt i Forbindelse med dets Bevilgning til den inden Amtet liggende Deel af Veiomlægningen mellem Laurvig og Porsgrund i en dengang foreslaaet mindre Udstrækning udtalt sig for en sammenhængende Omlægning af den heromhandlede Hovedvei inden Amtet østenfra vestover og derfor negtet at udrede noget Bidrag til forskjellige paatænkte Veiomlægninger i Sandøfedal og Bamble, forinden den østligere Deel af Hovedveien var omlagt. Da ogsaa Amtmanden udtalte sig i samme Retning som Amtsformandskabet, samt da det oplystes, at den vestlige Deel af Veien gennem Bamble Fogderi forstørstedelen er af forholdsvis mindre Betydning for den indbyrdes Samfærdsel mellem Bygderne samt mellem disse og Kjøbstaden Kragerø, idet denne for en stor Deel foregaaer over nogle mindre Baaude langs Veilinen, fandt Departementet paa den sidste Stortthing foreslaaet sekaarige Arbejdsplan at burde foreslaae opført en fuldstændig Omlægning af Strækningen mellem Laurvig og Porsgrund istedetfor som oprindeligt paatænkt en partiel Omlægning af de værste Bakker i dette Strøg i Forbindelse med Omlægning af de besværligste Strækninger i Bamble og Sandøfedal, og Departementet finder efter det Anførte heller ikke for Tiden Grund til at bringe nogen Omlægning af de sidstnævnte Strækninger i Forslag. Med Hensyn til Omlægning af Veien mellem Porsgrund og Brevig samt herfra vestover til Rønholt i Bamble ere Detailundersøgelser anstillede, hvis Resultater dog endnu ikke ere fuldstændig bearbejdede.

De paa den af sidste Stortthing bifaldte Veiarbejdsplan opførte Arbejder til Omlægning af

Veien gjennem Gjerestad og Søndeled fra Østerholt til Homme samt af Veien fra Skydsstiftet Rød til Risør, anslaaede til respektive 25,200 og 40,300 Spd., ere ikke komne til Udførelse i indeværende Budgettermin, og Departementet vil derfor underdanigst foreslaae dem opførte til Jværfættelse i den kommende. For begge disse Arbeiders Vedkommende ere nu de af Stortinget som Betingelse for Arbeidernes Udførelse for Veifondets Regning bestemte Bidrag af $\frac{1}{3}$ af Overtagssummen vedtagne, nemlig for det førstnævnte Anslags Vedkommende af Amtskommunen alene ved Beslutninger af 1ste Juli 1856 og 1ste Juli d. A. under Forbehold af en Indbetalingstid af 6 Aar, og for det sidstnævnte Anslags Vedkommende af Amtskommunen i Forbindelse med Risørs Bykommune ved Beslutninger af respektive 1ste Juli og 3die Mai d. A., saaledes at hver af Kommunerne have overtaget at udrede $\frac{1}{10}$ af Overtagsbeløbet eller 4,030 Spd.

Fra den vestlandske Hovedvei gjennem Porsgrund udgaar en Arm, der over Høiderne langs Skienselvens østre Side i en Længde af omtrent $\frac{3}{4}$ Mill fører til Skien. En Omlægning af denne Strækning var opført paa sidste Veiarbejdsplan, under Betingelse af, at de vedkommende Distrikter dertil udredede et Bidrag af tilsammen 13,200 Spd., eller Halvdelen af hvad Omlægningen var anslaaet at ville koste. Som oplyst i Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for sidste Veibudgetproposition, havde de i denne Omlægning nærmest interesserede Kommuner, nemlig foruden Amtskommunen Skiens og Porsgrunds Kommuner, paa den Tid, da det nævnte Foredrag afgaves, kun vedtaget til Omlægningens Jværfættelse at udrede tilsammen $\frac{1}{3}$ af de kalkulerede Omkostninger. Departementet har senere henvendt sig til Amtmanden i Bratsbergs Amt med Anmodning om af Kommunerne at æsse den ifølge Stortingets Beslutning fornødne yderligere Bevilgning til Omlægningen, men disse have, efterat være forelagt Sagen, samtlige henholdt sig til sine tidligere i Sagen fattede Beslutninger og negtet at bevilge noget yderligere Bidrag. Da Departementet fremdeles maa være af den i dets ovennævnte Foredrag udtalte Anskuelse, at den nuværende Bei mellem Skien og Porsgrund ingenlunde kan, sammenlignet med mange andre ikke uvigtige Transportveje, ansees som særdeles mielig, og at dens Omlægning derfor ikke bør Jværfættelses for det almindelige Veifonds Regning, medmindre der hertil af de vedkommende Distrikter ydes et saa klæfelig Bidrag, at Hensynet til dette kunde opfordre til at søge Omlægningen udført tidligere, end dens Betydning i og for sig berettigede

den til, vil man efter det nu Passerede ikke kunne foreslaae samme til Udførelse i næste Budgettermin.

Fra Søndeled fortsættes den vestlandske Hovedvei gjennem Holts Præstegjæld til Giane, hvorfra Veien nu er anlagt til Arendal. Strag vestenfor denne By inden $\frac{1}{8}$ Mills Afstand fra samme forekommer to besværlige Bakker, nemlig Kloppeleven, der tildeels ligger paa Byens Grund, og Thorbjørnsbokleven. Da disse Bakker ere de besværligste paa den nærmest vestenfor Arendal liggende Strækning, og navnlig ere generende for den tunge Transport fornemmelig af Skibsbygningsematerialier, der om Vinteren foregaaer til Arendal fra Diestads, Frolands, Heirefos og længere bortliggende Sogne ad en noget over $\frac{1}{4}$ Mill vestenfor Arendal til Hovedveien stødende Bygdevei, idet nævnte Bakker paa Hovedveien i Regelen ikke kunne, saaledes som de fleste og værste Bakker paa Bygdeveien, undgaaes ved at benytte Jsveie, har Amtmanden i Nedens og Robygdelaet, efter Anmodning af det i indeværende Aar afholdte Amtsformandskab for dette Amt, andraget om, at en Omlægning af Kloppeleven og Thorbjørnsbokleven maa blive opført paa det Stortinget forelæggende naadigste Veibudgetforslag til Jstandbringelse i næste Budgettermin for det almindelige Veifonds Regning. Til Omlægningernes Jværfættelse overensstemmende med en Amtsformandskabet forelagt af Capitain Gjesfing udkastet Plan, ifølge hvilken Omkostningerne ved samme, under Forudsætning af, at man for Kloppelevens Vedkommende lod sig nøie med $\frac{1}{3}$ Stigning, vare beregnede til i det Hele omtrent 2580 Spd., vedtog Amtsformandskabet at bidrage med 800 Spd., hvorhos Arendals Kommunebestyrelse til den Deel af Omlægningen, der falder paa Byens Grund, har vedtaget at bidrage med 200 Spd. Det gjorte Overtagslag har imidlertid Departementets Veiasistent anseet for i ethvert Tilfælde at være for lavt, og saafremt Stigningen i Kloppeleven skulde bringes ned til $\frac{1}{15}$, hvad ubetinget maatte ansees for det østligste, da der er Haab om, at denne Stigning i det Hele taget ved Omlægninger paa den vestlandske Hovedvei ikke vil blive overfædet, ville Omkostningerne alene ved denne Klevs Omlægning beløbe sig til 4000 a 4500 Spd. og for begge Klove til omkring 7000 Spd. Bortset fra, at de vedtagne Bidrag under Forudsætning af, at den antydede fuldstændigere Forbedring af Kloppeleven søges opnaaet, ikke opgaae til det hidtil sædvanlige Minimumsbidrag af de vedkommende Distrikter, nemlig $\frac{1}{3}$, antager Departementet imidlertid, at der i intet Tilfælde kan blive Spørgsmaal om nu at søge disse Omlægninger udførte for det almindelige Veifonds

Regning, da der endnu ikke er anstillet saa detaljerede Undersøgelser betræffende Omlægning af Hovedveien vestenfor Arendal, at det med Visshed kan vides, at de omhandlede Omlægninger ville komme til at ligge i det rette Hovedplan for en fremtidig Omlægning af denne Bei i en større Udstrækning, ligesom det i og for sig maa ansees hensigtsmæssigt at udsætte disse Omlægninger af en forholdsvis ubetydelig Strækning, forsaavidt de skulle komme til Udførelse for Veifondets Regning, indtil en sammenhængende Omlægning af en længere Strækning af Veien vestover kan iværksættes, hvorved ogsaa først fuld Nytte af de nu tilføjede Arbejder vil opnaaes, da der paa Veien videre vestover forekommer Stigninger ikke meget bedre end i de heromhandlede Klere.

af Hovedveiens videre Fortsættelse gennem Nedenaes og Mandals Fogderier var paa sidste Bearbejdsplan opførte til Omlægning Strækningerne fra Skydsstiftet Nabel gennem Thveds Sogn til Aalefjær og fra Mandal vestover til Vigelands Bro, hvilke Omlægninger vare anslaaede at ville koste respektive 54500 Spd. og 38000 Spd. Da disse Omlægninger, hvortil Amtskommunerne have vedtaget at udrede det af Stortinget bestemte Bidrag af $\frac{1}{5}$ af de respektive Overslagssummer, ikke endnu ere paabegyndte, vil man underdanigst foreslaa dem iværksætte i næste Budgettermin.

I Ladestedet Mandal fører den vestlandske Hovedvei paa en Bro over Mandalselven, der deler Ladestedet i 2 Dele. Denne Bro er i sin Tid opført for Amtskommunens Regning, af hvilken ogsaa Omkostningerne ved dens Vedligeholdelse lige til den sidste Tid udeelte have været udrede, undtagen forsaavidt Ladestedet har udredt en aarlig Løn til en ved Broen ansat Opfyndsmænd. Forskjellige Gange have dog de afholdte Amtsformandskaber søgt at befrie Amtskommunen for Byrden ved Broens Vedligeholdelse, som de have formeent ikke med Rette at paahvile samme, blandt andet ved Søgmaal mod Mandals Kommune, paa hvis Grund Broen ligger, og hvem altsaa Vedligeholdelsen efter Regelen i Lovloven af 15de September 1851, dens §§ 71 og 73, nærmest maatte antages at paahvile, forsaavidt den ikke vedkom Amtskommunen. Det anlagte Søgmaal fik imidlertid ved Høiesteret det Udfald, at Mandals Kommune blev frifunden for Amtskommunens Tiltale. Da Broen i 1857 tiltrængte en Hovedreparation, der var anslaaet at ville koste 4200 Spd., blev der indledet Underhandlinger med Mandals Kommunebestyrelse om Overtagelse af en Andeel af Udgifterne ved Reparationen samt ved Broens fremtidige Vedligeholdelse, uden at dog disse ledede til noget Resultat, da Mandals Kommunebestyrelse ikke var

villig til at udrede et større Bidrag til Broens Reparation end 1500 Spd., medens det i Marts 1858 afholdte ekstraordinære Amtsformandskab for Lister og Mandal kun havde erklæret sig villig til at deltaget med Mandals Kommune i Omkostningerne ved Broens Reparation og fremtidige Vedligeholdelse for det Halve og forbeholdt til det senere i samme Aar afholdende ordinære Amtsformandskabs Afgjørelse, om nogen Bevilgning skulde ydes til Broens Reparation, hvis Mandals Kommune ikke vilde indgaae paa denne Ordning af Sagen. I Forbindelse med dets Beslutning herom anmodede Amtsformandskabet Amtmanden om at indgive Andragende om Bidrag til Broens Vedligeholdelse af det almindelige Veifond. I den tilfølgende heraf indgivne Forestilling paapegede Amtmanden det Særegne i Forholdet med den her omhandlede Bro, af hvilken Mandals Kommune har væsentlig Nytte, og hvis Vedligeholdelse derfor efter hans Formening ikke med Billighed kunde heelt eller forstørstedelen paabyrdes Amtskommunen, om det end var afsjort, at nogen juridisk Forpligtelse hertil ikke paahvilede den Kommune, paa hvis Grund Broen ligger. Departementet tilskrev i Anledning af dette Andragende Amtmanden, at man i Betragtning af det særegne Forhold, hvori den omhandlede Bro er stillet med Hensyn til dens Vedligeholdelse, og forat lette Sagens Ordning vilde være villig til i den næste Storting forelæggende naadigste Veibudgetproposition at søge opført en Sum af indtil 1200 Spd. til Dækkelse af det Beløb, hvormed Udgifterne ved den paatænkte Hovedreparation maatte overstige det Beløb, der efter Sagens daværende Stilling maatte paaregnes at have til Disposition, dog kun under Forudsætning af, at de respektive Kommuner maatte ville inødekomme hinanden saavidt, at Broens fremtidige Vedligeholdelse blev sikret. Det i 1858 afholdte ordinære Amtsformandskab for Lister og Mandal, for hvilket derpaa Spørgsmaalet om Bevilgning til Broens Reparation blev forelagt, besluttede imidlertid for Tiden Intet at bevilge til dette Diemed, hvilket foranledigede Amtmanden til i Overensstemmelse med Loven om Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837, dens § 43, at forelægge Sagen for Regjeringen til Afgjørelse om, hvorvidt det til Broens Reparation fornødne Beløb skulde opføres paa Amtskommunens Budget. Forinden Amtmanden skred hertil, fandt han imidlertid at burde søge at bevæge Mandals Kommunebestyrelse til at inødekomme Amtsformandskabet ved at overtage Halvdelen af Omkostningerne ved den forestaaende Reparation — efter Fradrag af et af de 2 Mandal nærmest liggende Landfogne Halsaa og Hartmark hertil vedtaget Bi-

drag af 400 Spd., — eller 1900 Spd., samt ligeledes Halvdelen af de fremtidige Bedligningsholdelsesomkostninger, under Betingelse af, at den anden Halvdeel af disse Udgifter overtoges af Amtskommunen. Herpaa gik ogsaa Mandals Kommunebestyrelse ved Beslutning af 16de August 1858 ind, og der blev altsaa for Tiden kun Spørgsmaal om Tilveiebringelsen af et Beløb af 1900 Spd. til Broens Reparation, der nu paa ingen Maade længere kunde udsættes. Dette Beløb blev ifølge vedlagte nnderdanigste Foredrag fra dette Departement ved Kongelig Resolution af 10de November 1858 bestemt at skulle uanset Amtsforsamlingens Indsigelse udlignes paa Lister og Mandals Amts Matrifulslyld, og i Forbindelse hermed blev det naadigst paalagt dette Departement i dets underdanigste Forslag til den næste Storthing forelæggende naadigste Budgetproposition at opføre et Bidrag af det almindelige Veifond stort 1200 Spd. til Mandalsbroens Reparation. I det Departementet tilfølgte heraf underdanigst vil foreslaae det nævnte Beløb, der forsaavidt det bevilges, vil komme til Afdrag i lige Forhold paa Mandals Kommunes og paa Amtskommunens Udredelser til Broens Reparation, opført til Udredelse af det almindelige Veifond i næste Budgettermin, skal man tilføje, at Omkostningerne ved Broens Reparation, der nu paa det Nærmeste er fuldført, have efter fra Amtmanden modtagne Underretning, som Følge af, at Reparationer viste sig nødvendige i større Udstrækning end fra først af paaregnet, gaaet op til et noget større Beløb end det som tilstrækkeligt anslaaede, og ville i det Hele udgjøre omtrent 4700 Spd.

Paa den Sætersdalske Hovedvei, der udgaar fra den vestlandske Hovedvei ved Gaarden Krossen i Nærheden af Christianssand og fører forstørstedelen langs Otterens Basdrag i en Længde af omtrent 16 Mile op til Valle Kirke, foresendes i dette Præstegjæld, omtrent $\frac{3}{4}$ Mil søndenfor Veiens Endepunkt, et til sine Tider besværligt Færgested ved Flaarenden. Efterat der nu søndenfor i Byglands Præstegjæld er opført Bro over Elven ved Storstrømmen, er det inden Valle Præstegjæld blevet et almindeligt Duffe ved et Broanlæg at kunne undgaae Færgestedet ved Flaarenden, og har Valle Kommunebestyrelse endnu forinden Undersøgelser i denne Anledning ere blevne anstillede, vedtaget hertil at udrede et Bidrag af 1 Spd. for hver Skjoldaler af Præstegjældets Matrikulskyld eller i det Hele 474 Spd. 83 s. Efter Andragende fra Amtmanden i Nedenæs og Kobygdelaget, der hertil var opfordret af det i 1858 afholdte Amtsforsamling, har Departementet senere ladet anstille de fornødne Under-

søgelser, og er derefter udarbejdet Forslag til Dypførelse af en 45 Alen lang Spændværksbro i eet Løb noget søndenfor det nuværende Færgested, samt til Omlægning af Veien i en Længde af 1695 Alen paa begge Sider af Brostedet, hvilke Arbejder ere beregnede til i det Hele 6040 Spd., hvoraf omtrent 1488 Spd. for Broen. Det i indeværende Aar afholdte Amtsforsamling, for hvilket Spørgsmaalet om Bevilgning til disse Arbejder har været forelagt, har imidlertid fundet Udgifterne ved samme efter den foreslaaede Plan for store i Forhold til den Nytte, som disse Anlæg kunne medføre, hvilket indirekte er blevet udtalt i en under 1ste Juli d. A. fattet Beslutning, hvorved Amtsforsamlingen til Dypførelse af en Bro ved Flaarenden med tilstødende Veiomlægning bevilgede $\frac{1}{4}$ af de hertil medgaaende Omkostninger indtil et Beløb af 800 Spd. Ved denne Beslutning har Amtsforsamlingen formeentlig haft for Nye et tidligere af Distriktets Veinspektør udarbejdet Forslag til Broanlæg paa det her omhandlede Sted med den fornødne Veiomlægning, efter hvilket den sidste var beregnet til et Beløb af kun omtrent 1600 Spd. foruden Erstatning for Grund, der antages at ville beløbe sig til omtrent 130 Spd. Ved Besølgelsen af dette Forslag vilde imidlertid den anlæggende Veiforsamling ikke erholde saadan Fuldkommenhed, som ved det efter Departementets Forsanstaltning udarbejdede Forslag tilføjet, og hvorvel Sætersdalsveien nedenfor paa mange Steder er mindre god og har steile Stigninger, antager Departementet dog ikke, at der fornuftigviis kan blive Tale om at yde Bidrag af Veifondet til Istandbringelse af et Anlæg, som maaskee om ikke mange Aar vilde findes utidsmæssigt og maatte omgjøres. Paa den anden Side vil man heller ikke kunne anbefale den fuldkomnere Plan for Veiomlægningen befulgt, efterat Amtsforsamlingen har udtalt sig imod samme og knyttet sin Bevilgning til Forudsætningen om et andet Forslags Besølgelse, og man vil derfor ikke kunne foreslaae opført noget Bidrag af Veifondet til det heromhandlede Bro og Veianlæg.

8. Fra Stavanger Amt fører en Veilinie, dog med mangfoldige Afbrydelser af mellemkommende Fjorde, gennem søndre og nordre Bergenhus Amt til Romsdalen. Departementet har ladet anstille endeel foreløbige Undersøgelser angaaende Udbedring af de inden nordre Bergenhus Amt liggende Strækninger af denne Veilinie samt i det Hele angaaende hvad der til Rettelse af de vigtigste Kommunikationer inden dette Amt og af disses Fortsættelser gennem Søndmøre i den nærmeste Fremtid kan blive at søge istandbragt. Efter disse Distrikters Naturbeskaffenhed bliver imidlertid altid

Søen her det vigtigste Kommunikationsmiddel, og Bestræbelserne maa saaledes fornemmelig rettes paa at søge istandbragt nogenslunde tjenlige Veiforbindelser fra de indre Distrikter ned til denne, navnlig forat Distrikterne kunne drage den størstmulige Nytte af den nylig oprettede Dampskibs fart inden de heromhandlede Amtier. Iuden Distrikterne har der dog ogsaa været arbeidet paa at faae istandbragt en sammenhængende længere Landkommunikation mellem Sogn, Søndsfjord og Nordsfjord fra Badem ved Sogneffjorden gjennem indre Holmedal, Fjorde og Jølster til Gloppens Præstegjæld, i hvilken Linie der i den seneste Tid for Amtskommunens Regning er oparbejdet ny Hovedvei paa nordre Side af Jølstervandet, saaledes at der nu haves sammenhængende, hvorvel paa mange Steder besværlig, Vei fra Badem til Fjorde ved den sydlige Ende af Bredemsvandet. Langs dette Vand, paa hvilket Færdselen ofte umuliggjøres ved Storm eller Meeniis, haves derimod ingen Vei. Oparbejdelsen af en saadan har i en meget lang Tid været paatænkt, men Besydligheden af de Omkostninger, der paa Grund af det vanskelige Terrain langs den nedre eller nordlige Deel af Vandet vilde udtræves, have hidtil været og vil sandsynligviis fremdeles idetmindste i en lang Fremtid stille sig som en afgjørende Hindring mod dette Foretagende, uden hvilket en sammenhængende Vei ned til Hovedbygden i Gloppens Præstegjæld, der kan betragtes som Hjertet af de Nordsfjordske Distrikter, ikke vil kunne istandbringes. En sammenhængende Kommunikation ned til Fjorden i Nordsfjord vilde imidlertid kunne opnaaes ved alene at oparbejde ny Vei gjennem den paa Bredemsvandets Østside liggende Baatedal, hvor Terrænet er særdeles gunstigt for et Veianlæg ned til henimod Gaarden Reed, hvorfra allerede nu fører en vistnok besværlig Hovedvei over Utvikshjeldet ned til Indvikens Præstegjæld. Til et saadant Veianlæg er ogsaa Detailforslag blevet udarbejdet, hvor- efter Anlæg af ny Vei i en Længde af 23780 Alen eller noget over $1\frac{1}{4}$ Mil fra Skredvandets ovenfor Gaarden Bølset i Jølster ned til Bergeimsvandet i Baatedalen med efter Forholdene særdeles gunstige Stigninger lader sig anlægge for en Sum af 26,600 Spd. Sidstaaeholdt Amtsformandskab for nordre Bergenhus Amt har udtalt Dvsfe om, at Forslag til Anlæg af ny Vei paa denne Strækning maa blive forelagt det nu forsamlede Storthing, samt erklæret sig villigt til, under Forudsætning af, at Arbejdet kommer til Udførelse for det almindelige Veifonds Regning, at deeltage i de medgaaende Omkostninger for $\frac{1}{5}$. Departementet antager, at den her omhandlede Veilinie, naar samme fuldstændig-

gjøres og bringes i tidsmæssig Stand, vil blive af megen Betydenhed saavel for Samfærdselen tillands mellem Distrikterne i den nordre Bergenhus Amt som for disses Forbindelse med Dampskibsfarten paa Amtets Fjorde, og man vilde derfor ansee det ønskeligt, om det oven omhandlede Anlæg ved Bidrag af Veifondet kunde iværksættes i næste Budgettermin, men da man forudsæer, at de nødvendige Midler hertil ved Siden af hvad der paatræves til saa mange andre vigtige Arbejder neppe vilde kunne tilveiebringes, vover man ikke at foreslaae Anlægget til Udførelse i den nævnte Termin.

Paa den anden Side af Nordsfjorden fortsættes den her omhandlede Vei fra Galeide i Indvikens Præstegjæld gjennem Horningsdals Sogn over til Sundelven i Søndmøre. Ved Bunden af Sundelvsfjorden er Veien afbrudt, men fortsættes igjen $\frac{2}{3}$ Mil ovenfor paa den vestlige Side af Fjorden, hvor den fører op paa det 2500 Fod høie Ljøsfjeld, og derfra ned igjennem Strandens Præstegjæld, hvorfra den, atter med Afbrydelser af mellemkommende Fjorde, fortsættes til Alesund og Molde. Veien fra Galeide i Nordsfjord til Sundelven er i det Hele bakket og besværlig. Noget Forslag til Omlægning af denne Vei seer man sig dog ikke i Stand til at fremlægge. Heller ikke til Istandbringelse af en sammenhængende Veiforbindelse langs den stormfulde, af høie Klippevægge indsluttede og for voldsomme Kasterinde udsatte Sundelvsfjord har noget Forslag kunnet udarbejdes, da der endnu ikke har været Anledning til at anstille de fornødne Detailundersøgelser angaaende Hensigtsmæssigheden af et ordentligt Veianlæg gjennem dette Strøg, hvis Bestaendighed frembyder store Vanskeligheder for et saadant, ligesom ogsaa Sneeforholdene og især de hyppige Sneestred gjøre Anlægget betænkeligt. Imidlertid bør der efter Departementets Formening strax gjøres Noget til Udbedring af den nuværende Vei over Ljøsfjeld mellem Ljøn og Herdal, der er klassificeret som Hovedvei, men for Tiden aldeles ikke sammenkommelig med Kjørerestfab og kun med megen Vanskelighed om Sommeren for en Hest med Kløv. Veien stiger nemlig fra Søen forbi Ljøn i omtrent 7000 Alens Længde op til den oven angivne Høide af 2500 Fod med Stigninger mellem 1 paa 5 og 1 paa 2 og falder igjen i Herdalsbrækken med lignende Stigninger i mangfoldige Slyng nedad en steil Fjeldsraaning. Veien er for Tiden Poststrute, men kan om Vinteren, naar Sneen blæser sammen i haarde Masser, paa den sidstnævnte Strækning kun passeres ved Hjælp af Touge fastbundne til i Hjeldet nedrammede Stænger. Departementet antager, at der uden Hensyn til Retningen af et muligt fremtidigt Vei-

anlæg langs Sundelsøfjorden, der i ethvert Fald neppe meget snart kan ventes istandbragt, bør for Tiden foretages en saadan Udbedring af Veien over Højsfjeld, at den bliver en nogenlunde bekvem Ridevei, hvortil er antaget at ville medgaae omtrent 2300 Spd., hvilket Beløb man derfor vil foreslaae anvendt hertil i næste Budgettermin. Af de medgaaende Omkostninger er $\frac{1}{5}$ bevilget udredet af Romsdals Amtskommune ved Beslutning af 31te Mai d. A.

Over den store Halvø, der skyder ud mellem Fjordene i Søndmøre og Nordfjord, og som ender i Stadtlandet, fører for Tiden foruden tvende ubetydelige Veie over dette sidste en længere fra Røsdal i Nordfjord over det saakaldte Birledalseide til Kiilsfjorden i Boldens Præstegjeld. Denne Vei er i sin nuværende Tilstand meget besværlig og lidet befærdet. En tidsmæssig Veiforbindelse over denne Halvø er imidlertid paa Grund af de nofsom bekjendte Banffeligheder ved Passagen udenom Stadtlandet af stor Bigtighed for Færdsejen til enhver Tid og vil især blive af Betydning under de større Fisserier, da den vil sætte Almuen i Distrikterne paa begge Sider istand til med Fisseredskaber og mindre Baade at kunne begive sig hen til det Sted, hvor Fisseriet til enhver Tid slaar rigest til, uanset hvorledes Veiforholdene ere omkring Stadt. Et nyt Veianlæg mellem tvende bekvemme Punkter paa denne Halvø tiltrænges ogsaa for at bringe den nylig oprettede Dampstibsart inden de søndmørske og de nordfjordske Distrikter i en nogenlunde let indbyrdes Forbindelse. Ved anstillede Undersøgelser er det fundet, at ny Vei lader sig anlægge over det saakaldte Maurstadeide mellem Banelven og Davigen fra Ahjems Nøster til Flaathavn, ikke langt fra det nuværende Anløbssted for nordre Bergenhuus Amts Dampstibe ved Bryggen. Mellem de nævnte Punkter vil Veien, der faaer en Længde af $1\frac{1}{2}$ Mil, ifølge det vedlagte af Artillerilieutenant S. Krag udarbejdede Forslag kunne anlægges med en Maximumstigning af $\frac{1}{10}$ for et Beløb af 31,500 Spd., hvoraf for den inden Romsdals Amt faldende Deel af Anlægget er beregnet 18,700 Spd. og for Strækningen inden nordre Bergenhuus Amt 12,800 Spd. Af disse Overslagsbeløb samt af de muligens forøvrigt medgaaende Omkostninger have de sidstafholdte Amtsformandskaber for begge Amter vedtaget at udrede $\frac{1}{5}$. Departementet vil i Betragtning af de særegne og væsentlige Fordelse, det heromhandlede Anlæg vil medføre, foreslaae samme til Udførelse i næste Budgettermin.

Forøvrigt bemærkes, at der gennem Amtmanden i nordre Bergenhuus Amt i de seneste Dage er indløben en Forestilling om Veiens Fortsættelse til

det nuværende Dampstibs-Anløbssted Bryggen, hvorved Omkostningerne antages at ville forøges med 3,500 Spd. Da i hvert Fald yderligere Oplysninger maatte erhverves, inden nogen Bestemmelse i dette Punkt kunde tages, har Departementet ikke for Tiden kunnet tage noget Hensyn til denne Forestilling.

Til Lettelse af Samfærdselen mellem Hedemarken og Bermeland gennem Næsnes Præstegjeld bevilgede Stortinget i 1857 af Statskassen et Beløb af 19,800 Spd. til Dparbejdelse af Vei fra Rigsgrændsen ved Midtstov, hvorfra paa svensk Side fører Vei gennem Gfvedals Herred, til Skalbukilen vestenfor Gaarden Udnæsset i Næsnes, hvilket Anlæg ogsaa senere er istandbragt og taget i Brug. Den nye Vei er vistnok ved Skalbukilen bragt i Forbindelse med en ældre Bygdevei, der fører ned til Hovedveien paa Glommens Østside ved Gaarden nedre Kjølen i Næsnes, og fra hvilken ogsaa ved Gaarden Sønsterrud udgaaer en Kjørevei over Gjesaasen til Baaler, men da disse Veie for Tiden ere i en temmelig daarlig Tilstand baade hvad Veddække og Stigningsforholde angaaer, vil det, hvis det nye Anlæg fra Rigsgrændsen skal medføre fuld Nytte, være nødvendigt at søge samme forbedrede. Der er ogsaa, som oplyst i Departementets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den for Stortinget fremsatte naadigste Proposition angaaende Bevilgning til det heromhandlede Veianlæg (Stortingetsforhandlingerne for 1857, 1ste Deel, S. No. 3 Side 348—52) anstillet Undersøgelser og udarbejdet Forslag til Veiens Fortsættelse fra Skalbukilen mod Sydvest til nedre Kjølen, i hvilken Retning det efter en af Amtmanden i Hedemarkens Amt afgiven Bestemning nu, da der er fattet Bestemmelse om og paabegyndt et Jernbaneanlæg til Kongsvinger, der maa ventes at ville have Indflydelse paa Færdsejens Retning paa den heromhandlede Vei, maa anses hensigtsmæssigst at føre den nye Vei frem til Hovedveien, istedetfor som i det nævnte Foredrag antydet at søge Veien fortsat i nordvestlig Retning over Gjesaasen til Baaler, paa hvilken sidste Strækning den forhaandenværende Bygdevei desuden ikke i den Grad trænger til Omlægning som Veien mellem Sønsterrud og nedre Kjølen. Efter det nævnte Forslag skulde Anlæg af Vei mellem Skalbukilen og nedre Kjølen i en Længde af 25,700 Alen eller henimod $1\frac{1}{2}$ Mil koste 16,800 Spd., men dette Overslag har Departementets Veiasistent, i Overeensstemmelse med den ved det udførte Arbejde mellem Rigsgrændsen og Skalbukilen vundne Erfaring, antaget at maatte forhøies til 23,300 Spd., hvoraf for Strækningen

fra Skalbukken til Søsterud 14,400 Spd. og for Strækningen herfra til nedre Kjølen 8,900 Spd. Udføreligheden af Istandbringelsen af ny Bei paa denne Strækning er vistnok først efter Oparbejdelsen af Kommunikationsveien med Sverige fremtraadt med fuld Styrke, men da det dog ogsaa tidligere har været fundet fornødent at vedligeholde offentlig Bei her, finder Departementet ikke, at der, som af Amtmanden i Hedemarkens Amt antaget, er tilstrækkelig Høie til at betragte Forbedringen af den omhandlede, for den indenrigske Samfærdsel anlagte Beistrækning som en Forbindelsesvei med Sverige, der efter Veilovens § 4 skulde oparbejdes for Statskassens Regning, hvoriimod den i Tilfælde synes at maatte oparbejdes af vedkommende Distrikter og altsaa nærmest af Hedemarkens Amtskommune med Bidrag, forsaavidt hertil forøvrigt findes Grund, af det almindelige Beifond. Da der i hvert Fald ikke af Hedemarkens Amtskommune eller den mindre Kommune, inden hvis Grændser den heromhandlede Bei ligger, er vedtaget noget Bidrag til sammes Istandbringelse, vil Departementet ikke for Tiden foreslaae noget Tilskud til dette Niemed udredet af det almindelige Beifond.

I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den sidste Storthing forelagte naadigste Beibudgetproposition, udbøvede Departementet Udføreligheden af i nogen Grad at see forbedret de forskellige offentlige Veie i Finmarkens Amt, der for Tiden befindes sig i en yderst uheldig Tilstand, og foreslog hertil i det Tidrum, som Bearbejdingsplanen omfattede, anvendt 10,000 Spd. I indeværende Budgettermin er, som tidligere i nærværende Foredrag omhandlet, oparbejdet ny Bei fra Gladnæs til Maalsnæs i Maalselvens Præstegjæld, en Strækning af noget over $\frac{1}{2}$ Mil, hvorved er gjort en Begyndelse til Istandbringelse af en tidsmæssig Kommunikation fra Søen opad gjennem dette Præstegjæld, der i høj Grad tiltrænger en saadan, naar dets naturlige Hjælpekilder skulle kunne erholde den Udvikling, for hvilken de ere modtagelige. Det oparbejdede Beistykke er imidlertid ubetydeligt i Forhold til den Udstrækning, hvori ordentlig Bei her tiltrænges, da Dalen, der forstørstedelen er frugtbar og skiftet til Opdyrkning, er beboet indtil en Afstand af 10 Mile fra Bunden af Malangen Fjord. Da Besværligheden af de med en tjenlig Veis Anlæg opgjennem den bedst befolkede Deel af Dalen fornødne Omkostninger langt overgaaer de i Anlægget interesserede Distrikters Kræfter, have disse andraget om fortsat Understøttelse hertil af det almindelige Bei-

Beifond og derhos vedtaget Bidrag til dette Niemed. Maalselvens Kommune har nemlig ved Beslutninger af 22de November f. A. og 14de Juni d. V. forpligtet sig til at bidrage 6000 Spd. til Oparbejdelse af ny Bei fra Gladnæs opad Maalselvudalen i en Længde af $4\frac{1}{3}$ Mil med en Sidevei i en Længde af $\frac{2}{3}$ Mil i Retning mod Bardo Kirke, samt til at skaffe fri Grund til disse Veie, og Bardo Amteskommunes Kommune har — om man ellers opfatter dens Beslutning rigtigt — bevilget 2000 Spd. til en Bei opad Maalselvudalen til Frederiksberg, hvor Sidelinien tager af, og herfra videre med en Bro over Skoelven opad Bardodalen til Bardo Kirke. Til Anlæg af Bei gjennem Dalen (formeentlig den af Maalselvens Kommunebestyrelse omhandlede) har desuden det i indeværende Aar afholdte Distriktsformandskab for Senjen og Tromsø Fogderi vedtaget at bidrage 1000 Spd. Naaget Departementet antager, at der ikke kan blive Spørgsmaal om at benytte disse Bevilgninger, eftersom Forudsætningen for samme, naaget intet Tidrum nævnes, maa antages at være den, at de i Beslutningerne omhandlede Strækninger i deres Heelhed skulde om ikke just i næste Budgettermin, saa dog ialfald i de allernærmeste Aar, oparbejdes for Beifondets Regning, hvortil der neppe er rimelig Udsigt, finder man dog efter den saaledes for Dagen lagte Interesse for Kommunikationernes Forbedring, og da det maa ventes, at Distrikterne med Beredvillighed ville bidrage til Oparbejdelse af ny Bei gjennem Maalselvudalen ogsaa i en mindre Udstrækning, Grund til at anbefale, at den hertil fornødne Bevilgning af Storthinget søges erhvervet. Ved Bestyreren af Arbejdet mellem Maalsnæs og Gladnæs har Departementet ladet anstille endeel Undersøgelser angaaende Veiens videre Fortsættelse op igjennem Dalen, uden at man dog seer sig istand til at fremlægge Resultaterne af disse, der nemlig endnu ikke ere fuldstændigt bearbejdede. Til Veiens Fortsættelse samt til Udførelse af andre Bearbejdede i Finmarken, som det muligens maatte vise sig hensigtsmæssigt at søge istandbragte, vil man underdanigst foreslaae opført til Anvendelse i næste Budgettermin et Beløb af 20,000 Spd. Det Bidrag, der vil blive at affordre Distrikterne til Fortsættelse af Veianlægget i Maalselven, antager man bør ansættes saaledes, at disse have at overtage Erstatning for Grundafstaaelse og Gjerdehold ved det nye Anlæg og desuden at udrede $\frac{1}{10}$ af de forøvrigt medgaaende Omkostninger.

De Arbejder, som Departementet i det foregaaende har foreslaaet opførte til Istandbringelse i næste Budgettermin, ere følgende:

I Agershuus Amt:		
Anlæg af ny Bei fra Asper Bro til Knapstad, forsaavidt den falder inden dette Amt, anslaaet til	16,100	Spd. " §
I Smaalencenes Amt:		
1. Samme Anlæg, forsaavidt det falder inden dette Amt, anslaaet til	28,000	Spd.
2. Omlægning af Storfløven og Bøfløven ved Frederikshald, anslaaet til	29,200	—
	<u>57,200</u>	— " §
I Christians Amt:		
1. Opførelse af Landgangsbrygge ved Gjøvig og Anlæg af Bei til Endepunktet af Chausseen mellem Ddnæs og Gjøvig, anslaaet til	6,000	Spd.
2. Omlægning af Rusten i Sels Anney til Baage	45,000	—
3. Anlæg af ny Bei fra Loftsgaards Bro i Sel til Lalsums Bro, og fra Baage Kirke til Gardmo	48,800	—
4. Omlægning af Hovedveien fra Borge Bro til Kjeldshuus i Lesje	17,600	—
5. Omlægning af Veien fra Bovermoen i samme Præstegjæld til Amtsgreandsen mod Romsdals Amt, anslaaet til	18,350	—
6. Anlæg af ny Hovedvei mellem Gruesdegaardstuen og søndre Ende af Judsøen Jaren	37,536	—
7. Omlægning af Kvamsfløven i Balders	26,000	—
	<u>199,286</u>	— " §
Omlægning af Hovedveien mellem Christiania og Drammen fra Iveten til Frydenlund, anslaaet til	41,220	— " §
I Jarlsbergs og Laurvigs Amt:		
1. Omlægning af Hovedveien fra Drammen gennem Skouger til Trøgstad Bro i Sande, anslaaet til	25,700	—
2. Omlægning af søndre Klev i Holmestrand	3,200	—
3. Omlægning fra Mellemdammen til Torvet i Laurvig	2,886	—
	<u>31,786</u>	— " §
I Bratsbergs Amt:		
1. Omlægning af Hovedveien fra Spjosod til Sundfjelen i Hvidseid med Bro, anslaaet til	5,600	Spd.
2. Omlægning af Hovedveien mellem Silgjords Hovedsogn og Kladdals Anney	15,900	—
	<u>22,500</u>	— " §
I Nedenes og Rohygdelagets Amt:		
1. Omlægning af Hovedveien mellem Østerholt og Homme i Søndeled, anslaaet til	25,200	Spd.
2. Omlægning af Hovedveien fra Rødsammeren til Risør, anslaaet til	40,300	—
3. Omlægning af Hovedveien mellem Aabel og Aalefjær, forsaavidt den falder inden dette Amt	6,700	—
	<u>72,200</u>	— " §
I Lister og Mandals Amt:		
1. Sidstnævnte Omlægning, forsaavidt den falder inden dette Amt, anslaaet til	47,800	Spd.
2. Omlægning af Hovedveien fra Mandal til Vigelands Bro	38,000	—
3. Bidrag til Reparation af Mandals Bro	1,200	—
	<u>87,000</u>	— " §
	<u>527,292</u>	Spd. " §

		Transport	527,292 Spd.	„	§
I søndre Bergenhuus Amt:					
1.	Anlæg af Hovedvei fra Gaarden Skare til Hørradalen i Røldal, anslaaet til	34,400	Spd.		
2.	Omlægning af Hovedveien fra Bergen til Midthun i Fane Præstegjæld	55,500	—		
				89,900	— „ §
I nordre Bergenhuus Amt:					
1.	Omlægning af Hovedveien mellem Maristuen og Borlaug Bro i Rørdal, anslaaet til	24,900	Spd.		
2.	Anlæg af Wei over Maurstadeidet, forsaavidt den falder inden dette Amt	12,800	—		
				37,700	— „ §
I Romsdals Amt:					
1.	Sidstnævnte Wei, forsaavidt den falder inden dette Amt, anslaaet til	18,700	Spd.		
2.	Udbedring af Hovedveien over Gøffjeld	2,300	—		
3.	Omlægning af Hovedveien fra Gjerde i Grytens Præstegjæld til Amtsgænsen mod Christians Amt	37,850	—		
				58,850	— „ §
I søndre Throndhjems Amt:					
1.	Omlægning af Drivstullevene, anslaaet til	13,900	Spd.		
2.	Omlægning af Hovedveien gennem Dydal fra Gistfinger Bæk nordover	25,250	—		
3.	Opsørelse af Bro over Orkla ved Skoggaberg og Anlæg af Wei fra Fandrem til Liskel	30,196	—		
4.	Opsørelse af Landgangsbro ved Orkedalsøren	2,400	—		
				71,746	— „ §
I nordre Throndhjems Amt:					
1.	Omlægning af Forbordlierne, anslaaet til	31,800	Spd.		
2.	Omlægning af Hovedveien gennem den saakaldte Langstenen	14,100	—		
3.	Opsørelse af Bro over Verdalselven ved Verdalsøren anslaaet til	11,440	—		
				57,340	— „ §
Finmarkens Amt:					
	Forbedring af forffjellige Veie i dette Amt			20,000	— „ §
				862,828	Spd. „ §
Fra denne Sum bliver at drage, hvad der er beregnet til Erstatning for Grund- og Gjerdehold til tvende af de opførte Anlæg, nemlig Omlægningen af søndre Klev ved Holmestrand og mellem Silgjord og Gladdal, hvilken Erstatning efter Departementets Forslag ikke vil blive at udrede af Veifondet. De hertil anslaaede Beløb udgjøre resp. 423 Spd. og 2215 Spd., tilsammen.					
				2,638	— „ §
				IAGEN	860,190 Spd. „ §
Naar hertil lægges, hvad der efter det tidligere i dette underdanigste Foredrag Anførte udkræves til Fuldsørelse af de i indeværende Budgettermin paa- begyndte Arbejder, nemlig					
				147,659	— „ §
				Udfommer	1,007,849 Spd. „ §

Af de Bidrag, der skulle udredes af Kommuner eller Private til Udførelse af fornævnte eller til tidligere iværksatte Veiarbejder, vil i næste Budgettermin, der kun vil omfatte 2 $\frac{3}{4}$ Aar, forsaavidt den fastsatte Indbetalingsstid for nogen Deel falder udenfor den kommende Budgettermin, ikke i Gjennemsnit

kunne paaregnes indbetalt mere end et efter dennes Længde beregnet Afdragsbeløb. For imidlertid ikke at gjøre Beregningen for de enkelte Bidrags Vedkommende kompliceret, har Departementet i den nedenfor staaende Fortegnelse opført hele 3 aarlige Terminer af saadanne Bidrag, idet man til Slutning har afdraget en Tolvtedeel af det opførte samlede Beløb af disse.

Agerøhøus Amt:

Amtets Bidrag udgjør til Veianlægget mellem Fjulsrud og Sandvigen 8478 Spd., til Veianlæg mellem Sandvigen og Lysagertjern 3234 Spd. og til Anlægget mellem Eatersstranden og Asper Bro 20,001 Spd. 96 $\frac{1}{2}$, tilsammen 31,713 Spd. 96 $\frac{1}{2}$, der efter fattet Beslutning indbetales med 4000 Spd. aarlig fra 1854 af at regne. Ved Udgangen af indeværende Budgettermin vil heraf være indbetalt i det Hele 24,000 Spd., og Restbeløbet 7,713 Spd. 96 $\frac{1}{2}$

kan paaregnes at indkomme i næste Budgettermin. Til det nu foreslaede Veianlæg fra Asper Bro til Knapstad har Amtsformandskabet vedtaget at udrede $\frac{1}{5}$ af de medgaaende Omkostninger for Strækningen inden dette Amt, der er anslaaet til 16,100 Spd. Amtets Bidrag, der formeentlig kan paaregnes at indkomme i næste Budgettermin, udgjør beregnet efter Overslagssummen . . .

3,220 — " "

Tilsammen 10,933 Spd. 96 $\frac{1}{2}$

Smaalønes Amt:

Amtets Bidrag udgjør til Veianlægget mellem Knapstad og Brændemoen 9750 Spd. og til Broanlægget over Glommen ved Fossum Fos 3566 Spd., tilsammen 13,316 Spd., der efter fattet Beslutning indbetales med en Sjettedeel eller 2219 Spd. 40 $\frac{1}{2}$ aarlig fra 1856 at regne. Til Udgangen af indeværende Budgettermin vil heraf være indbetalt 4 Terminer, og de tvende sidste . . . 4,438 Spd. 80 $\frac{1}{2}$

paaregnes at indkomme i næste Budgettermin. Til Veianlægget fra Frederikshald til Femsøen udgjør Amtets Bidrag 3900 Spd. at indbetale i indeværende og næste Budgettermin med en Sjettedeel aarlig. Heraf opføres derfor for næste Budgettermin den sidste Halvdeel . . .

1,950 — " "

Til det samme Anlæg har Frederikshalds Kommune vedtaget i lignende Terminer at erlægge et Bidrag af 1352 Spd. 48 $\frac{1}{2}$, hvoraf derfor for næste Budgettermin ligeledes opføres Halvdelen Til Veianlægget mellem Asper Bro og Knapstad har Amtsformandskabet vedtaget at bidrage en Femtedeel af de medgaaende Omkostninger for Strækningen inden dette Amt, der er anslaaet til 28,000 Spd. Beregnet efter Overslagssummen udgjør Amtets Bidrag 5600 Spd., der vil blive at indbetale med en Femtedeel aarlig i 5 Aar, og hvoraf derfor for næste Budgettermin opføres 3 Terminer eller . . .

676 — 24 "

3,360 — " "

Til Omlægning af Storkleven ved Frederikshald og Bøflevan i 3d har Amtskommunen vedtaget at bidrage . . .

2,500 — " "

der indbetales inden 2 Aar efter Omlægningens Paabegyndelse. Til de samme Omlægninger har Frederikshalds Kommune vedtaget et Bidrag af

Læteris

12,924 Spd. 104 $\frac{1}{2}$

10,933 Spd. 96 $\frac{1}{2}$

Transport	12,924 Spd. 104 §	10,933 Spd. 96 §
9000 Spd. at indbetale i 15 Aar, hvoraf derfor for næste Budgettermin opføres 3 Aars-terminer eller	1,800 — "	
Ligeledes har Ids Kommune til Indbetaling i 15 Aar vedtaget et Bidrag til disse Omlægninger, stort 1000 Spd., men Beslutningen herom er ikke fattet med kvalificeret Pluralitet, og dens Gyldighed vil afhænge af Regjeringens Bestemmelse. Hvis denne kommer til at gaae ud paa, at Beslutningen skal gjælde, vil ogsaa af dette Bidrag for næste Budgettermin kunne opføres 3 Terminer eller	200 — "	

Christians Amt:

Amtets Bidrag udgjør:

Til Veianlæg mellem Lillehammer og Baadstø	17,000 Spd. " §	
" — — Baadstø og Gjetlund	14,038 — " §	
" Omlægningen gennem Kringslen	1,000 — " §	
" Broanlægget ved Laurgaard	1,500 — " §	
" Veianlægget mellem Gjøvik og Dnæs	14,776 — " §	
" Omlægningen over Tonsaaften	9,286 — " §	
" — gennem Garlbakkerne	1,746 — " §	
" — mellem Stogstad og Kvanne	2,068 — " §	
" Omlægning af Kvannefveien	5,200 — " §	
" — af Rusten	9,000 — " §	
" — mellem Gruedegaardsstuen og Jaren	7,507 — 24 §	
" — mellem Borge Bro og Kjeldshuus	3,520 — " §	
" Anlæg af Wei fra Njosen til Gjøvik	384 — " §	

Tilsammen 87,025 Spd. 24 §

Til Udgangen af 1858 var herpaa afbetalt 40,000 Spd., og der stod altsaa tilbage 47,025 Spd. 24 §. Ifølge fattet Beslutning afdrages det tilbagestaaende Beløb med 7500 Spd. aarlig, og for næste Budgettermin opføres derfor 3 Aarsafdrag med . . . . . 22,500 Spd. " §.

Til det foreslaaede Anlæg af Landgangsbrygge ved Gjøvik vil Amtets Bidrag udgjøre . . . . . 816 Spd.

Til Anlæg af ny Wei fra Loftsgaards Bro til Latum Bro og fra Vaage til Gardmo Kirke vil Amtet blive at affordre et Bidrag af en Fjerdedeel af de medgaaende Omkostninger, der ere anslaaede til 48,800 Spd., altsaa 12,200 —

Til Omlægning af Veien gennem Lesje fra Bovermoen til Romsdals Amtsgraendse vil Amtet blive at affordre et Bidrag af en Femtedeel af de medgaaende Omkostninger, der ere anslaaede til 18,350 Spd., altsaa . . . . . 3,670 —

Tilsammen 16,686 Spd.

Til Læseris . . . . . 22,500 Spd. " § 25,858 Spd. 80 §

Transport 22,500 Spd. " § 25,858 Spd. 80 §
 Departementet antager i Betragtning af de betydelige Christians Amt tidligere paahvilende Udredelser til Veifondet, at dette Beløb ikke bør paaregnes indbetalt i et kortere Tidsrum end 10 Aar, og vil under denne Forudsætning af Beløbet for næste Budgettermin kunne opføres tre Tiendedele eller Til Anlæg af Vei fra Loftsgaards Bro til Gardmo Kirke have Baage og Loms Kommuner vedtaget at udrede hver en Ottendedeel af de medgaaende Omkostninger dog for Baages Vedkommende med Fradrag af Værdien af det udførte Arbejde i Ottadalen. Efter Overslaget for de nu foreslaaede ovennævnte Strækninger vil Loms Bidrag udgjøre 6100 Spd. og Baages 4300 Spd., tilsammen 10,400 Spd., der paaregnes indbetalte 10,400 Spd., der paaregnes indbetalte i 5 Aar. For næste Budgettermin opføres derfor tre Femtedele af Beløbet . . . . . 5,005 — 96 §
 . . . . . 6,240 — " §
 33,745 — 96 §

Buskeruds Amt:

Amtets Bidrag til Veiomlægningerne mellem Sundvolden og Vigseidet, mellem Svangstrand og Hægsbro og mellem Kongsberg og Fiskumvandet, samt til Veianlægget fra Fjulsrud til Sandvigen udgjør tilsammen 24,248 Spd. Heraf skal til Udgangen af indeværende Budgettermin være indbetalt 15,877 Spd. 87 §. Af det tilbagestaaende Beløb, 8370 Spd. 33 §, der afbetales i 4 Aar med 2092 Spd. 69 § aarlig, opføres for næste Budgettermin 3 Terminer eller . . . . . 6277 Spd. 87 §
 Amtets Bidrag til Veiomlægningen mellem Tvesten og Frydenlund udgjør 8244 Spd., der blive at indbetale med en Sjettedeel aarlig i 6 Aar. Af Bidraget opføres derfor for næste Budgettermin Halvdelen eller . . . . . 4,122 — " §
 Til Veianlægget mellem Møglestu Bro og Rølselv elven udgjør Amtets Bidrag 12,000 Spd., hvoraf Halvdelen er paaregnet indbetalt i indeværende Budgettermin, og for næste opføres derfor den anden Halvdeel . . . . . 6,000 — " §
 Til det samme Veianlæg har Røllags Kommune vedtaget et Bidrag af 8000 Spd., hvoraf ligeledes Halvdelen er paaregnet indbetalt i denne Budgettermin, og for den næste opføres den tilbagestaaende Halvdeel . . . . . 4,000 — " §

Tilsammen 20,399 — 87 §

Jarlsbergs og Laurvigs Amt:

Til Omlægning af Hovedveien fra Laurvig til Grændsen mod Bratsbergs Amt udgjør Amtets Bidrag 6,676 Spd., der indbetales i 6 Aar, og hvoraf de 3 første Terminer ere paaregnede for indeværende Budgettermin. For den næste opføres derfor de 3 sidste Terminer med 3,338 Spd. " §
 Amtets Bidrag til Omlægningen fra Drammen til Trøgstad Bro udgjør 5,140 Spd., hvoraf ligeledes Halvdelen vil blive indbetalt i indeværende Budgettermin . . . . . 2,570 — " §
 Lateris 3,338 Spd. " § 80,004 Spd. 23 §

	Transport	3,338 Spd.	" §	80,004 Spd.	23 §
	værende Budgettermin og den anden Halvdeel kunne paaregnes indbetalt i næste.	2,570 —	" §		
Holmestrand's	Bidrag til den foreslaaede Omlægning af søndre Klev udgjør, beregnet efter Overslagssummen 3,200 Spd., efter Fradrag af hvad der er kalkuleret til Erstatning for Grund og Gærdehold 423 Spd., 555 Spd. 48 §, der vil blive at indbetale i næste Budgettermin 'og derfor opføres	555 —	48 §		
Laurvig's	Bys Bidrag til den foreslaaede Omlægning fra Mellemdammen til Torvet udgjør efter Overslagssummen 577 Spd. 24 §, der ligeledes heelt vil blive at indbetale i den kommende Budgettermin	577 —	24 §		
	Tilsammen			7,040 —	72 §
Bratsbergs Amt:					
Amtets	Bidrag til Omlægningen mellem Laurvig og Porsgrund udgjør 5,672 Spd., der indbetales i 6 Aar med $\frac{1}{3}$ aarlig fra 1858 af. I indværende Budgettermin vil af Bidraget indkomme 2 Terminer eller 1,890 Spd. 80 §, og for næste Budgettermin opføres 3 Terminer eller 2,836 Spd. " §				
Amtets	Bidrag til Omlægningen fra Spjosod til Sundesfilen udgjør 1,120 Spd., der ville blive at indbetale med $\frac{1}{3}$ aarlig i 5 Aar. For næste Budgettermin opføres 3 Terminer	672 —	" §		
Amtets	Bidrag til Omlægningen mellem Silgjord og Kladdal vil efter det af Departementet foreslaaede Forhold, beregnet efter Overslagssummen 16,900 Spd. med Fradrag af det for Expropriation og Gærdehold Beregnede, nemlig 2,215 Spd., udgjøre 2,937 Spd. Af dette Beløb, der vil blive at indbetale i 5 Aar med $\frac{1}{3}$ aarlig, opføres for næste Budgettermin 3 Terminer	1,762 —	24 §		
	Tilsammen			5,270 —	24 §
Nedens og Kobhygdelagets Amt:					
Til	Omlægningen mellem Østerholt og Homme vil Amtets Bidrag blive 5,040 Spd., hvorfor er forbeholdt en Indbetalings tid af 6 Aar. Af Bidraget opføres derfor for næste Budgettermin Halvdelen eller 2,520 Spd. " §				
Til	Omlægning af Hovedveien fra Rødsammeren til Riisør har Amtet og Byen vedtaget at udrede hver $\frac{1}{10}$ af de anslaaede Omkostninger 40,300 Spd. eller tilsammen 8,060 Spd., der vil blive at indbetale med $\frac{1}{3}$ aarlig i 5 Aar, og hvoraf derfor for næste Budgettermin opføres 3 Terminer eller	4,836 —	" §		
Af	Distrikternes Bidrag til de nu fuldførte Veianlæg fra Fiane til Tvedestrand og Arendal blive for næste Budgettermin at opføre følgende Beløb:				
Af	Amtskommunens Bidrag 9,806 Spd. 39 §, betales				
	Kateris	7,356 Spd.	" §	92,314 Spd.	119 §

	Transport	7,356 Spd.	" §	92,314 Spd.	119 §
	bart med $\frac{1}{10}$ aarlig eller	980 Spd.	76 §,		
	7de til 9de Termin . . .	2,941 Spd.	108 §		
Af Arendals Bidrag	20,000 Spd.,				
	betalbart i 20 Aar med				
	1,000 Spd. aarlig i 3				
	Terminer	3,000	— " §		
Af Evedsstrands Bidrag	4,000				
	Spd., betalbart i 20 Aar				
	med 200 Spd. aarlig,				
	3 Terminer	600	— " §		
		6,541	— 108 §		
Af Grimstads Bidrag til det ligeledes fuldførte Veianlæg fra denne By til Kovevand, 3,500 Spd. at erlægge i 20 Aar med 175 Spd. aarlig, bliver at opføre for næste Budgettermin 3 Terminer, 7de til 9de		525	— " §		
Af Amtets Bidrag til Storstrømmen Bro 900 Spd., betalbart i 4 Aar, vil indkomme sidste Termin Til Omlægning af Veien mellem Nabel og Naleffær har Amtet vedtaget et Bidrag af 1,340 Spd. at udbetale i 4 Aar. Heraf opføres 3 Terminer		225	— " §		
		1,005	— " §		
	Tilsammen	15,652	— 108 §		
Rister og Mandals Amt:					
Amtets Bidrag til Omlægningen mellem Nabel og Naleffær, forsaavidt den falder inden dette Amts Grændser, udgjør 9,560 Spd., der blive at indbetale i 6 Aar. Af Bidraget opføres for næste Budgettermin de 3 første Indbetalingsterminer med		4,780	Spd.	" §	
Amtets Bidrag til Beiomlægningen mellem Mandal og Vigelands Bro, der ligeledes bliver at indbetale i 6 Aar, udgjør 7,600 Spd., hvoraf opføres for næste Budgettermin Halvdelen eller		3,800	— " §		
	Tilsammen	8,580	— " §		
Stavanger Amt:					
Amtets Bidrag til Veianlægget fra Haugefund til Dlen udgjør 10,420 Spd. at indbetale i 6 Aar. Af Bidraget er Halvdelen paaregnet for indeværende Budgettermin, og den anden Halvdeel		5,210	— " §		
Søndre Bergenhns Amt:					
Amtets Bidrag til det sidstnævnte Veianlæg, forsaavidt det falder inden dette Amts Grændser, udgjør 1,780 Spd., hvoraf Halvdelen er paaregnet for indeværende Budgettermin, og den anden Halvdeel		890	Spd.	" §	
	kan opføres for den næste.				
Amtets Bidrag til Veianlægget fra Bergen til Midthun udgjør 6,740 Spd., der vil blive at indbetale i 5 Aar. Heraf kan altsaa opføres for næste Budgettermin $\frac{3}{5}$ eller		4,044	— " §		
Bergens Bys Bidrag til det samme Anlæg udgjør					
Kateris		4,934	Spd.	" §	121,757 Spd. 107 §

S. *N^o* 46.

Transport	4,934 Spd.	„	ß	121,757 Spd.	107 ß
7,266 Spd. 80 ß, ligeledes at indbetale i 5					
Åar. Heraf opføres derfor ligeledes $\frac{3}{5}$ eller	4,360	—	„	9,294	—

Nordre Bergenhøus Amt:

Amtets Bidrag til Anlæg af Bei over Maurstadeidet, nemlig $\frac{1}{5}$ af de til Strækningen inden Amtet medgaaende Omkostninger, udgjør beregnet efter Overslagssummen for denne 2,560 Spd., for hvilke er forbeholdt en Indbetalingsstid af 5 Åar. Af Bidraget bliver saaledes for næste Budgettermin at opføre $\frac{3}{5}$ eller	1,536	—	„		
--	-------	---	---	--	--

Romsdals Amt:

Amtets Bidrag til det sidstnævnte Anlæg udgjør, beregnet efter Overslagssummen for Strækningen inden dette Amt, 3,740 Spd., hvoraf under Forudsætning af en Indbetalingsstid af 5 Åar for næste Budgettermin bliver at opføre $\frac{3}{5}$ eller	2,244	Spd.			
Amtets Bidrag til Udbedring af Veien over Ljøfjeld, nemlig $\frac{1}{5}$ af de medgaaende Omkostninger, udgjør beregnet efter Overslagssummen for disse, 460 Spd., der kunne paaregnes at ville indkomme i næste Budgettermin	460	—			
Til den foreslaaede Omlægning af en Deel af Hovedveien gennem Romsdals Fogderi til Veblungsnæs, nemlig fra Gjørde til Amtsgændsen mod Christians Amt, vil Amtet have at udrede $\frac{1}{5}$ af de medgaaende Omkostninger, der ere anslaaede til 37,850 Spd. Amtets Bidrag udgjør saaledes beregnet efter Overslagssummen 7,570 Spd., der vil blive at indbetale i 5 Åar, og hvoraf altsaa for næste Budgettermin kan opføres $\frac{3}{5}$ eller	4,524	—		7,246	—

Søndre Throndhjems Amt:

Amtets Bidrag udgjør til nedennævnte Veiarbejder:					
over Byaasen	11,200	Spd.	„	ß	
— Gøvingsaaen	2,610	—	96	ß	
gjennem Dpdal	14,000	—	„	ß	
fra Klet Bro til Halsbræcken med Bro	5,180	—	„	ß	
Bro over Dikla ved Skoggaberg med Bei	6,039	—	24	ß	
Laudgangsbros ved Drkedalsøren	480	—	„	ß	
Tilsammen	39,510	Spd.	„	ß	
Heraf vil i indeværende Budgettermin være indbetalt 12,200 Spd., og der vil altsaa staa tilbage 27,310 Spd., som i Genhold til en af Amtsforsamlingens i 1855 fattet Beslutning kan ventes afbetalt med 3,000 Spd. aarlig. For næste Budgettermin opføres saaledes som paaregnetligt fra dette Amt	9,000	—	„	ß	

Nordre Throndhjems Amt:

Af Amtets Bidrag til Omlægningen over Gøvingsaaen vil indkomme den sidste Halvdeel eller	1,654	Spd.	72	ß	
Amtets Bidrag udgjør til følgende endnu ikke paabegyndte Veiarbejder:					
Omlægning af Forbordlierne	6,360	Spd.			
Omlægning af Langstenen	2,600	—			
Bro ved Verdalsøren	2,288	—			
Tilsammen	11,248	Spd.	„	ß	
Kateris	1,654	Spd.	72	ß	148,833 Spd. 107 ß

Transport 1,645 Spd. 72 β 148,833 Spd. 107 β
 der vil blive at indbetales i 6 Aar. For næste Budget-
 termin opføres derfor Halvdelen af Beløbet . . . 5,624 — " $\approx$

7,278 — 72 $\approx$

De opførte Beløb, hvorunder Intet er medtaget for Finnmarkens Amt, for hvis
 Bedkommende man nemlig ikke har villet tage noget Hensyn til det Di-
 strikterne affordrende Bidrag til Fortsættelse af Veianlægget gennem
 Maalselven, saalænge det ikke er endelig afgjort, hvor der i næste
 Budgettermin vil blive arbejdet, udgjøre tilsammen . . . . . 156,112 — 59 $\approx$

Naar herfra i Overensstemmelse med det tidligere Anførte drages $\frac{1}{12}$ af Summen
 for de Bidrag, hvoraf 3 fulde aarlige Terminer uden Hensyn til næste
 Budgettermins Korthed ere opførte . . . . . 11,747 — 74 $\approx$

udkommer . . . . . 144,364 — 105 $\approx$

som det Beløb, der i i næste Budgettermin kan paaregnes at ville indkomme af
 de Amts- og andre Kommuner samt Private paahvilende Bidrag til
 Veiarbejder for Veifondets Regning.

Trækkes dette Beløb fra Summen af hvad der ovenfor er foreslaaet anvendt til
 Veiarbejder i næste Budgettermin . . . . . 1,007,849 — " $\approx$

udkommer . . . . . 863,484 — 15 $\approx$

som det Beløb, der af det almindelige Veifond maa blive at tilskyde til disse
 Veiarbejder. Hertil maa lægges, hvad der i næste Budgettermin anta-
 ges at ville tiltrænges til Bestridelse af Udgifterne ved den det almin-
 delige Veifond paahvilende Vedligeholdelse af enkelte Veistrækninger samt
 til tilfældige og uforudsede Udgifter ved Veivæsenet. De Veistræk-
 ninger, der vedligeholdes for Veifondets Regning ere: Veien over
 Hemsedalsfjeldet fra Gaarden Tuf i Hemsedals Annex i Buskeruds Amt
 til Gaarden Borlaug i Borgunds Annex i nordre Bergenshus Amt,
 Veien over Fjellfjeld fra Gaarden Dypdal i Christians Amt til Gaarden
 Hufsum i nordre Bergenshus Amt, Veien over Dovrefjeld mellem Fjeld-
 stuerne Fogstuen og Drivstuen, samt endelig Sommervedligeholdelsen af
 en Deel af Strækningen over Gjetestranden i Børsens Thinglag, hen-
 hørende til de søndre Fosenske Veie. Til dette Diemed er i de sidste 3
 Aar medgaaet:

i 1856	2,416 Spd. 77 $\frac{1}{2}$ β
i 1857	2,497 — 75 $\approx$
i 1858	2,929 — 119 $\frac{1}{2}$ $\approx$

Tilsammen 7,844 Spd. 32 β

eller i aarligt Gjennemsnit 2,614 Spd. 91 β . Efter dette Forhold vil
 til Vedligeholdelsen i de næste 2 $\frac{3}{4}$ Aar udtræves . . . . . 7,190 — 70 $\approx$

som man derfor vil foreslaae opført.

Til Bestridelse af tilfældige Udgifter ved Veivæsenet, var i den sidste Storting
 forelagte naadigste Veibudgetproposition opført for de kommende 6 Aar
 et Beløb af 80,000 Spd. eller aarlig 13,333 Spd. 40 β . Under de
 heromhandlede Udgifter indbefattes, foruden hvad der maatte paatræves til
 Dækning af Overstridelser af de gjorte Overdrag, der for enkelte Arbejders Bed-
 kommende kunne indtræffe, samt til Bestridelse af andre upaaregnede Bekost-
 ninger, der kunne foresfalde, navnlig ogsaa Udgifterne ved Anstillelse af
 Undersøgere angaaende nye Veiforetagender og disse Undersøgelses Bes-
 arbejdelse. Endvidere udredes af de her omhandlede Midler for Bidrag
 til Lønning af Veingenieurer, der for enkelte Amtskommuner ere an-
 tagne til at yde kyndig Bistand ved Forberedelse af Planer for Veis-

Lateris 870,674 Spd. 85 β

anlæg, der agtes udførte for Amtskommunernes eller de mindre Kommuners Regning, samt til at vejlede Amtsdistriktets ordinære Beiofficianter i alt det Tekniske vedkommende Veivæsenet. Siden sidste Storthing, efter hvis Bevilgning til Veivæsenet der erhvervedes Adgang til af Veifondet at yde Bidrag til Amtsveieingenieurers Uflønning, ere saadanne med Departementets Approbation af de i de enkelte Tilfælde gjorte Valg antagne for Agershuus, Christians, Busseruds og nordre Thronbjergs Amter. Departementet antager, at Adgangen fremdeles for det Første bør holdes aaben til af Veifondet at yde Tilskud til Uflønning saavel af de allerede antagne som af senere muligens ansættende Amtsveieingenieurer. I det underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for sidste Veibudgetproposition, udhævede Departementet Ansætteligheden af, at der, for at opnaae en bedre Vedligeholdelse af vore Veie end gennem det nuværende Pligtarbejde alene muligt, ansættes under den almindelige Veibestyrrelse faste Tilsynsmænd ved de vigtigere Veie, der stadigen skulle have at besfare de dem underlagte Veistykker og strax rette mindre opstaaede Mangler, der nu, medens Veiene for en stor Deel overlades til sig selv mellem de enkelte Læder af Mæret, da Veiarbejde i det Store forrettes, faae Tid til, under stadig Færdsel at forværres mere og mere og volde betydelig Ulempe og Skade. Navnlige ansaaes det hensigtsmæssigt at faae ansat saadanne faste Tilsynsmænd ved de nye fuldkomnere Veianlæg, der ellers snart kunde befrygtes at geraade i Forsald. For at bringe Sagen i Gang troede man det hensigtsmæssigt, at der gaves de Kommuner, der gjorde Begyndelse dermed, Udsigt til i den første Tid at erholde nogen Understøttelse af Veifondet. Storthinget gif imidlertid ikke ind paa Sagen, som det synes hovedsagelig ledet af den Betragtning, at Veienes Vedligeholdelse i Almindelighed burde udelukkende være vedkommende Distrikters Sag.

Departementet finder igjen at burde bringe dette Anliggende paa Bane. Det stadige Tilsyn i det Smaa, gaaende ud paa en ufortøvet Udbedring af daglig opstaaende Mangler, hvilket navnlig ved Chaussée-Anlæg er af Bigtighed til Forebyggelse af større Skader, vil aldrig kunne fordres eller ventes af dem alene, hvem Veiloven har overladt Omsorgen for Veienes Vedligeholdelse; dertil behøves Folk, som daglig færdes paa anviste Veistykker og lønnes for at tilsee disse. Departementet er enigt i, at Foranstaltningen bør være en Kommunesag og tvivler ikke paa, at den efterhaanden vil blive taget efter ved de Anlæg, hvor den meest behøves. Men det er af Bigtighed, at dette skeer snart, og hertil antager man, at et ubetydeligt Tilskud af Veifondet i den første Tid — man antager, at en Trediedeel af Udgifterne vil være et tilstrækkeligt Maximum — vil bidrage. Man skulde derfor ansee det meget ønskeligt, om hertil aabnedes Adgang. Det Beløb, hvorom der spørges, vil i hvert Tilfælde blive mindre betydeligt, og her er, som bemærket, ikke Tale om nogen staaende Post i Veibudgettet.

Departementet vil tillige foreslaae, at der søges erhvervet Adgang til af Veifondets Midler at yde Understøttelse til Arbeidere, der ere komne tilskade i det offentlige Veivæsens Tjeneste eller til saadannes Efterladte. Ulykkestilfælde, navnlig ved Minesprængning, have flere Gange fundet Sted og kunne under en saa udstrakt Arbeidsdrift som det offentlige Veivæsen nu for Tiden, ikke uagtet al anvendt Forsigtighed fra Opbygnings Side forudsættes ganske at ville undgaaes for Frem-

Transport 870,674 Spd. 85 §

tiden. Naar den, hvem Ulykken i saadanne Tilfælde rammer, derved bliver saa betydeligt beskadiget, at han vanskelig eller slet ikke er i Stand til længere selv at tjene sit Brød, kan det Offentlige neppe unddrage sig at yde ham nogen Hjælp. Understøttelser i saadanne Tilfælde have hidtil været tilstaaede af det almindelige Gratifikationsfond, der dog ikke kan antages nærmest bestemt for saadant Niemed, og Departementet skulde derfor efter Anledning fra Finantsdepartementet saavel af denne Grund som for ikke at være afhængigt af dette Fonds Gyver til til enhver Tid at afsee det Fornødne, ansee det ønskeligt, at der af Veivæsenets Midler kunde anvendes, hvad der i de enkelte Tilfælde ansaaes som en passende Understøttelse. Saadan Understøttelse vil i Tilfælde selvsølgelig fremdeles kun blive at tilstaa som Gratifikation, ikke som varige Pensioner. Det aarlige Beløb, hvorom der hertil kunde blive Spørgsmaal, og hvis Anvendelse man selvsølgelig vilde indskrænke til i de enkelte Tilfælde at søge afhjulpet egentlig Nød, antages efter Beløbet af de i de senere Aar af Gratifikationsfondet tilstaaede Bidrag ikke at ville udgjøre mere end omkring 200 Spd.

Til Bestridelse af Udgifterne til samtlige ovenomhandlede Niemed, vedkommende hvad der indbefattes under tilfældige Udgifter ved Veivæsenet, vil nogen Forøgelse i Beløbet af de hertil anvendende Midler være nødvendig, saameget mere som den Godtgjørelse til Hesteleie under Ingeniørernes Undersøggelses-Arbejder, der hidtil i Medhold af Loven af 6te April 1839 har været udredet af Statskassen, for Estertiden paa Grund af et forandret Regulativ for de ved Veivæsenet ansatte Ingeniørers Afslønning, indtil Videre vil blive at overtage af disse Midler, der herved vil faae en forøget aarlig Udgift af omtrent 500 Spd. I Betragtning heraf vil man for næste Budgettermin til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet foreslaa anvendt aarlig 15000 Spd eller i Budgetterminen . . . . . 41,250 — = =

Det samlede Beløb, der efter det Foranstaaende vil udkræves til Veivæsenet i næste Budgettermin udgjør 911,924 Spd. 85 §. eller med et rundt Tal . . . . . 912,000 — = =

Hertil bliver imidlertid endnu at lægge et Beløb af . . . . . 100,000 — = = som fornødent til Refusion af det lige Beløb, som Regjeringen i Genhold til Stortingets ved Beslutning af 14de Oktober 1857 dertil givne Bemyndigelse har ladet forstudsvis anvende af Statskassens Midler til Betarbejder i indværende Budgettermin.

Herved udfommer i det Hele et Beløb af 1,012,000 Spd. = §.

som Departementet vil andrage om maa søges bevilget forstuds af Statskassen til Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863 med 368000 Spd. aarlig, mod Refusion for de $\frac{4}{5}$ Dele eller 294400 Spd. ved Udligning paa Rigets Matrikulskyld med Undtagelse af det egentlige Finmarken, — hvilken Udligning, da Matrikulskylden udgjør omtrent 240,000 Spd., pr. Skylddaler vil beløbe sig til 1 Spd. 27 §., — og for $\frac{1}{5}$ eller 73600 Spd. ved Udligning paa Kjøb- og Ladestederne efter det Forhold mellem disse indbyrdes, som vedlagte Tabel udviser. Denne Tabel er affattet efter de samme Principer, som tidligere ere befulgte; kun har man troet at burde, i Overensstemmelse med de to foregaaende Storthings Beslutninger, gjøre et Afdrag af 0,75% i det Forholdstal, der egentlig skulde falde paa Kongsberg, nemlig 1,78, hvilket Afdrag som hidtil er fordeelt lige paa Byerne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen.

Departementet skal paa dette Sted ikke undlade at bemærke, at man har formaaget endeel kynsdlige Mænd til at tage under Overveielse Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade den tekniske Bestyrelse af de offentligt Arbejder i det Hele, der nu ere henlagte under forskjellige Administrationsgrene, fremtidig bør

ordnes forat fikre en hensigtsmæssig Planlæggelse og økonomisk Udførelse af disse. Overveielserne herom ere dog ikke endnu fremskredne saavidt, at Departementet ved denne Leilighed kan udtale sig videre om Sagen.

I Henhold til det Foranførte

indstilles underdanigst:

At det naadigst maa behage Deres Majestæt at bifalde og med høieste Underkrift at forsyne underdanigst vedlagte Udkast til en naadigst Proposition til det nu forsamlede Storthing angaaende Bevilgning for Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863 til Fremme af Veivæsenet.

Hans Kongelige Majestæts naadigste Proposition af 8de December 1859.

Vi Carl, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders, gjøre vittetligt:

Bed at lade følge Gjenpart af Departementet for det Indres underdanigste Indstilling i Sagen med tilhørende Bilage skulde Hs. Majestæt indbyde Norges Riges Storthing til at fatte følgende

Beslutning:

I Henhold til Lov om Veivæsenet af 15de September 1851, dens § 4, tredje Paragraph, samt §§ 5 og 76 bevilges udbetalt af Statskassen til Fremme af Veivæsenet for Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863, ialt 1,012,000 Spd. eller 368,000 Spd. aarlig, mod Refusion, forsaavidt angaaer de $\frac{4}{5}$ Dele af Beløbet eller 294,400 Spd. ved Udligning paa Rigets Matrifulskuld, med Undtagelse af det egentlige Finmarken, og forsaavidt angaaer $\frac{1}{5}$ Deel eller 73,600 Spd. ved Udligning paa Kjøb- og Ladestederne efter det indbyrdes Forhold mellem disse, som hosfølgende Tabel udviser. Af bemeldte Beløb 1,012,000 Spd. blive 100,000 Spd. Refusion for den af Statskassen i Henhold til Storthingets Beslutning af 14de Oktober 1857 til Veiarbejder i indeværende Budgettermin forskudsvis udbetalte lignende Sum. Af Beløbet iøvrigt afholdes Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de Veistrækninger, som det efter gjældende Bestemmelser paaligger det almindelige Veifond at bekoste vedligeholde, og ved Undersøgelser angaaende og Udarbejdelse af Forslag til nye Veiarbejder samt andre tilfældige Udgifter, hvorhos Beløbet, med Tillæg af de fra vedkommende Distrikter indkommende Bidrag, bliver at anvende foruden til Fuldførelse af de i in-

deværende Budgettermin paabegyndte Arbejder, hvortil af forrige Storthing bevilgedes Midler, endvidere til Iværksættelse af følgende nye Arbejder:

- 1) Opsørelse af Landgangsbrugge ved Gjøvik i Christians Amt og Fortsættelse af Chausseen mellem Ddnæs og Gjøvik, fra sidstnævnte Sted ned til Njøsens Bred.
- 2) Omlægning af Rusten i Gudbrandsdalen.
- 3) Omlægning af Hovedveien mellem Borge Bro og Kjeldshuus i Lesje Præstegjæld, Christians Amt.
- 4) Anlæg af ny Hovedvei fra Grucodegaardsstuen til søndre Ende af Indsoen Jaren i samme Amt.
- 5) Omlægning af Kvamskleven i Valdres.
- 6) Omlægning af Hovedveien mellem Tveten og Frydenlund i Buskeruds Amt.
- 7) Omlægning af Hovedveien fra Drammen gennem Skouger til Trøgstad Bro i Sande Præstegjæld, Jarlsbergs og Laurvigs Amt.
- 8) Omlægning af Hovedveien mellem Spjosod og Sundfjelen i Bratsbergs Amt.
- 9) Omlægning af Hovedveien mellem Østervold og Homme i Nedens og Kobygdelagets Amt.
- 10) Omlægning af Hovedveien fra Rødsammeren til Risør.
- 11) Omlægning af Hovedveien fra Uabel i Nedens og Kobygdelagets Amt til Alefjær i Lister og Mandals Amt.
- 12) Omlægning af Hovedveien fra Mandal til Vigeland's Bro.
- 13) Opsørelse af Bro over Drfla-Elven ved Skoggaberg og Anlæg af Bei fra Fandrem til Liskel i søndre Thronhjems Amt.

- 14) Omlægning af Forbordsierne mellem Skatvold og Steensvidjen i nordre Throndhjems Amt.
- 15) Anlæg af Bro over Verdalselven ved Verdalsøren i samme Amt, forsaavidt ethvert af de her under No. 1 til 15 anførte Arbejder angaaer, under Betingelse af, at der af vedkommende Distrikter bidrages $\frac{1}{3}$ af de til Arbejdernes Udførelse anslaaede Omkostninger.
- 16) Anlæg af Hovedvei fra Asper Bro i Agershuus Amt til Knapstad i Smaalenenes Amt.
- 17) Omlægning af Hovedveien fra Bøvermoen i Lesje Præstegjæld, Christians Amt, til Gjarde i Grytens Præstegjæld, Romsdals Amt.
- 18) Omlægning af Hovedveien gennem Laurvig fra Mellemdammen ved Frigø Bærk til Torvet.
- 19) Anlæg af ny Bei over Maurstadeidet i nordre Bergenhuus og Romsdals Amter.
- 20) Udbedring af Veien over Ljøsfjeld i Romsdals Amt.
- 21) Anlæg af Landgangsbro ved Orkedalsøren i søndre Throndhjems Amt, forsaavidt ethvert af de under No. 16 til 21 anførte Arbejder angaaer, under Betingelse af, at der af vedkommende Distrikter bidrages $\frac{1}{3}$ ikke alene af de anslaaede, men ogsaa af de til Arbejdernes Udførelse muligens yderligere medgaaende Omkostninger.
- 22) Omlægning af Storlleven ved Frederikshald og Bølleven i Ids Præstegjæld, under Betingelse af, at hertil af de vedkommende Distrikter bidrages i det Hele 12,500 Spd.
- 23) Anlæg af ny Hovedvei fra Loftsgaards til Lalums Bro i Baage Præstegjæld i Gudbrandsdalen samt fra Baage til Gardmo Kirke, under Betingelse af, at hertil af Distrikterne ydes et Bidrag af Halvdelen af de medgaaende Omkostninger, dog med Fradrag af Verdien af det af Baage Kommune i Ottadalen udførte Beiarbejde.
- 24) Omlægning af Hovedveien fra Silgjord til Kladdal i Thelemarken mellem Pladsene Laghul og Hegni, under Betingelse af, at af vedkommende Distrikter overtages Erstatningen for Grundafstaaelse og Gjardehold til Anlægget, samt desuden udredes et Bidrag af $\frac{1}{3}$ af de forøvrigt medgaaende Omkostninger.
- 25) Omlægning af søndre Klev ved Holmestrand, forsaavidt den ligger paa Byens Grund, paa lige Vilkaar, som under No. 24 anført.
- 26) Reparation af Mandals Bro.
- 27) Anlæg af Hovedvei fra Gaarden Skare i søndre Bergenhuus Amt til Hørradalen i Røldal, under Betingelse af, at Erstatningen for Grundafstaaelse og Gjardehold ved Anlægget overtages af Distrikterne.
- 28) Omlægning af Hovedveien mellem Bergen og Midthun i Fane Præstegjæld under Betingelse af, at af de til dette Arbejde anslaaede Omkostninger (55,500 Spd.) en Trediedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Bergen til Solheimsvigen og en Femtedeel, forsaavidt angaaer Strækningen fra Solheimsvigen til Midthun, udredes af vedkommende Kommuner, samt at Udgifterne ved Aabningen af Broen over Nygaardstrømmen for gennemseilende Fartøier blive Staten uvedkommende.
- 29) Omlægning af Hovedveien gennem Lerdaals Præstegjæld i nordre Bergenhuus Amt, fra Maristuen til Borloug Bro.
- 30) Omlægning af Drivstullevien i søndre Throndhjems Amt.
- 31) Omlægning af Hovedveien gennem Dydals Præstegjæld i samme Amt, fra Gistinger Bæk nordover, under Betingelse af, at hertil af Amtskommunen ydes et Bidrag af 3500 Spd.
- 32) Omlægning af Veien gennem Langstenei i nordre Throndhjems Amt, under Betingelse af, at Amtskommunen dertil bidrager 2600 Spd.
- 33) Forbedring af Veie i Finmarkens Amt.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Indest velbevaagen.

Givet paa Christiania Slot den 8de December 1859.

Under vor Haand og Rigets Segl.

Carl.
(L. S.)

G. Sibbern.

Skjelderup.

Tabel,

der udviser, i hvilket Forhold nedennævnte Kjøb- og Ladesteder have at udrede Bidrag til Udgifter ved Veivæsenet, som skulle refunderes Statskassen af Landdistrikterne ved Ligning paa Matrikulsfylden, samt af Kjøb- og Ladestederne.

Stedets Navn.	Efter Brand- forskrings- summen.	Efter Folke- mængden.	Efter Indførsels- sølden.	Middeltal af alle tre Maalestøffe.	Bidragets Beløb, for- udsat at Kjøb- og La- destedernes samlede Bi- drag udgjør 73600 Sp.
Frederikshald	3,72	3,48	5,61	4,27	3143 Spd.
Sarpsborg	0,98	0,98	0,45	0,80	589 —
Frederikstad	1,36	1,77	0,69	1,27	935 —
Moss	1,72	2,01	1,07	1,60	1178 —
Soen	0,10	0,24	0,12	0,15	110 —
Hølen	0,12	0,17	0,09	0,13	96 —
Drøbak	0,49	0,83	0,13	0,48	353 —
Christiania	30,07	20,92	29,86	27,10	19946 —
Kongsvinger	0,32	0,24	0,34	0,30	221 —
Samar	0,78	0,52	0,74	0,68	500 —
Lillehammer	0,61	0,64	0,91	0,72	530 —
Hønefoss	0,27	0,43	0,33	0,34	250 —
Drammen	5,98	5,03	3,94	5,13	3776 —
Kongsberg	1,36	2,24	1,75	1,03	758 —
Svelvig	0,43	0,75	0,59	0,59	434 —
Holmestrand	0,70	0,93	0,20	0,61	449 —
Horten	1,05	2,29	0,49	1,27	935 —
Nasgaardstrand	0,15	0,24	0,05	0,15	110 —
Lønsberg	1,59	1,46	1,63	1,56	1148 —
Sandefjord	0,67	0,59	0,17	0,48	353 —
Laurvig	1,98	2,51	2,50	2,33	1715 —
Porsgrund	1,11	1,24	0,74	1,03	758 —
Skien	2,43	2,04	1,60	2,02	1487 —
Brevig	0,43	0,92	0,32	0,56	412 —
Statthelle	0,11	0,23	0,08	0,14	103 —
Langesund	0,23	0,38	0,13	0,25	184 —
Kragerø	0,71	1,12	1,05	0,96	707 —
Østerrisør	0,63	1,12	0,74	0,83	611 —
Tvedestrand	0,24	0,37	0,42	0,34	250 —
Arendal	1,91	1,39	2,48	2,08	1531 —
Grimstad	0,49	0,58	0,45	0,51	375 —
Lillesand	0,32	0,37	0,33	0,34	250 —
Christiansand	3,04	4,83	3,51	3,79	2789 —
Mandal	0,76	1,38	0,76	0,97	714 —
Færsund	0,41	0,59	0,50	0,50	368 —

Stedets Navn.	Efter Brand- forsikrings- summen.	Efter Folke- mængden.	Efter Indfør- selstøden.	Middeltal af alle tre Maalestøffe.	Bidragets Beløb, for- udsat at Kjøb- og La- destedernes samlede Bi- drag udgjør 73600 Sp.
Flekkfjord	0,53	0,79	0,41	0,58	427 Spd.
Sogndal	0,04	0,20	0,03	0,09	66 —
Egersund	0,51	0,83	0,14	0,49	361 —
Stavanger	3,65	5,94	4,48	4,84	3562 —
Studebæghavn	0,07	0,39	0,07	0,18	132 —
Haugesund	0,28	0,54	0,10	0,31	228 —
Bergen	12,98	12,43	15,86	13,91	10238 —
Malesund	1,23	0,94	0,81	0,99	729 —
Molde	0,63	0,74	0,50	0,62	456 —
Christiansund	1,92	2,18	1,94	2,01	1479 —
Thronbhem	8,49	7,55	8,88	8,32	6124 —
Levanger	0,37	0,40	0,17	0,31	228 —
Ramsos	0,17	0,30	0,11	0,19	140 —
Steenfjær	0,17	0,32	0,13	0,21	155 —
Bodø	0,09	0,12	0,08	0,10	74 —
Tromsø	1,60	1,50	1,52	1,54	1133 —